

Linžiloo kaŋ Luka n'a hantum

Citaaboo fahamandiroo

Luka man'ti Alyahuudu. Nga goyoo man'ti kala lotokortaray. A ga naanay ka bay kaŋ Isa man'ti kala Irkoy Iz'aroo.

Luka ga cebe kaŋ Isa ga baa borey kul bila fay-fayyan. A ga baa ba yawey, nda nga iberey, nda zankey, nda wircikoyney, nda woyey kaŋ kurŋey buu.

Linžiloo kaŋ Luka n'a hantum ga šelaŋ boroyaŋ se kaŋ si hanse ka haya bay Izirayel kaniiroo ra. Nga alhuzunoo man'ti kala nga ma hayey fahamandi i se kaŋ se i si faham. Boro kaŋ na Linžiloo woo caw ka boori, bora ga dii kaŋ Isa ti aduŋŋa Koyoo nda nga Hallasikaa.

Isa Almasihu buu, jirbi hinza banda ga, a tun, a koy beenaa ra. A bayrandi nga taalibey se kaŋ i ma hayaa kaŋ ti allaahidoo kaŋ nga n'a zaa i se batu kaŋ ti Hundi Henanantaa kaayanoo. Woo ti haya kaŋ ga diyandi Luka citaabu hinkantoo kaŋ a n'a hantum ra kaŋ ti Diyawey teegoyey citaaboo.

Luka hantum Tewofil se

1 ¹ Boro booboyaŋ goro ka hayey kaŋ tabati ir moyey cire fillawey hantum, ² takaa kaŋ nda seedewey kaŋ za šintinoo ga, i maa, i dii, de i n'i ka too ir do. Ngi no ma huga nda Irkoy meešennoo haryanoo. ³ Agay mo, ay dii kaŋ a ga boori ya ceci ka fuuni ka hayey kul bay kaŋ tee za šintinoo ga. Y'i fesufesu k'i hantum affoo-foo cere bande ma ne, ir aru beeroo Tewofil, ⁴ hala ma cawyanoo kaŋ ni duu a alfaydaa bay.

Almalayka na Yehiya kaŋ ti batizekaa hayyanoo bayrandi

⁵ Zamanoo kaŋ ra *Herod ti Žude gandaa kokoyoo, boro foo goo no kaŋ ti *sargari juwalkaw, maapoo ti Zakariya. A sii kala bora kaŋ se i ga nee Abiya sargari juwalkey ra. Wandoo maapoo ti Elizabet, Haruna hayroo no. ⁶ Ngi boro hinkaa kul ti boro šerranteyaŋ Irkoy jine. I ga dira nda cimi ir Koyoo yaamarey nda nga ašariyawey bande. ⁷ Amma i sii nda ize, zama Elizabet man'ti kala woy gun, koyne mo ngi boro hinkaa kul jiirey boobo.

⁸ Han foo Zakariya goo ma nga sargari juwalyan goyoo tee Irkoy jine, hanoo din, nga borey goyoo zaaroo no. ⁹ Sargari juwalkey alaadaa ra, *alkurraa kaŋ a ga, a huru ir Koyoo *hugoo ra ka dugoo dullandi. ¹⁰ Jamaa kul cindi taray, i ga Irkoy ŋaaray waatoo kaŋ dugoo dullandi. ¹¹ Dogoo din da ir Koyoo almalayka foo kaŋ ga kay dugu dullandidogoo caraw henna here, bangay Zakariya se. ¹² Kaŋ a dii a kul, a jiti, a hunbur. ¹³ Amma almalaykaa nee a se: «Masi hunbur, Zakariya, zama ni ŋaarayroo taandi. Ni wandoo Elizabet ga duu ma ne iz'aru, n'ga maapoo daŋ Yehiya^a. ¹⁴ A ga tee ma ne haya kaŋ ga ni ŋaalandi ka ni binoo kaanandi, de boro boobo ga ŋaali nda nga hayyanoo. ¹⁵ A ga kaa ka tee boro beeri ir Koyoo jine. A si *alaneb hari moora haŋ, a si harifutu haŋ. A ga too met nda *Hundi Henanantaa za ŋaŋoo gundoos ra. ¹⁶ A ga Izirayel boro booboyaŋ yeeti ngi Koyoo Irkoy ga. ¹⁷ A ga tee dontokaw kaŋ ga dira Irkoy jine. *Hundoos nda gaaboo kaŋ goo Ilyasu se goo a bande hala a ma baabey biney yeeti kate izey se, a ma taka tee kaŋ ra wey kaŋ ture ma miile sanda takaa kaŋ nda boro šerrantey ga miile. A ma jamaa kaŋ lilandi soolu ir Koyoo se.» ¹⁸ Zakariya nee almalaykaa se: «Taka foo nda ay ga bay kaŋ woo ga kaa ka tee? Zama aru žeena ti agay, ay wandoo mo jiirey boobo!» ¹⁹ Almalaykaa

^a1.13 Eberes šenni ra, Yehiya se i ga nee Yohanaŋ kaŋ maanaa ti Irkoy na alhormo tee.

n'a zaabi ka nee: «Agay ti Žibirila kaŋ ga kay Irkoy jine. Ya nka sanbandi hala ya duu ka ūelaŋ ma ne ka alhabar boryaa woo har ma ne. ²⁰ Nga ne, n'ga tee benbaw. N'si yee ka hin ka ūelaŋ kala han kaŋ hayey wey tee, zama mana naanay ay ūenney kaŋ ga tee waatoo kaŋ a kayandi ra.»

²¹ Woo kul kaa ka gar jamaa goo ma Zakariya batu, boŋey haw nda haya kaŋ n'a gayandi Irkoy hugoo ra. ²² Waatoo kaŋ a fatta, a mana hin ka ūelaŋ i se. Borey faham kaŋ haya ka bangay a se Irkoy hugoo ra. Kaboo nda a ga ūelaŋ i se, a cindi a ga benbaw. ²³ Hanoo kaŋ nga goyoo zaarey ben, a willi nga hugoo do.

²⁴ Woo banda ga, nga wandoo Elizabet tee boro hinka. A na handu guu tee a ga tugu, a ga nee nga boŋ se: ²⁵ «Alhormo no kaŋ ir Koyoo n'a tee ya ne, kaŋ a jeli ay ga k'ay haawoo benandi adamizey game.»

Almalayka na Isa hayyanoo bayrandi

²⁶ Handu idduwantoo ra, Irkoy na almalaykaa Žibirila sanba Galile gandaa koyra foo ra kaŋ se i ga nee Nazaret, ²⁷ woy soogo foo do kaŋ si aru bay, kurŋe wiroo maapoo ti Isufi kaŋ ti Dawda hugoo boro. Woy soogaa maapoo ti Maryama. ²⁸ Almalaykaa huru a do, a nee a se: «Ay ga sallam ni ga, ni kaŋ duu alhormo, ir Koyoo goo ni bande.» ²⁹ Maryama hanse ka alaabiina nda ūennoo woo. A na nga boŋ haa wala fooyan dumi foo ti woo. ³⁰ Amma almalaykaa nee a se: «Maryama, masi hunbur, alhormo no kaŋ ni duu a Irkoy do. ³¹ Nga ne, n'ga kaa ka tee boro hinka, n'ga iz'aru daŋ aduŋna ra, ma maapoo daŋ Isa (maanaa 'ir Koyoo ti hallasiyan-). ³² A ga tee boro beeri, i ga nee a se Koy Jerantaa *Iz'aroo. Ir Koyoo Irkoy g'a noo nga kaagaa Dawda kokoy fuulaa. ³³ A ga Yakuba hugoo borey laama hala abada, de mo nga laamaa sii nda kaydoo.» ³⁴ Maryama nee almalaykaa se: «Taka foo nda woo ga hin ka tee, zama ay si aru bay?» ³⁵ Almalaykaa n'a zaabi ka nee: «*Hundi Henanantaa ga kaa ni ga, Koy Jerantaa gaaboo ga nga biyoo ka ni gum. Woo se ize henanantaa kaŋ ga hayandi ga ciyandi Irkoy Iz'aroo. ³⁶ Nga ne, ni baaba-izoo Elizabet mo tee boro hinka, a ga duu ize, ba kaŋ se a ūen. Nga kaŋ se i ga nee woy gun, a sii kala nga handu idduwantoo ra, ³⁷ zama haya kul sii no kaŋ ga mongu Irkoy se.» ³⁸ Maryama nee: «Ay man'ti kala ir Koyoo koŋŋaa. Yala hayaa kaŋ n'n'a har ay ga ma tee.» Woo banda ga, almalaykaa koy.

Maryama naaru ka koy Elizabet do

³⁹ Jirbey din da ra, Maryama tun ka koy nda cahāyan tondi hondey koyra foo ra kaŋ goo Žude gandaa ra. ⁴⁰ Kaŋ a too koyraa ra, kul a huru Zakariya hugoo ra, a na Elizabet foo. ⁴¹ Za kaŋ a maa Maryama fooyanoo, izoo kaŋ goo gundoo ra sar, de *Hundi Henanantaa na Elizabet too. ⁴² Elizabet na jinde jer ka kaati ka nee: «Albarka huru ni ra ka bisa woyey kul, izoo kaŋ goo ni gundoo ra mo duu albarka. ⁴³ May ti agay hala nongu kaŋ ra ay Koyoo jaa ma kaa ay do? ⁴⁴ Guna, waatoo kaŋ ay maa ni sallamyanoo, izoo kaŋ goo ay gundoo ra sar nda jaaliyan. ⁴⁵ Ni duu gomni, ni kaŋ naanay, zama hayey kaŋ ir Koyoo n'i har ma ne ga tee^b.»

Maryama na Irkoy saabu

⁴⁶ Woo banda ga, Maryama nee:

«Ay hundoo g'ir Koyoo jer,

⁴⁷ ay binoo ga jaali ay Hallasikaa Irkoy se,

⁴⁸ zama a na moo fur nga koŋŋaa yaada ga kaŋ ti agay.

Hō banda ga, zamaney kul izey ga nee kaŋ ay duu gomni,

⁴⁹ zama Gaabikoyoo na haya beeriyaŋ tee ya ne.

^b1.45 zama hayey kaŋ ir Koyoo n'i har ma ne ga tee, Grek ūenni ra, almaganaa faa ti hayey ga tee kaŋ ir Koyoo n'i har ma ne.

Nga maapoo ga henan.

⁵⁰ Zaman ka kaa zaman,

a ga hinna nga hunburkey se.

⁵¹ A na nga kaboo ka goy gaabanteyan tee:

a na boro binebeerey say,

⁵² a na borey kan kone hinoo goo kaa fuulaa ra,

de a na borey jer kan na ngi boŋ yeeti ganda.

⁵³ A na heraykoyney kungandi nda haya hennayan

ka almankoyney nan kabe koonu.

⁵⁴ A na nga tamoo Izirayel faaba,

a hongga nga hinnaroo

⁵⁵ sanda takaa kan nda a na har ir hayragey,

Ibrahim nda nga hayroo se hala abada.»

⁵⁶ Woo banda ga, Maryama cindi Elizabet do haya kan ga too handu hinza, a duu ka yee nga do.

Yehiya kan ti batizekaa hayyanoo

⁵⁷ Waatoo kan ra Elizabet ga hima ka duu nga boŋ too, a duu iz'aru. ⁵⁸ Nga taalammey nda nga borey maa kan ir Koyoo hanse ka hinna a ga, i paali a bande.

⁵⁹ Jirbi yaahantoo hane i koy zankaa danbangu. I na maapoo dan Zakariya kan ti baaboo maapoo. ⁶⁰ Amma nanoo zaabi ka nee: «Kalaa, kalaa! Maapoo si ciyandi nda kala Yehiya^c.»

⁶¹ I nee a se: «Boro kul sii ni borey ra kan ga maapoo woo goo.»

⁶² I ŋelan baaboo se nda kabe k'a haa wala maa foo no a ga baa a ma huru zankaa ga. ⁶³ Zakariya nee i ma kate walha, a hantum a ga ka nee: «Maapoo ti Yehiya.» Borey kul boŋey haw. ⁶⁴ Dogoo din da minoo feera, deenoo hun denjiyanoo ga, de a ŋelan ka albarka tee Irkoy se. ⁶⁵ Ngi taalammey kul hunbur, de mo Źude gandaa tondi hondey kul ra hayey kul harandi kan teendi. ⁶⁶ Borey kul kan maa hayey n'i dii ngi biney ra, de i ga nee: «Macin no zankaa woo ga ti a?» Ir Koyoo goo a bande.

Zakariya na Irkoy saabu

⁶⁷ Zakariya, zankaa baabaa too met nda *Hundi Henanantaa, de a na hayey har kan ga kaa ka tee, a nee:

⁶⁸ «Albarka ma bara ir Koyoo se kan ti Izirayel Koyoo,

zama a na nga jamaa hawgay, a n'a sawal.

⁶⁹ A na hallasikaw gaabante fattandi ir se

nga tamoo Dawda hugoo borey ra,

⁷⁰ sanda takaa kan a n'a har za zaman

nda annabi henanantey minney,

⁷¹ kan ir hallasiroo g'ir kaa ir iberey

nda borey kul kan ga konna ir, kabey ra.

⁷² Takaa woo nda a hinne ir hayragey ga, de a mana dirna nga *amaana henanantaa,

⁷³ zama a nka ųee ir kaagaa Ibrahim se

kan nga ga doonandi ir se,

⁷⁴ ir ma nga gana bila hunburay,

waati kan nga n'ir kaa ir iberey kabey ra.

⁷⁵ Ir ma dira nga jine ir hunaroo kul ra

henanyan nda ŋerretaray ra.

⁷⁶ Ni, zanka kaccaa, i ga nee ma ne annabi kan hun Koy Jerantaa do, zama n'ga kaa ir Koyoo jine ka nga fondaa hanse,

⁷⁷hala ma nga jamaa bayrandi
kaŋ zunubey yaafaa ra hallasiyan goo.

⁷⁸Zama Irkoy hanse ka hinna ir ga,
woo se a ga gaay fattandi ir se

kaŋ ga hima nda waynaa

kaŋ ga fatta beenaa ra,

⁷⁹ka borey kaŋ goo kubaa ra

nda wey kaŋ goo buuyan fondaa ra noo gaay,

k'ir cee diraa gongu alaafiyaa fondaa ga.»

⁸⁰Zanka kaccaa ga beeri, de nga lakkaloo ga tonton. A cindi saajoo ra hala hanoo
kaŋ ra a kaa ka nga boŋ bayrandi Izirayel se.

Isa hayyanoo

(Matiyu 1.18–25)

2¹ Zamanoo din ra, kokoy beeroo kaɗ se i ga nee Ogist na yaamar noo ka nee kaɗ nga laamaa gandawey kul borey ma kabandi, i m'i hantum. ² Kabuyanoo woo dumoo, cee jinaa ti woo a ma teendi. Alwaatoo din, Kirijus ti gofornier Siiri gandaa ra. ³ Kabuyanoo sabbu se, borey kul, affoo kul koy nga boɗ hantum nga koyraa ra. ⁴ Isufi mo žigi ka hun Nazaret kaɗ goo Galile gandaa ra ka koy Betelehem kaɗ goo Žude gandaa ra kaɗ ti Dawda koyraa. Hayaa kaɗ se, a man'ti kala Dawda hugoo boro, nga haamaa no. ⁵ A koy nga boɗ hantum, nga nda nga wande wiroo Maryama kaɗ ga tee alhaamidu. ⁶ I goo Betelehem kaɗ Maryama hayyanoo too. ⁷ A duu iz'aru, nga gunde jinaa. A na zanka taanaa didiji zaara ra, de a n'a kanandi almaney ɗaa jinay foo ra^d, zama i mana duu doo yawzunbu hugoo ra.

Almalayka bangay kurkawyaɗ se

⁸ Koyraa din saajoo ra, kurkawyaɗ goo no kaɗ ga ngi almaney hawgay cijin here. ⁹ I goo no din kaɗ ir Koyoo almalayka foo bangay i se, de ir Koyoo annuura a n'i wanga, kurkey hanse ka hunbur. ¹⁰ Almalaykaa nee i se: «War masi hunbur, zama alhabar borya no ay kate war se kaɗ ga tee jaali beeri gandaa borey kul se. ¹¹ Hō Dawda koyraa ra, Hallasikaw hayandi war se kaɗ ti ir Koyoo *Almasihu. ¹² Tammaasaa ne kaɗ nda war ga kaa k'a bay: war ga zanka taana foo gar kaɗ didijandi zaara ra, de a ga kani almaney ɗaa jinay foo ra.» ¹³ Almalaykaa goo ma šelaɗ kurkey se kaɗ dogoo din da almalayka jama kaa ka hun beenaa ra ka tonton a ga. I ga Irkoy saabu ka nee:

¹⁴ «Daržaa ma bara Irkoy se beenaa se beene,

de aduɗɗa ra alaafiyaa ma bara borey kaɗ a ga bag'ey ga.»

¹⁵ Waatoo kaɗ almalaykey hun i do ka yee beenaa ra, kurkey nee cere se: «Ir ma koy hala Betelehem ka dii hayaa kaɗ tee, woo kaɗ ir Koyoo n'a bayrandi ir se.» ¹⁶ I koy nda cahāyan, i na Maryama nda Isufi gar nda zanka taanaa kaɗ ga kani almaney ɗaa jinaa ra. ¹⁷ Waatoo kaɗ i dii a, i na hayaa filla kaɗ harandi ngi se zanka kaccaa woo ga. ¹⁸ Borey kul kaɗ maa hayey kaɗ kurkey n'i har, boɗey haw. ¹⁹ Maryama na šenney kul dii nga binoo ra, de a ga miile i ga. ²⁰ Woo banda ga, kurkey willi, i ga Irkoy beerandi i g'a saabu nda hayaa kul kaɗ ngi maar'a ngi dii a, sanda takaa kaɗ nda a harandi ngi se.

Isa talfandi Irkoy ga Irkoy hugu beeroo ra

²¹ Waatoo kaɗ ra jirbi yaahantoo too kaɗ ra zankaa ga hima ka hurubangu, i na maɗɗoo daɗ Isa. Maɗɗoo no kaɗ almalaykaa n'a noo za ɗaɗɗoo mana tee boro hinka. ²² Kaɗ ngi henanandiyanoo jirbey timme ka ben kaɗ hantumandi Musa *ašariyaa ra^e, i henan, i na Isa ka žigi ka koy Žerizalem k'a a noo ir Koyoo se, ²³ sanda takaa kaɗ nda a hantumandi ir Koyoo ašariyaa ra ka nee: «Gunde jinaa kul kaɗ tee iz'aru ga jisandi ir Koyoo maɗɗoo ga.»^f ²⁴ I kaa mo ka «gubaguba hinka wala tuuzun-ize hinka» sarga sanda takaa kaɗ nda a hantumandi ir Koyoo ašariyaa ra.^g

^d2.7 Almaney ɗaa jinaa sii kala hugu beeroo gundoo ra, zama alman fooyaɗ si kani kala no din da ra.

^e2.22 Sargarey 12.3, 6.

^f2.23 Fattaroo 13.2, 12.

^g2.24 Sargarey 12.6–8.

Simewoŋ šelaŋ Isa ga

²⁵ Woo gar kaŋ aru foo goo Žerizalem kaŋ maapoo ti Simewoŋ. Boro šerrante no kaŋ ga hunbur Irkoy. A ga Izirayel bineyaynandiroo batu, de mo *Hundi Henanantaa goo a ga. ²⁶ Hundi Henanantaa nka bayrandi a se kaŋ a si buu a mana dii *Almasihu ir Koyoo dontokaa. ²⁷ Irkoy Hundoo na Simewoŋ gongu ka koy Irkoy *hugu beeroo ra. Waatoo kaŋ Isa hayragey kate zankaa kaŋ ti Isa ka *ašariyaa alaadaa tee a se, ²⁸ a n'a dii nga gandoo ra ka albarka tee Irkoy se ka nee:

²⁹ «Sohō ay Koyoo, n'ga ni tamoo naŋ,
a ma koy nga kanidogoo ra nda alaafiyaa
sanda takaa kaŋ nda n'n'a har,

³⁰ zama ay moyey dii hallasiroo kaŋ hun ni do

³¹ kaŋ n'n'a soolu gandawey kul jine.

³² Nga ti annuuraa kaŋ ga bangay gandawey se,
ka ni jamaa Izirayel noo daržaa.»

³³ Isa jaa nda baaboo bonjhaway nda hayey kaŋ harandi a ga. ³⁴ Woo banda ga, Simewoŋ gaara i se, a nee Maryama, Isa jaa se: «Nga ne, zankaa woo goo ne boro boobo kaŋyanoo nda affooyaŋ tunyanoo se Izirayel ra. A ga tee tammaasa kaŋ ga kakawandi. ³⁵ Ni hunday, ni hundoo ga maray sanda boro kaŋ takuba n'a hay, takaa woo ra bine boobo miilewey ga fatawandi.»

Anna šelaŋ Isa ga

³⁶ Annabi woy foo goo no kaŋ maapoo ti Anna, Penuwel kaŋ goo Ašer alkabiilaa ra, ize woyoo no. A hanse ka žen, jiiri iyee no a n'a tee hiijay ra nga kurpoo bande za nga zankataraa ra. ³⁷ Kurpoo faati, a cindi takaa din da. Nga jiiri woyyaaha cindi taaci (84), a si hun Irkoy hugu beeroo ra, de a ga Irkoy gana cijin nda zaari nda meehawyan nda Irkoy ŋaarayyan. ³⁸ Nga mo kaa waatoo din da, a ga albarka tee Irkoy se, de a ga zankaa šennoo har borey kul se kaŋ ga Žerizalem sawalyanoo batu.

³⁹ Waatoo kaŋ Isufi nda Maryama na hayey tee kaŋ ir Koyoo *ašariyaa n'i yaamar i m'i tee, i willi Galile ka koy ngi koyraa ra kaŋ ti Nazaret. ⁴⁰ Woo gar, zankaa gaaboo ga tonton, a goo nda lakkal beeri, de Irkoy alhormaa goo a ga.

Isa na alfagey boŋey haw Irkoy hugu beeroo ra

⁴¹ Isa hayragey ga koy jiiri kul Žerizalem ka *Borcintaraa jingaroo tee. ⁴² Waatoo kaŋ a duu jiiri woy cindi hinka (12), i žigi ka koy sanda takaa kaŋ nda jingaroo alaadaa n'a har. ⁴³ Waatoo kaŋ i na ngi jirbey tee ka ben, i yee. Isa ga zanka kaŋ a cindi Žerizalem bila nda nga hayragey ma bay. ⁴⁴ I mma hongu kaŋ a goo ngi cerey bande naarumaa ra, i na zaari foo tee i ga dira. Kaŋ lakkaley zunbu, i n'a ceeci ngi borey nda ngi moo-ka-baykey ra. ⁴⁵ Amma i mana duu a, woo se i yee Žerizalem k'a ceeci. ⁴⁶ Jirbi hinza banda ga, i duu a Irkoy *hugu beeroo ra, a ga goro alfagey gamey ra, a ga haŋajer i se, a g'i hãa. ⁴⁷ Borey kul kaŋ maa a se boŋey haw nda nga lakkaloo nda nga zaabey. ⁴⁸ Kaŋ nga hayragey dii a, boŋey haw. Ŋaŋoo nee a se: «Ay izoo, macin ti takaa woo kaŋ n'n'a tee ir se? Guna, agay nda ni baabaa, ir na ni ceeci nda hunburay.» ⁴⁹ Amma a nee i se: «Macin se war g'ay ceeci? War nka si bay kaŋ ay ga hima ka huga nda ay Baabaa Irkoy misawey?» ⁵⁰ I mana faham hayaa kaŋ a n'a har i se. ⁵¹ A doo i bande ka koy Nazaret, a cindi i cire. Ŋaŋoo na hayey kul kaŋ tee dii nga binoo ra. ⁵² Isa lakkaloo nda nga gaahamoo ga tonton. Irkoy do nda adamizey do a duu alhormo ka tonton.

Yehiya kaŋ ti batizekaa waazoo

(Matiyu 3.1–12; Marku 1.1–8; Yehiya 1.19–28)

3¹ Kokoy beeroo kaŋ se i ga nee Tiber, laamaa jiiri woy cindi guwantoo (15to) ra, waatoo kaŋ Pons *Pilat ga tee gofornar Žude, *Herod ga Galile laama, nga armaa Filip ga Iture nda Trakoniti laboo laama. Lisaniyas ga Abilen laama. ²Woo gar kaŋ Hannu nda Kayif ti *sargari juwalkey jineborey. Waatoo din saajoo ra Irkoy na šenni har Yehiya se kaŋ ti Zakariya iz'aroo. ³Woo banda ga, a koy nongey kul kaŋ goo isaa here ra kaŋ se i ga nee Žurdeŋ, a ga borey waazu i ma *tuubi ka *batize nŋi zunubey yaafaa se. ⁴A ga tee sanda takaa kaŋ nda a hantumandi annabi Ezayi citaaboo ra:

«Jinde foo ga kaati saajoo ra ka nee:

«Wa ir Koyoo fondaa soolu,
wa nga lolawey šerrandi.

⁵Goorey kul ga daabandi.

Tondi hondey nda tondey kul ga yee ganda.

Fondo golbantey ga šerre.

Fondo laaley ga kani.

⁶Hundikoyni kul ga dii hallasiroo kaŋ hun Irkoy do.»^h

⁷Borey kaa a do nda jama hala a ma nŋi batize, a nee i se: «Gondi izey, may ka war waanandi war ma zuru Irkoy futayyanoo kaŋ ga kaa se? ⁸Wa teegoyyaŋ tee kaŋ ga cebe kaŋ war tuubi. War masi cindi de ka nee war boŋ se: «Ibrahim ti ir baabaa», zama ay ga war bayrandi kaŋ ba tondey wey, Irkoy ga hin ka hundi daŋ i ra k'i tee Ibrahim se izeyaŋ. ⁹Aywa, daašoo soolu ka tuuroo dunbu hala linjoo ga. Tuuri kul kaŋ si ize henna tee ga dunbandi ka warrandi nuune ra.» ¹⁰Jamaa n'a hãa ka nee: «Adiši macin no ir m'a tee?» ¹¹A n'i zaabi ka nee: «Boro kaŋ goo nda darbay hinka, m'i zamna nga nda boro kaŋ sii nda a game. Boro kaŋ goo nda ŋaayan mo ma takaa din da tee.» ¹²*Alkaasidiikawyaŋ mo kaa a do hala a ma nŋi batize. I nee a se: «Alfagaa, macin no ir m'a tee?» ¹³A n'i zaabi ka nee: «War masi haya dii kaŋ bisa woo kaŋ ga hima.» ¹⁴Soojey mo n'a hãa ka nee: «De ir, macin no ir m'a tee?» A nee i se: «War masi koma, war masi taari ka waani taa, wa kay nda war banaa.»

¹⁵Borey tammahãa goo, de i kul ga nee nŋi biney ra wala man'ti Yehiya da ti *Almasihu. ¹⁶A n'i zaabi ka nee i kul se: «Agay, hari nda ay ga war batize. Amma boro foo ga kaa kaŋ hinoo bisa ay wanoo, de mo ay si hima nda ka nga taamey karfey feeri. Nga, a ga war batize *Hundi Henanantaa ra nda nuune. ¹⁷Nga fendoo goo kaboo ra ka nga taasuu kar ganganoo haabu ka nga alkamaa fanji suuroo ra, amma toosaa, a g'a ton nuune ra kaŋ si buu.»

¹⁸Yehiya na borey yaamar nda ibooboyaŋ koyne, de a na *Alhabar Boryaa toonandi i se. ¹⁹Amma a citi kokoy kaccaa ga kaŋ se i ga nee Herod kaŋ hiija nga boŋ armaa gundoo wandoo kaŋ ti Herodiyad, nda ifutu booboyaŋ kaŋ a n'i tee. ²⁰Herod yee ka tonton nga goy futawey ga ka Yehiya daŋ kasaa ra.

Isa batizeyanoo

(Matiyu 3.13–17; Marku 1.9–11)

²¹Waatoo kaŋ borey kul koy i ma nŋi *batize, waatoo din da no Isa batizandi. Kaŋ a ga Irkoy ŋaaray, beenaa feeri, ²²de *Hundi Henanantaa tee sanda tuuzun alhaali ka zunbu a boŋ. Jinde foo hun beenaa ra ka nee: «Ni ti agay *Iz'aroo, ay baakaa, ni ti ay naaloo.»

^h3.6 Ezayi 40.3–5.

Isa kaagey*(Matiyu 1.1–17)*

²³Isa sii nda kala haya kaŋ ga too jiiri waranza (30) waatoo kaŋ a ga nga goyoo šintin. Borey mma hongu kaŋ Isufi izoo no. Isufi mana hun kala Eli ga. ²⁴Eli mana hun kala Matat ga. Matat hun Lewi ga. Lewi hun Melši ga. Melši hun Žanay ga. Žanay hun Isufi ga. ²⁵Isufi hun Matatijas ga. Matatijas hun Amos ga. Amos hun Nahum ga. Nahum hun Hesili ga. Hesili hun Nagay ga. ²⁶Nagay hun Maatu ga. Maatu hun Matatijas ga. Matatijas hun Semen ga. Semen hun Žozeš ga. Žozeš hun Žoda ga. ²⁷Žoda hun Yohanaŋ ga. Yohanaŋ hun Resa ga. Resa hun Zorobabel ga. Zorobabel hun Šaltiyel ga. Šaltiyel hun Neri ga. ²⁸Neri hun Melši ga. Melši hun Adi ga. Adi hun Kosam ga. Kosam hun Elmadam ga. Elmadam hun Er ga. ²⁹Er hun Isa ga. Isa hun Eliyezer ga. Eliyezer hun Žorim ga. Žorim hun Matat ga. Matat hun Lewi ga. ³⁰Lewi hun Simewoŋ ga. Simewoŋ hun Žuda ga. Žuda hun Isufi ga. Isufi hun Žonam ga. Žonam hun Eliyakim ga. ³¹Eliyakim hun Meleya ga. Meleya hun Mena ga. Mena hun Matata ga. Matata hun Nataŋ ga. Nataŋ hun Dawda ga. ³²Dawda hun Yišay ga. Yišay hun Obed ga. Obed hun Bowazu ga. Bowazu hun Salmuni ga. Salmuni hun Nahišoŋ ga. ³³Nahišoŋ hun Aminadab ga. Aminadab hun Adimin ga. Adimin hun Arni ga. Arni hun Hesroŋ ga. Hesroŋ hun Peres ga. Peres hun Žuda ga. ³⁴Žuda hun Yakuba ga. Yakuba hun Isiyaka ga. Isiyaka hun Ibirahima ga. Ibirahima hun Tera ga. Tera hun Nahor ga. ³⁵Nahor hun Serug ga. Serug hun Rehu ga. Rehu hun Peleg ga. Peleg hun Eber ga. Eber hun Šela ga. ³⁶Šela hun [Kenaj ga. Kenaj hun] Arfazad ga. Arfazad hun Sem ga. Sem hun Nuhu ga. Nuhu hun Lemek ga. ³⁷Lemek hun Metusala ga. Metusala hun Henok ga. Henok hun Yered ga. Yered hun Malalel ga. Malalel hun Kenaj ga. ³⁸Kenaj hun Enoš ga. Enoš hun Seti ga. Seti hun Adama ga. Adama hun Irkoy ga.

Ibilisi na Isa sii*(Matiyu 4.1–11; Marku 1.12–13)*

4¹ Isa hun Žurdeŋ isaa do, de *Hundi Henanantaa n'a too, a n'a gongu ka koy saajoo ra. ²A na jirbi woytaaci (40) tee no din, de Ibilisi n'a sii. Isa na jirbey din kul tee a si baffoo ŋaa. Waatoo kaŋ jirbey wey ben, a heray.

³Ibilisi nee a se: «Nda Irkoy *Iz'aroo ti ni, nee tondoo woo se a ma bere ka tee takula.» ⁴Isa n'a zaabi ka nee: «A hantumandi *Citaaboo ra kaŋ man'ti ŋaayan hinne nda adamize ga huna.»ⁱ

⁵Woo banda ga, Ibilisi n'a ka koy beene, de a n'a cebe aduŋŋa laamawey kul cere bande cee foo. ⁶A nee a se: «Ay ga ni noo laamawey wey hinoo nda ngi daržaa kul, za agay ka duu ey, de mo ay g'i noo boro kaŋ ay baa se. ⁷Nda ni sujudu ay jine, i kul ga tee ni wane.» ⁸Isa n'a zaabi ka nee: «A hantumandi: «Masi sujudu kala ni Koyoo Irkoy se, de nga hinne no m'a gana.»^j

⁹Ibilisi n'a ka koy Žerizalem, a n'a kayandi Irkoy *hugu beeroo boŋoo boŋ beene, a nee a se: «Nda Irkoy Iz'aroo ti ni, ni boŋ warra ganda, ¹⁰zama a hantumandi kaŋ nga ga nga almalaykey yaamar i ma ni hawgay.

¹¹Koyne mo:

Ɂ ga ni zaa ngi kabey ra

hala ni cewoo masi koy cabu tondi ga.»^k

¹²Isa n'a zaabi ka nee: «A harandi mo: «Masi ni Koyoo Irkoy sii.»^l

¹³Waatoo kaŋ Ibilisi na Isa sii nda taka kul ka ben, a mooru Isa ga hala waati foo koyne.

Isa na nga diyawtaraa šintin Galile*(Matiyu 4.12–17; Marku 1.14–15)*

¹⁴Isa too met nda *Hundi Henanantaa gaaboo, a willi Galile. Maapoo huru gandaa din kul ra. ¹⁵A ga cawandi ngey *margahugey ra, de borey kul g'a šifa.

Nazaret borey wanji Isa ga*(Matiyu 13.53–58; Marku 6.1–6)*

¹⁶A koy Nazaret kaŋ ti koyraa kaŋ ra a biirandi. A huru *margahugoo ra *hunanzamzaaroo hane sanda takaa kaŋ a doona k'a tee, a tun ka caw, ¹⁷de i n'a noo annabi Ezayi citaaboo. A n'a feeri, de a duu nongoo kaŋ ra a hantumandi ka nee:

¹⁸«Ir Koyoo *Hundoo goo ay ga.

A n'ay suuba k'ay yon hala ya kate *Alhabar Boryaa misikiiney se.

A n'ay sanba hala ya kasa-izey feeriyanoo har i se,

ya danawey moyey hay,

ya laazaabantey feeri,

¹⁹de ya jiiroo har kaŋ ra ir Koyoo ga nga alhormaa tee.»^m

²⁰Nga banda ga, a na *Citaaboo kunkuni k'a noo margahugoo tamoo se, de a koy goro ka cawandi. Borey kul kaŋ goo no din na ngi moyey bakam Isa ga. ²¹A šintin ka šelaŋ ka nee i se: «Citaaboo šennoo kaŋ war ne ka maar'a, a tabati hō.» ²²Borey kul ga seedetaray henna har a ga, de boŋey ga haw nda šenni alhormantey kaŋ ga

ⁱ4.4 Alhukumoo 8.3.

^j4.8 Alhukumoo 6.13.

^k4.10–11 Zabur 91.11–12.

^l4.12 Alhukumoo 6.16.

^m4.19 Ezayi 61.1–2.

hun mijoo ra, de i ga nee: «War kay, man'ti Isufi izoo no wala?»²³ A nee i se: «Ay ga bay war ga yaasaa har ya ne kanj ga nee: «Lotokoroo, ni boŋ safar. Hayey tee ni koyraa ra kanj ir maa n'n'i tee Kaparnahum.»²⁴ A nee koyne: «Cimoo ne kanj ay g'a har war se, annabi kul si yaddandi nga koyraa ra.²⁵ Ay g'a har war se nda cimi kanj woy booboyan kanj kurney buu goo Izirayel Ilyasu waati kanj nciŋri mana kara jiiri hinza nda handu iddu hala nongu kanj ra heray beeri tee gandaa kul ra.²⁶ Ilyasu mana sanbandi ba ngi affoo do, amma woy folloku do a sanbandi kanj kurjoo buu kanj goo koyraa kanj se i ga nee Serepta, Sidoŋ laamaa ra.²⁷ Koyne mo *jiraykoyni booboyan goo Izirayel annabi Alyasu waati, amma ngi affoo kul mana duu baani ka henan kala Namaŋ, Siiri boraa hinne.»

²⁸ Borey kul kanj goo margahugoo ra, too nda futay kanj i maa ŋenney wey.²⁹ I tun, i na Isa gaaray ka koy koyraa dumaa ga, tondi hondoo boŋoo boŋ kanj ga koyraa cinandi hala ngi m'a cetaw ganda.³⁰ Amma Isa bisa gamey ra ka koy.

Isa na ganji gaaray k'a kaa aru ra

(Marku 1.21–28)

³¹ Isa doo ka koy Kaparnahum koyraa ra kanj goo Galile ka cawandi *hunanzamzaaroo hane.³² Nga cawandiyanoo tee nga haŋajerkey se boŋhaway, zama nga ŋennoo goo nda hini k'i juwal.³³ Woo gar kanj *margahugoo ra aru foo goo no kanj ra ganji hundi laala goo. A na jinde jer ka kaati ka nee:³⁴ «He! Macin k'ir nda ni marga, Isa Nazaret boraa? Ni nka kaa k'ir halaci wala? Ay ga bay boro kanj ti ni: ni man'ti kala Irkoy Boro Henanantaa!»³⁵ Isa zahā ganjoo ga ka nee: «A dii ni ra, hun aroo ra!» Ganjoo na aroo warra borey gamey ra, de a hun a ra bila nda a ma haya futu tee a se.³⁶ Kanj woo tee, borey kul alaabiina, de i cindi i ga nee cere se: «Taka foo nda a ga hin ka ŋennoo woo har? Aroo woo ga ganjey yaamar nda hini nda gaabi, de i ga fatta.»³⁷ Takaa woo nda Isa maanoo huru ngi laamaa nongey kul ra.

Isa na wircikoyini dumi boobo noo baani

(Matiyu 8.14–17; Marku 1.29–34)

³⁸ Isa hun *margahugoo ra ka koy Simoŋ hugoo do. Gaaham konni futa foo duu Simoŋ wandoo jaa. I n'a wiri Isa ga, a ma faaba a ga.³⁹ A gunguma woyoo ga, a zahā gaaham konnoo ga, de a ben a ga. Dogoo din da woyoo kay nga boŋ ga ka borey alhaadimay.

⁴⁰ Waynaa kanjanoo ga, borey kul kanj goo nda wircikoyniyan kate ey Isa do, wirci dumi-dumiyan. I kul, a na nga kabey fur i ga affoo-foo, a n'i noo baani.⁴¹ Ngii boro boobo ganjiyan fatta i ra kanj ga kaati ka nee: «Ni ti Irkoy *Iz'aroo.» Isa ga zahā i ga, i masi ŋelaŋ, zama i ga bay kanj nga ti *Almasihu.

Isa waazu margahugey ra

(Marku 1.35–39)

⁴² Suba subbaahoo ra, za moo boo, nga no a fatta ka koy nongu soyante ra. Alžamaa cindi i g'a ceeci. Waatoo kanj i dii a, i gaabu a ga a masi koy.⁴³ Amma Isa nee i se: «Kala ya Irkoy *Laamaa ŋennoo kanj ti *Alhabar Boryaa har koyrawey jerey mo ra, zama nga se ay sanbandi.»⁴⁴ A cindi a ga waazu Žude *margahugey ra.

Isa taalibi jina-jinawey

(Matiyu 4.18–22; Marku 1.16–20)

5¹ Isa goo Genezaret haroo mijoo ga, alžama g'a kuubi k'a bere hala i mma cere šiita, ngi ma duu ka maa Irkoy meešennoo. ² A dii harihii hinka kaŋ goo guraa ga, koyey nka zunbu ka ngi filijey jumay. ³ Isa huru harihii faa ra kaŋ koyoo maapoo ti Simoŋ, a nee a se a ma hiyoo hibi kayna guraa ga. A goro a ra, de a šintin ka jamaa cawandi.

⁴ Waatoo kaŋ a šelaŋ ka ben, a nee Simoŋ se: «Hiyoo ka koy guusoo ra, de war ma war filijey doori ka hoo.» ⁵ Simoŋ n'a zaabi ka nee: «Alfagaa, ir na cijinoo kul tee ir ga goy, ir mana duu baffoo. Amma ni meešennoo ga, ay g'ay filijey warra.» ⁶ Kaŋ i n'i warra i duu hamiisa boobo hala nongu kaŋ ra filijey nka kottu. ⁷ I ciya nda kabe ngi hangasiney se kaŋ goo hii faa ra, i ma kaa ka ngi faaba. I kaa, de i na hii hinkaa too nda hamiisa hala nongu kaŋ ra i mma baa ka miti. ⁸ Kaŋ Simoŋ Piyer dii woo, a sujudu Isa se ka nee: «Ay Koyoo, mooru agay, ay man'ti kala adamize zunubante.» ⁹ Simoŋ hunbur, nga nda nga borey kul kaŋ goo a bande, hooyanoo woo kaŋ i n'a tee maaganda se. ¹⁰ Nga hangasiney mo hunbur kaŋ ti Zak nda Yehiya kanyan ti Zebede iz'aruyaŋ. Isa nee Simoŋ se: «Masi hunbur, hō banda ga, boro no n'ga hoo.» ¹¹ Woo banda ga, i na harihiyey fandandi guraa ga, i na hayey kul naŋ ka hanga a bande.

Isa na jiraykoyni noo baani

(Matiyu 8.1–4; Marku 1.40–45)

¹² Isa cindi koyra foo ra, de aya foo ne kaŋ kul ti *jiray. Kaŋ a dii Isa, kul a kaŋ ka sujudu jinoo ra k'a ŋaaray ka nee a se: «Ay Koyoo, nda ni baa, n'ga hin k'ay noo baani hala ya duu ka henan.» ¹³ Isa na nga kaboo šerre k'a taaru ka nee a se: «Ay yadda, henan!» Dogoo din da jiraa ben a ga. ¹⁴ Woo banda ga, a n'a yaamar kaŋ a mas'a har boro kul se. Amma a nee a se: «Koy ni boŋ cebe *sargari juwalkaa se jina, ma sargaroo kaa sanda takaa kaŋ nda Musa na yaamar, hala ni duubaaniyanoo ma tee i se seedetaray.»

¹⁵ Isa maapoo mma koy, de a ga fatta. Jama boobo marga a boŋ ka hanajer a se, de mo hala ngi ma duu baani ngi wircey ra. ¹⁶ Amma nga, a yee jere ga, saajoo ra ka Irkoy ŋaaray.

Isa na bongu noo baani

(Matiyu 9.1–8; Marku 2.1–12)

¹⁷ Han foo Isa goo ma cawandi, *Fariziyenyaŋ nda *ašariyaa baykawaŋ kaŋ hun Galile koyra kanbey kul nda Žude waney ra nda Žerizalem, i ga goro Isa hanajerkey ra. Ir Koyoo hinoo nda Isa ga wircikoyney noo baani. ¹⁸ Aruyaŋ ne ka kate bong'aru foo kaŋ goo balankar ra. I ga ceeci k'a hurandi k'a jisi Isa jine. ¹⁹ Kaŋ i mana duu taka kaŋ nda ngi g'a hurandi alžamaa booboyanoo se, i žigi sooraa boŋ, i n'a fun, i na bongoo nda nga balankaroo zumandi nda sooraa Isa jine, alžama game. ²⁰ Waatoo kaŋ Isa dii borey wey naanaa, a nee bongoo se: «Aroo, ni zunubey yaafandi ma ne.» ²¹ *Citaaboo baykey nda Fariziyeney šintin ka šelaŋ ngi biney ra ka nee: «May ti boraa woo kaŋ ga yadda ka Irkoy wow? May no ma hin ka zunubey yaafa nda man'ti Irkoy hinne?» ²² Amma Isa ga hayaa bay kaŋ i goo m'a miile, a zaabi ka nee i se: «Macin no war goo m'a miile war biney ra?» ²³ Affoo no ma faala, ka nee: «Ni zunubey yaafandi» wala ka nee: «Tun ka dirā?» ²⁴ Sohō kala war ma bay kaŋ *Boro-iz'aroo goo nda hini aduŋŋa ra ka boro zunubey yaafa.» Woo banda ga, a nee bongoo se: «Ay nee ma ne, ma tun, ma ni balankaroo zaa, ma koy ni hugoo do.» ²⁵ Dogoo din da borey kul jine, a tun, a na balankaroo zaa kaŋ ra a cindi ka kani, a

koy nga hugoo do, a ga Irkoy beerandi. ²⁶ A tee borey kul se boŋhawey, de i cindi ka Irkoy beerandi, i hunbur, de i nee: «Hū, hayaa kaŋ ir dii a hō, nga cine mana bay ka tee!»

Isa ciya Lewi se a ma hanga nga bande

(*Matiyu 9.9–13; Marku 2.13–17*)

²⁷ Woo banda ga, Isa fatta, de a dii *alkaasidiikaw foo kaŋ maapoo ti Lewiⁿ ga goro alkaasidiikey goydogoo ra. A nee a se: «Hanga agay.» ²⁸ Lewi tun, a na hayey kul naŋ, a hanga a bande. ²⁹ Lewi na hoyandi beeri tee nga hugoo do. Alkaasidiikaw booboyaŋ nda boro fooyaŋ goo i bande ŋaadogoo ra. ³⁰ No din ra *Fariziyeney nda ngi *Citaaboo baykey cindi i ga ŋuunuŋuunu ka nee nga taalibey se: «Cin se war ga ŋaa war ga haŋ alkaasidiikey nda zunubu teekey bande?» ³¹ Isa n'i zaabi ka nee: «Man'ti borey kaŋ ga saabu no ma too lotokor ga, wircikoyney no ma too a ga. ³² Ya na kaa ka boro šerrantey cee, zunubantey no ay g'i cee hala i ma *tuubi.»

Ižeena nda itaaga si koy cere bande

(*Matiyu 9.14–17; Marku 2.18–22*)

³³ Boroyaŋ kaa Isa do ka nee a se: «Yehiya taalibey nda *Fariziyeney waney cee boobo i ga meehaw, de i ga Irkoy ŋaaray. Amma ni waney hunday ga ŋaa i ga haŋ.» ³⁴ A nee i se: «Taka foo nda war ga naŋ aruhiiji taaga nda nga cerey goo hiijaa hugoo ra, de cerey ga meehaw? ³⁵ Hanyaŋ ga kaa kaŋ aruhiijoo ga zandi, haney din i ga meehaw.»

³⁶ Isa na filla yaasayante foo har i se ka nee: «Boro kul si dunbu darbay taaga ra ka koy ižeena baka. Nda a teendi mo, itaagaa dunbaa si koy ižeena ga. ³⁷ Koyne mo boro kul si *alaneb hari moora taaga daŋ hunbar žeenayaŋ ra. Nda a teendi mo, alaneb hari taagaa ga boosu ka hunbarey bagu. Alaneb haroo mun, hunbarey mursu. ³⁸ Adiši alaneb hari taaga si huru kala hunbar taagayaŋ ra. ³⁹ De mo boro kul kaŋ na alaneb hari žeena haŋ si baa itaagaa, zama a mma nee: «Ižeena no ma kan.»

ⁿ5.27 Lewi da se i ga nee *Matiyu*, *Matiyu* 9.9 ra.

Hayaa kaŋ Isa n'a har hunanzamzaaroo ga

(Matiyu 12.1–8; Marku 2.23–28)

6¹ *Hunanzamzaari foo hane, Isa bisa taasu faarey game. Nga taalibey ga jeeniyaŋ kaa, i g'i zirkiti kabey ra, de i g'i ŋaa. ² *Fariziyey fooyaŋ nee: «Macin se war ga haya tee kaŋ si teendi hunanzamzaari hane?» ³ Isa n'i zaabi ka nee: «War mana bay ka hayaa caw kaŋ Dawda nda nga hangasiney n'a tee han foo kaŋ i heray? ⁴ Takaa kaŋ nda a huru Irkoy *hugoo ra ka takulawey zaa kaŋ jisandi Irkoy jine, a ŋaa, a na nga hangasiney noo. A gar kaŋ boro kul si hima k'i ŋaa nda man'ti *sargari juwalkey hinne.» ⁵ Isa nee i se koyne: «*Boro-iz'aroo no ma hayaa har kaŋ ga hima ka teendi hunanzamzaari hane.»

Isa na aru kaŋ kaboo buu noo baani

(Matiyu 12.9–14; Marku 3.1–6)

⁶ Hunanzamzaari foo hane koyne, Isa huru *margahugoo ra ka borey cawandi. Aru foo goo no din kaŋ kabe gumaa ka buu. ⁷ *Citaaboo baykey nda *Fariziyeyey ga hanse ka Isa koroši ka dii wala a ga boro noo baani *hunanzamzaari hane, zama i mma baa ngi ma duu a ga addalil k'a wurru. ⁸ Amma Isa ga ngi anniyawey bay. A nee aroo kaŋ kaboo buu se: «Tun ni boŋ ga, ma kay borey game.» A tun, a kay nga boŋ ga. ⁹ Isa nee borey se: «Ay ga war hāa, ka ihenna tee wala ka ifutu tee hunanzamzaaroo hane? Ka hundi hallasi wala k'a naŋ a ma halaci? Affoo no ma bisa?» ¹⁰ A na moo fur i kul ga jina, de a nee aroo se: «Ni kaboo šerre.» A n'a tee, de kaboo duu baani, a boori. ¹¹ I too nda futay, de i koy cere guna ka dii haya kaŋ ngi g'a tee Isa se.

Isa na diyaw woy cindi hinka (12) suuba

(Matiyu 10.1–4; Marku 3.13–19)

¹² Zaarey din da ra, Isa fatta ka koy tondi hondu foo boŋ ka Irkoy ŋaaray. A na cijjinoo kul tee a ga Irkoy ŋaaray. ¹³ Kaŋ subbaahoo too, a na nga taalibey cee, de a na iwoy cindi hinka (12) suuba i ra kaŋ a na maŋney daŋ *diyaw: ¹⁴ Simoŋ kaŋ Isa n'a maagaaru Piyer, nda nga armaa Andere, nda Žak, nda Yehiya, nda Filip, nda Bartelemi, ¹⁵ nda Matiyu, nda Toma, nda Žak Alfe iz'aroo, nda Simoŋ kaŋ i g'a cee nda *Zelot boraa, ¹⁶ nda Žud kaŋ ti Žak iz'aroo, nda Žudas Iskariyot kaŋ ti boraa kaŋ ga kaa ka tee zambantaa.

Isa na alžamaa cawandi, a na wircikoyney noo baani

(Matiyu 4.23–25; 12.15–16; Marku 3.7–11)

¹⁷ Isa zunbu i bande ka koy kay farru foo ra kaŋ ra nga taalibi jama goo, nda boro dumi booboyaŋ kaŋ hun Žude kul ra, nda Žerizalem, nda koyrayaŋ kaŋ goo teekoo mijoo ga kaŋ ti Tir nda Sidoŋ. ¹⁸ I nka kaa a do ka haŋajer nda ka duu ngi wircey se baani. Borey kaŋ ganjiyaŋ g'i zaa ka kay duu baani. ¹⁹ Borey kul ga ceeci ngi m'a taaru, zama hini foo ga fatta a ra kaŋ ga borey kul noo baani.

Gomni nda bone

(Matiyu 5.1–12)

²⁰ Isa na nga boŋoo jer ka nga taalibey guna, de a nee i se: «War kaŋ ti borey kaŋ ga talka duu gomni, zama war wane Irkoy *Laamaa.

²¹ War kaŋ ti borey kaŋ ga heray sohō da duu gomni, zama war ga kaa ka kungu.

War kaŋ ti borey kaŋ ga hēe sohō da duu gomni,

zama war ga kaa ka haaru.

²² War ga duu gomni, waati kaŋ borey ga war konnay, ka war yankar, ka war wow, ka war maajney hasara *Boro-iz'aroo maaganda se. ²³ Wa jaali han kaŋ woo tee, war ma sar nda binekaanay, zama war ga duu sufuray beeri beenaa ra. Zama takaa woo da no ngi baabey n'a tee annabey se.

²⁴ Amma war bone, almankoyney,
zama war duu war bagaa bineyaynandiroo.

²⁵ War bone, war kaŋ kungu,
zama war ga kaa ka heray.

War bone, war kaŋ goo ma haaru sohō da,
zama war biney ga kaa ka maray, de war ga hēe.

²⁶ War bone, waati kaŋ borey kul ga ihenna har war ga. Zama takaa woo da no ngi baabey n'a tee taari annabey se.»

Wa baa war iberey

(Matiyu 5.38–48; 7.12)

²⁷ «Amma war kaŋ goo ma haŋajer ya ne, ay ga nee war se: Wa baa war iberey, wa haya henna tee wey kaŋ ga konna war se. ²⁸ Wa gaara borey se kaŋ ga war danga, wa Irkoy ŋaaray wey kaŋ ga war laazaaba se. ²⁹ Nda boro na ni saŋ ni garboo ga, ma affaa mo šerre a se. Boro kaŋ na ni burmusoo taa, mas'a ganji a ma ikaccaa mo zaa. ³⁰ Boro kul kaŋ na ni ŋaaray m'a noo, boro kaŋ na ni hayaa zaa, masi nee a m'a yeeti.

³¹ Takaa kaŋ war ga baa borey m'a tee war se, war mo m'a tee i se.

³² Nda war si baa kala war baakey, macin ti sufuraa kaŋ war ga duu a? Ba zunubantey ga baa borey kaŋ ga bag'ey. ³³ Nda war si gomni tee kala borey se kaŋ g'a tee war se, macin ti sufuraa kaŋ war ga duu a? Ba zunubantey ga woo tee.

³⁴ Koynē mo nda war si garaw kala borey kaŋ war ga hongu i ga war bana, macin ti albarka kaŋ war ga duu a? Zunubantey hunday ga garaw zunubantey se hala i ma hinna follokaa yeeti ngi ga. ³⁵ Amma war, wa baa war iberey, wa haya henna tee i se. Wa garaw borey se bila nda war ma hongu kaŋ a ga yee war ga. Woo ra war ga duu sufuray beeri, de war ga tee Koy Jerantaa izey, zama nga ti *anneemantaa gommimuney nda boro laaley se. ³⁶ Wa hinna sanda taka kaŋ nda war Baabaa Irkoy ga hinna.»

War masi war ciney ciiti

(Matiyu 7.1–5)

³⁷ «War masi boro ciiti, nga ra war si ciitandi. War masi alhukum zurandi boro ga, nga ra alhukum si zurandi war ga. Wa yaafa borey se, nga ra war ga yaafandi.

³⁸ Wa noo, nga ra i ga war noo. I ga neešari henna tee k'a daŋ war ziibaa ra, k'a naagu, k'a sisiji hala a ma mun. Zama takaa kaŋ nda war ga neeša, nga nda i ga neeši war se.»

³⁹ Isa yee ka filla yaasayante foo har i se. A nee: «Danaw ga danaw gongu wala? Nda woo tee, ngi boro hinkaa kul si kaŋ guusu ra wala? ⁴⁰ Taalibi si bisa nga alfagaa, amma taalibi kul kaŋ caw ka boori ga tee sanda nga alfagaa.

⁴¹ Cin se n'ga dii subu-izoo kaŋ goo ni armaa moŋoo ra, amma n'si maate bundoo kaŋ goo ni boŋ moŋoo ra? ⁴² Taka foo nda n'ga hin ka nee ni armaa se: «Ag'armaa, naŋ ya subu-izoo kaa kaŋ goo ni moŋoo ra», ka gar kaŋ bundoo kaŋ goo ni moŋoo ra, n'si dii a? Almunafikoo, bundoo kaa ni moŋoo ra jina, waatoo din n'ga dii boryo ka subu-izoo kaŋ goo ni armaa moŋoo ra kaa.»

Tuuri, izoo nda a ga bayrandi

(Matiyu 7.16–20; 12.33–35)

⁴³ «Tuuri henna sii no kaɗ ga ize futu hay, takaa din da, tuuri futu sii no kaɗ ga ize henna hay. ⁴⁴ Tuuri kul, izoo nda boro g'a bay. Jeejay si hegayandi karjinaa ga. *Alaneb-ize si duwandi ngorfujnaa ga. ⁴⁵ Boro boryoo, nga bine boryaa ra a ga haya henna kaa. Boro futu, nga bine futaa ra a ga haya futu kaa. Haya kaɗ na bine too, nga no mee g'a filla.»

Hugu cinayan dumi hinkaa

(Matiyu 7.24–27)

⁴⁶ «Macin se war ga nee ya ne: «Ir Koyoo, ir Koyoo», amma war si hayey tee kaɗ ay n'i har? ⁴⁷ Boro kul kaɗ kaa ay do ka maa ay ůenney, de a n'i ka goy, ay ga bora har war se kaɗ nda a ga hima. ⁴⁸ A si hima nda kala boro kaɗ ga hugu cin. A fanša, a hanse ka fanša ka asaasoo tee tondi boɗ. Waatoo kaɗ hari beeroo dandi, isa haroo na hugoo kar, amma a mana hin ka ba a jijirandi, za a nka cina ka boori. ⁴⁹ Amma boro kaɗ ga maa ay ůenney, amma a s'i ka goy, ga hima nda boro kaɗ na hugu cin laboo boɗ bila asaasu. Waatoo kaɗ isa haroo na hugoo kar, dogoo din da a kaɗ. Hugoo halaci, halaci beeri.»

Isa na jalakoyni tamoo noo baani

(Matiyu 8.5–13)

7¹ Waatoo kaŋ Isa na fillawey wey kul deede jamaa se ka ben, a koy koyraa ra kaŋ maapoo ti Kaparnahum. ² No din ra jalakoyni foo goo no kaŋ nga tamoo wirci hala a baa ka buu. A ga hanse ka baa nga tamoo. ³ Waatoo kaŋ a maa Isa maapoo, a na Alyahuudey boro beeriyar sanba a do k'a ŋaaray a ma kaa ka nga tamoo hallasi. ⁴ I too Isa do, de i hanse k'a ŋaaray ka nee a se: «Aroo woo ga hima nda ma woo tee a se, ⁵ zama a ga baa ir gandaa borey, nga no k'ir *margahugoo cin.»

⁶ Isa hanga ey ka koy. A ga baa ka too hugoo do kaŋ jalakoynoo na nga cereyar sanba ka nee a se: «Ay Koyoo, masi ni boŋ farandi. Ay si hima nda ma huru ay hugoo ra. ⁷ Woo ti hayaa kaŋ se ya na agay azzaatoo himandi a ma koy ni do. Amma kalima foo har, de ay tamoo ga duu baani. ⁸ Zama agay hunday goo nda jineboroyar kaŋ hinoo cire ay goo. Agay mo goo nda soojeyar kaŋ goo ay hinoo cire. Nda ay nee woo se: «Koy», a ga koy, nda ay nee affoo se: «Kaa», a ga kaa. Nda ay nee ay tamoo se: «Woo tee, a g'a tee.» ⁹ Kaŋ Isa maa ůennyey wey, soojaa kan a se. A bere jamaa here kaŋ hanga a bande, a nee: «Ay ga war bayrandi, ba Izirayel ra, ya na dii naanay kaŋ ga too woo.» ¹⁰ Waatoo kaŋ dontokey willi hugey, i gar kaŋ tamoo duu baani.

Isa na woy foo iz'aroo hunandi

¹¹ Alwaati kayna banda ga, Isa koy koyraa ra kaŋ se i ga nee Nayin. Nga taalibey hanga a bande nda jama boobo. ¹² Waatoo kaŋ a man koyraa mijoo, nga ne, a dii boroyar kaŋ goo ma koy bukaw sutura. Bukaa man'ti kala woy foo kaŋ kurpoo buu, iz'aru follokaa, alžama kayante kaŋ ti koyra-izey goo woyoo bande. ¹³ Kaŋ ir Koyoo dii woyoo, kul a hanse ka hinna a se, a nee woyoo se: «Masi hēe.» ¹⁴ A man, a na balankaroo taaru. Borey kaŋ ga bukaa zaa kay. Isa nee: «Aru soogaa, ay na ni yaamar ma tun!» ¹⁵ Bukaa tun ka goro, a ůelaj. Isa n'a yeeti naŋoo ga.

¹⁶ Borey kul hunbur, i ga Irkoy beerandi ka nee: «Annabi beeri fatta ir ra, Irkoy neli nga jamaa ga.» ¹⁷ Woo kaŋ Isa n'a tee, ůennoo huru ůude nda nga gandaa kul ra.

Yehiya kaŋ ti batizekaa dontokey

(Matiyu 11.2–19)

¹⁸ Yehiya taalibey na hayey kul filla a se kaŋ teendi. A ciya ihinka se i ra ¹⁹ k'i sanba ir Koyoo do, i ma nee a se: «Ni ti bora kaŋ ga hima ka kaa wala man'ti ni no, ir ma affoo batu?» ²⁰ Waatoo kaŋ arey too a do, i nee a se: «Yehiya kaŋ ti *batizekaa k'ir sanba ni do, ir ma ni hāa wala ni ti bora kaŋ ga hima ka kaa wala man'ti ni no, ir ma affoo batu?» ²¹ I nka too kate kaŋ Isa na wircikoyni boobo noo baani, dorikoyniyar duu baani. A na ganjiyar gaaray k'i kaa boroyar ra, de a na danaw boobo moŋey feeri. ²² A tuuru dontokey se ka nee: «Wa koy hayey filla Yehiya se kaŋ war dii ey, war maar'ey kaŋ ti: danawey dii, bongey dira, *jiraykoyney duu baani, lutey maa, bukawey tun, misikiiney maa *Alhabar Boryaa. ²³ Bora ga duu gomni kaŋ si naanay naŋ ay sabbu se.»

Isa ůelaj Yehiya kaŋ ti batizekaa ga

(Matiyu 11.7–19)

²⁴ Waatoo kaŋ Yehiya dontokey koy, Isa ůelaj jamaa se Yehiya ga ka nee: «Macin no war koy a guna saajoo ra? Kakaaru kaŋ hewoo g'a zinji-zinji wala? ²⁵ Adiůi macin no war koy a guna? Boro kaŋ ga bankaaray hennayar goo wala? Nga ne, borey kaŋ ga darbay hennayar goo kaŋ ga huna daame ra sii kala kokoyey hugey ra. ²⁶ Adiůi

macin no war koy a guna? Annabi wala? Ay ga war bayrandi kaŋ a bisa annabi.

²⁷ Nga ga a hantumandi *Citaaboo ra ka nee:

«Nga ne, ay g'ay dontokaa sanba ni jine

hala a ma ni fonda a hanse kaŋ goo ni jine.»²⁷

²⁸ Ay ga war bayrandi kaŋ woy-hay ize sii no kaŋ ga bisa Yehiya. Amma Irkoy *Laamaa borey kul ikaccaa ga bisa a. ²⁹ Jamaa kul nda ba *alkaasidiikay na haŋajer a se, i yadda kaŋ Irkoy ga ŋerre, i koy Yehiya ma ngi *batize nda nga *batizeyanoo.

³⁰ Amma *Fariziyeney nda *aŋariyaa baykey mana yadda hayaa ga kaŋ Irkoy baa nga m'a tee i se. I wanji ka koy a ma ngi batize.

³¹ Adiŋi may nda ay ga zamanoo woo borey sawandi, may nda i ga hima? ³² I si hima nda kala zankayaŋ kaŋ ga goro farru ra, de i ga kaati cere ga ka nee: «Ir na laati kar war se, war mana gan. Ir na binehēeni dooniyaŋ tee, war mana hēe.»

³³ Yehiya kaŋ ti batizekaa kaa, a si takula ŋaa, a si *alaneb hari moora haŋ, war nee: «Ganji bara a ra.» ³⁴ *Boro-iz'aroo kaa, a ga ŋaa a ga haŋ, war nee: «Ŋaabagante nda harifutu haŋkaw no, alkaasidiikay nda zunubu teekey ceroo no.» ³⁵ Amma Irkoy lakkaloo, borey kul kaŋ yadda a ga no ma cebe kaŋ a ga ŋerre.»

Woykuuroo kaŋ yaafandi

³⁶ *Fariziyeney affoo n'a wiri Isa ga, a ma kaa ka ŋaa nga do. A huru Fariziyenoo hugoo ra ka goro ŋaadogoo ra. ³⁷ Nga ne, woy zunubante foo kaŋ goo koyraa ra, maa kaŋ Isa koy hoy Fariziyenoo do. A na tondi kaaray kulba kaŋ ra turaari goo zaa ka koy. ³⁸ A goo Isa dumaa ga, cewey jere, a ga hēe, a ga nga mundawey ka Isa cewey tayandi, a g'i tuusu nda nga boŋoo hinbirey. A ga cewey summu a g'i yon nda turaaroo.

³⁹ Kaŋ Fariziyenoo kaŋ n'a hoyandi dii woo, a nee nga boŋ se: «Nda a gar aroo woo annabi no, a ga bay boro kaŋ ti woo, a ga bay woy dumi kaŋ ti woo kaŋ goo ma man nga. Kala a ma bay kaŋ woykuuru no.» ⁴⁰ Isa zaabi ka nee a se: «Simon, ay ga baa ya haya foo har ma ne.» Simon nee: «Alfagaa, ŋelaŋ.» ⁴¹ Isa nee: «Garawmaykaw foo goo nda garawkoyni hinka. A ga may ijinaa ga nzorfu kaaray tamma boŋ zangu guu (500), affaa a ga may a ga nzorfu kaaray tamma boŋ woyguu (50). ⁴² A gar kaŋ affoo kul sii nda haya kaŋ nda a g'a bana. A na ihinkaa kul yaafa. Sohō affoo no ma hanse ka bag'a ihinkaa ra?» ⁴³ Simon zaabi ka nee: «Ay ga hongu bora a kaŋ se a na iboobaa yaafa.» Isa nee a se: «Ni ciiti nda fonda.»

⁴⁴ Isa bere woyoo here, de a nee Simon se: «N'ga dii woyoo woo wala? Kaŋ ay huru ni hugoo ra, man'ay noo hari y'ay cewey numay. Amma nga, mundawey nda a n'ay cewey tayandi, de a n'i tuusu nda nga hinbirey. ⁴⁵ Man'ay summu. Amma nga, za a huru kate, a mana fay nda a g'ay cewey summu. ⁴⁶ Man'ay boŋoo yon nda jii. Amma nga, a n'ay cewey yon nda turaari. ⁴⁷ Woo se ay ga ni fahamandi kaŋ baji beeroo kaŋ a n'a cebe ga bayrandi kaŋ nga zunubu boobey yaafandi. Amma boro kaŋ ikaccu ka yaafandi a se, bora a diŋ baji kaccu no a g'a cebe.»

⁴⁸ Woo banda ga, Isa nee woyoo se: «Ni zunubey yaafandi.» ⁴⁹ Hoyandikey ŋintin ka nee ngi boŋ se: «May ti bora a woo kaŋ ga zunubu yaafa?» ⁵⁰ Amma Isa nee woyoo se: «Ni naanaa na ni hallasi. Koy nda baani.»

Woyey kaŋ hanga Isa bande

8¹Alwaati foo banda ga, Isa naaru ka koy koyrawey nda koyra kanbey ra ka Irkoy *Laamaa *Alhabar Boryaa waazu. Taalibi woy cindi hinkaa (12), ²nda woy fooyanŋ kaŋ ra a bay ka ganjiyanŋ gaaray k'i kaa, nda affooyanŋ kaŋ cindi ka wirci kaŋ a n'i noo baani, goo a bande. Woyey man'ti kala: Maryama kaŋ se i ga nee Magdala bora kaŋ ra ganji iyee hun, ³nda Tahiya, Œuza kaŋ ti *Herod goykaw beeri foo wandoo, nda Suzan, nda iboobo fooyanŋ kaŋ g'i alhaadimay nda ngi almanoo.

Sayakaa filla yaasayantaa

(Matiyu 13.1–9; Marku 4.1–9)

⁴AlŒama beeri foo marga kanyanŋ hun koyrawey ra ka kaa Isa do. A Œelanŋ i se nda filla yaasayantaa woo ka nee: ⁵«Han foo sayakaw foo koy nga dumiyooy say. Kaŋ a goo ma saya, dumiyooy jere foo kaŋ fonda a bande. Borey n'a taama-taama, beenaa cirawey n'a gon. ⁶Jere foo kaŋ tondidoo ra. A zay, amma a kogu, zama a sii nongu ra kaŋ ga tay. ⁷Jere foo kaŋ dumari karjikoyniyanŋ gamey ra. Ngi nda karjey zay cere bande. Karjey n'i hewguba. ⁸Jere foo kaŋ labu henna ra. A zay, affoo kul na ize zangu (100) hay.» Fillaa woo banda ga, Isa na jinde jer ka nee: «Boro kaŋ goo nda haŋa ka maa, ma haŋajer!»

Addaliloo kaŋ se Isa ga filla yaasayantey daŋ nga Œenney ra

(Matiyu 13.10–17; Marku 4.10–12)

⁹Nga taalibey n'a haa nda filla yaasayantaa woo maanaa. ¹⁰A nee: «War, war duu Irkoy *Laamaa haya tugantey fahamaa. Amma borey jerey, filla yaasayanteyanŋ nda i ga Œelanŋ i se. Nga ra

«i ga guna, amma i si dii,
i ga maa, i si faham.»¹¹»

Sayakaa filla yaasayantaa maanaa

(Matiyu 13.18–23; Marku 4.13–20)

¹¹«Filla yaasayantaa woo almaganaa ne: dumiyooy man'ti kala Irkoy meeŒennoo. ¹²Wey kaŋ kaŋ fonda a bande man'ti kala borey kaŋ ga haŋajer. Amma lbilisi kaa ka Œennoo kaa biney ra, hala i masi naanay ka hallasi. ¹³Wey kaŋ kaŋ tondidogoo boŋ man'ti kala borey kaŋ, nda i maa Œennoo, i g'a dii nda jaali, amma a mana zay biney ra ka linji tee, i si gay naanaa ra. Nda alwaati Œenda kaa i ga, i ga naŋ. ¹⁴Dumari karjikoyney kaŋ ra dumiyooy jere foo kaŋ man'ti kala borey kaŋ maa, amma i naŋ alhuzuney, nda aduŋna almanoo, nda bine-ibaayey m'a hewguba. I si ize tee kaŋ ga nin. ¹⁵Labu henna kaŋ ra jerey sayandi man'ti kala borey kaŋ, nda i maa Œennoo, i g'a dii nda bine henna kaaray. I ga ize tee haya kul kaŋ ga no.»

Fitillaa filla yaasayantaa

(Marku 4.21–25)

¹⁶«Boro kul si fitilla diinandi ka jinay gum a boŋ wala k'a daŋ daari cire. A s'a daŋ kala fitilla gorodogoo ga hala borey kaŋ ga huru ma dii gaayoo. ¹⁷Haya tugante sii no kaŋ si kaa ka fataw, haya sii no kaŋ ga tee sirri ra kaŋ si kaa ka fatawandi. ¹⁸Wa takaa bay kaŋ nda war ga haŋajer, zama boro kaŋ goo nda a, i g'a noo koyne. Boro kaŋ sii nda a, ba woo kaŋ a ga hongu nga goo nda a, ga taandi.»

Isa armyey nda nga jaa

(Matiyu 12.46–50; Marku 3.31–35)

¹⁹ Isa armyey nda nga jaa kaa, amma i mana hin ka too a do alžamaa booboyanoo se. ²⁰ Boroyañ nee a se: «Ni jaa nda ni armyey goo ma kay taray, i ga baa ngi ma dii ni.» ²¹ Isa na borey zaabi ka nee: «Ay jaa nda ag'armey man'ti kala borey kañ ga hañajer Irkoy meeŝennoo se, de i g'a ka goy.»

Isa na hewoo kayandi

(Matiyu 8.23–27; Marku 4.35–41)

²² Han foo Isa nda nga taalibey huru harihii foo ra. A nee i se: «Ir ma deñ ka koy haroo boñ faa ga.» I koy. ²³ Kañ taalibey goo ma hun, Isa jirbi. Hew beeri foo zunbu haroo boñ. Hiyoo too nda hari hala a mma baa ka mun. ²⁴ I man a k'a tunandi ka nee a se: «Alfagaa, Alfagaa, ir ga halaci!» A tun, a zahā hewoo nda bondawey ga, i kay, de nongoo tee sōy. ²⁵ Woo banda ga, Isa nee i se: «Man war naanaa?» I hunbur, boñey haw, de i ga cere hāa ka nee: «May ti boraa woo kañ ga ba hewoo nda haroo yaamar, de i ga hayaa tee kañ a n'a har?»

Isa na ganjiyañ gaaray k'i kaa aru ra

(Matiyu 8.28–34; Marku 5.1–20)

²⁶ Isa nda nga taalibey too Geraza koyraa borey laamaa ra kañ goo Galile tenje. ²⁷ Waatoo kañ Isa zunbu guraa ga, koyraa aru foo n'a kubay kañ ra ganjiyañ goo. Za gayyan a si yee ka bankaaray dañ. A si goro hugu ra, *saarawey ra a ga goro. ²⁸ Kañ a dii Isa, a na jinde jer ka kaati ka sujudu jinoo ra ka nee: «Macin ka agay nda ni marga, Isa, Irkoy Jerantaa *Iz'aroo? Ay g'a ñaaray ni ga, mas'ay zarabi.» ²⁹ Isa nka ganjoo yaamar kañ a ma hun aroo ra. Cee booboyañ ganjoo g'a dii. Borey g'a haw nda guuru karfuyañ, i ga gaalayañ dañ cewey ra, amma a g'i dunbu. Ganjoo g'a ka koy saajey ra. ³⁰ Isa n'a hāa ka nee: «Macin ti ni maapoo?» A nee: «Ay maapoo ti Alžama.» A na woo har, zama ganji booboyañ ka huru a ra. ³¹ Ganjey na Isa suurandi a masi ngi sanba guusu futaa ra.

³² A gar kañ nbirña booboyañ goo ma kur tondi hondoo boñ. De ganjey na Isa suurandi a ma nañ ngi ma huru nbirñawey wey ra. A n'a tee i se. ³³ Ganjey hun aroo ra ka huru nbirñawey ra. Nbirñawey hun tondi hondoo jesoo ga beene^o ka haroo gaarandi, i yoole.

³⁴ Wey kañ g'i kur dii hayaa kañ tee, i zuru. I koy alhabaroo filla koyraa nda saajoo borey se. ³⁵ Borey koy dii hayaa kañ tee. I too nongoo kañ ra Isa goo. I na aroo gar kañ ra ganjey hun, a ga goro Isa cewey cire. Darbay goo jindoo ra, lakkaloo ga timme daku. Borey kañ dii a hunbur. ³⁶ Borey kañ dii hayaa kañ Isa n'a tee, no ma filla borey kañ kokor ka kaa se, takaa kañ nda Isa na aroo hallasi ganjey ra. ³⁷ Woo banda ga, Geraza koyraa nda nga laamaa borey kul n'a wiri Isa ga, a ma mooru ngi, zama i hanse ka hunbur. Isa huru harihiyoo ra ka willi.

³⁸ Aroo kañ ra ganjey hun n'a ñaaray a ga, a ma nañ nga ma cindi nga bande. Amma Isa mana yadda, a nee a se: ³⁹ «Willi ni hugoo do, ma hayaa kul filla i se kañ Irkoy n'a tee ma ne.» A koy, de a na hayaa filla koyraa kul ra kañ Isa n'a tee nga se.

Žayrus ize woyoo nda woyoo kañ tuku Isa bankaaraa ga

(Matiyu 9.18–26; Marku 5.21–43)

⁴⁰ Waatoo kañ Isa willi, alžamaa kul kañ goo m'a batu n'a kubay. ⁴¹ Nga ne, aru foo kaa a do kañ maapoo ti Žayrus, *margahugoo boñkoynoo no. A sujudu Isa cewey cire, a n'a ñaaray a ma kaa nga hugoo do. ⁴² Hayaa kañ se, ize woy folloku bara a

^o8.33 tondi hondoo jesoo ga beene, Grek šenni ra, almaganaa faa ti tondi hondoo boñoo boñ.

se kaŋ goo nda haya kaŋ ga too jiiri woy cindi hinka (12), a ga baa ka buu. Kaŋ Isa ga koy a do, alžama g'a šiita.

⁴³ Woo gar kaŋ woy foo goo jamaa ra kaŋ nga jiiri woy cindi hinka (12) a ga kuri mandi. [Alman kul kaŋ goo a se, a n'a noo lotokorey se,] amma affoo kul mongu k'a noo baani. ⁴⁴ A man Isa nda banda here ka tuku nga bankaaraa mijoo ga. Dogoo din da kuri mandiroo kay. ⁴⁵ Isa nee: «May no ka tuku ay ga?» Boro foo kul ga nee kaŋ man'ti nga no. Piyer nee: «Alfagaa, alžamaa ga ni kuubi ka ni bere, i ga ni šiita.» ⁴⁶ Amma Isa nee: «Boro tuku ay do, zama ay maate kaŋ gaabi foo fatta ay ra.» ⁴⁷ Woyoo dii kaŋ Isa bay nga ga, a jijiri nda hunburay ka kaa ka sujudu Isa se ka hayaa har jamaa kul jine kaŋ se nga tuku a do, nda takaa kaŋ nda nga duu baani dogoo din da. ⁴⁸ Isa nee woyoo se: «Ay izoo, ni naanaa na ni hallasi. Koy nda baani.»

⁴⁹ A goo ma šelaŋ kaŋ boro hun margahugoo boŋkoynoo windoo do ka nee: «Ni ize woyoo faati. Masi alfagaa zaa ka kay koyne.» ⁵⁰ Isa maa, a zaabi ka nee a se: «Masi hunbur, naanay hinne, de a ga hallasi.»

⁵¹ Waatoo kaŋ Isa too Žayrus hugoo do, a mana naŋ boro kul ma huru nga bande nda man'ti Piyer, nda Yehiya, nda Žak, nda zankaa ŋaŋoo nda baaboo. ⁵² Borey kul ga hēe, i ga yooyo bukaa boŋ. Isa nee i se: «War masi hēe, a mana buu, a mma jirbi.»

⁵³ Borey n'a kašikaši, zama i ga bay kaŋ a buu. ⁵⁴ Amma Isa n'a dii nda kaboo ka nga jindoo jer ka nee: «Woy-izoo, tun ni boŋ ga.» ⁵⁵ Lakkaloo yee kate a ga, dogoo din da a tun. Isa n'i yaamar i m'a noo ŋaayan. ⁵⁶ Zankaa hayragey boŋey haw, amma Isa n'i yaamar i masi hayaa kaŋ tee deede boro kul se.

Isa na nga taalibi woy cindi hinkaa (12) sanba

(Matiyu 10.5–15; Marku 6.7–13)

9¹ Isa ciya taalibi woy cindi hinkaa (12) se k'i noo hini nda gaabi ganjey kul ga ka wircikoyney noo baani. ²A n'i sanba i ma Irkoy *Laamaa ŝennoo waazu, i ma kate wircikoyney se baani. ³A nee i se: «War masi haya kul zaa diraa se, a ma tee gobu, wala bolbol, wala ŋaayan, wala nooru. War masi darbay hinka mo zaa. ⁴Hugu kul kaŋ ra war zunbu, war ma cindi no din da ra. No din ra war ma tun ka koy. ⁵Nda borey wanji ka war zumandi, war ma hun koyraa din ra, war ma kusaa kokobu k'a kaa war cewey ga, woo ga tee seede kaŋ haya futa no i n'a tee.» ⁶Taalibey ŝerre. I koy koyra kanboo kul ra ka *Alhabar Boryaa toonandi, de nongoo kul ra i kate borey se baani.

Herod boŋhawaa

(Matiyu 14.1–12; Marku 6.14–29)

⁷Kokoy kaccaa kaŋ se i ga nee *Herod maa hayey kul kaŋ teendi, boŋoo haw, zama boro fooyan ga nee Yehiya tun bukawey ra. ⁸Affooyan ga nee Ilyasu ka bangay. Affooyan mo ga nee annabi jina-jinawey affoo ka tun koyne. ⁹Herod nee: «Yehiya, ay na boŋoo kaa jindoo ga. May ti boraawoo kaŋ ay ga maa i ga hayey wey har a ga?» A ga ceeci nga ma dii Isa.

Isa na boro zenber guu (5.000) ŋandi

(Matiyu 14.13–21; Marku 6.30–44; Yehiya 6.1–14)

¹⁰Waattoo kaŋ *diyawey willi kate, i na hayaaw kul filla Isa se kaŋ ngi n'a tee. A n'i ka koy nga bande, ka yee jere ga koyra ra kaŋ se i ga nee Betsayda. ¹¹Kaŋ alžamaa bay, i hanga a. Isa n'i kubay henna, de a ŝelaŋ i se Irkoy *Laamaa ga. De mo borey kaŋ ga baa gaaham baani, a kate i se baani.

¹²Kaŋ zaaroo ga ŝintin ka ben, taalibi woy cindi hinkaa (12) man a ka nee a se: «Alžamaa naŋ hala i ma koy koyra kanbey kaŋ ga man ne ga nda hawsaa borey do ka duu kanidoo nda ŋaayan, zama nongoo kaŋ ra ir ne, haya kul sii a ra.» ¹³Amma Isa nee i se: «War hunday m'i noo ŋaayan!» I nee: «Ir sii nda haya kaŋ bisa takula guu nda hamiisa hinka, nda man'ti ir nka koy ŋaayan day jamaa woo kul se.» ¹⁴Woo gar kaŋ arey ga too boro zenber guu (5.000) cine. Isa nee nga taalibey se: «W'i gorandi nda soofu-soofu. Soofu foo kul ma tee boro woyguu (50) cine.» ¹⁵I n'a tee nda takaa din, i n'i kul gorandi. ¹⁶Woo banda ga, Isa na takula guwaa nda hamiisa hinkaa zaa, a na nga boŋoo jer ka beenaa guna, a na albarka daŋ i ra. A n'i dunbu. A n'i noo taalibey se i m'i zamna alžamaa game. ¹⁷Borey kul ŋaa hala i kungu. I koy nda kokondo woy cindi hinka (12) kaŋ ga too nda wey kaŋ cindi.

May ti Isa?

(Matiyu 16.13–20; Marku 8.27–30)

¹⁸Han foo, kaŋ Isa goo ma Irkoy ŋaaray jere ga, nga taalibey goo a bande. A n'i haa ka nee: «Alžamaa mma nee, may ti agay?» ¹⁹I n'a zaabi ka nee: «Boro fooyan ga nee Yehiya kaŋ ti *batizekaa ti ni, affooyan ga nee Ilyasu ti ni, affooyan mo ga nee kaŋ annabi jina-jinawey affoo ti ni kaŋ tun ka huna.» ²⁰Woo banda ga, a nee i se: «De war, war mma nee, may ti agay?» Piyer zaabi ka nee: «Ni ti *Almasihu kaŋ Irkoy n'a sanba.» ²¹Isa zahā i ga kaŋ i mas'a har boro kul se.

Isa šelaŋ nga buuyanoo nda nga tunyanoo ga

(*Matiyu 16.21–23; Marku 8.31–33*)

²² A nee i se koyne: «Kala *Boro-iz'aroo ma dii zarabi booboyaŋ. Boro beerey nda *sargari juwalkey jineborey nda *Citaaboo baykey g'a yankar. A ga wiiyandi, de jirbi hinzantoo hane a ga tun.»

Takaa kaŋ ga kate boro ma hanga Isa

(*Matiyu 16.24–28; Marku 8.34–9.1*)

²³ Isa nee borey kul se: «Boro kaŋ ga baa nga ma hanga ay bande, kala a ma nga alhawaa naŋ, zaari kul a ma nga *kanjandibundoo zaa^p jina, a ma hanga agay. ²⁴ Boro kaŋ ga baa nga ma nga hundoo hallasi g'a mursu, amma boro kaŋ ga nga hundoo mursandi ay maaganda se g'a hallasi. ²⁵ Macin no a g'a hanse boro se a ma duu aduŋna kul, nda a ga nga boŋ halaci wala ka nga boŋ mursandi?»

²⁶ Boro kul kaŋ agay nda ay meešenny g'a haawandi borey game, *Boro-iz'aroo ga haw a borey game waati kaŋ a kaa nga daržaa, nda Baaboo wanoo, nda almalayka henanantey wanoo ra. ²⁷ Ay g'a har war se nda cimi, boroyaŋ goo ne kaŋ si buuyan taba i mana dii Irkoy *Laamaa.»

Isa kunturoo alhaaloo barmay

(*Matiyu 17.1–8; Marku 9.2–8; Piyer bataga 2to 1.17–18*)

²⁸ Kaŋ Isa na šenny wey har, jirbi yaaha cine banda ga, a na Piyer, nda Yehiya, nda Žak zaa ka žigi nga bande tondi hondoo boŋ ka Irkoy ŋaaray. ²⁹ Waatoo kaŋ a goo ma Irkoy ŋaaray nga ndumoo alhaaloo barmay. Nga darbaa tee ikaaray far. ³⁰ Nga ne, aru hinka cindi ka šelaŋ a bande kaŋyaŋ ti Musa nda Ilyasu. ³¹ I bangay darža ra, i ga šelaŋ Isa bande nga aduŋna hunyanoo ga kaŋ ga kaa ka tee Žerizalem. ³² Woo gar kaŋ Piyer nda nga hangasiney jirbi guusa n'i dii. Kaŋ i tun i dii Isa daržaa nda aru hinka kaŋ ga kay a bande.

³³ Waatoo kaŋ borey din hun Isa do, Piyer nee a se: «Alfagaa, a ga boori ir ma cindi ne ra, adiši ir ma hukukum hinza cin, affoo ni se, affoo Musa se, affaa Ilyasu se.» Piyer si hayaa bay kaŋ nga g'a har. ³⁴ A goo ma šenny wey har kaŋ duula foo na nga biyoo k'i gum. Taalibey hunbur kaŋ i dii ngi goo duulaa ra. ³⁵ Jinde foo fatta duulaa ra ka nee: «Woo ti agay *Iz'aroo kaŋ ay n'a suuba, wa haŋajer a se!» ³⁶ Šennoo woo waati, Isa hinne ka cindi. Jirbey din taalibey dangay, hayaa kaŋ i dii a, i mana baffoo har boro kul se a ra.

Isa na ganji gaaray k'a kaa zanka ra

(*Matiyu 17.14–18; Marku 9.14–27*)

³⁷ Subaa ra, kaŋ i zunbu tondi hondoo boŋ, alžama booboo na Isa kubay. ³⁸ Nga ne, alžamaa ra, aru foo wurru ka nee: «Alfagaa, ay g'a ŋaaray ni ga, ma peli ay iz'aroo ga, zama nga hinne bara ya ne. ³⁹ Ganji foo bara no kaŋ, nda a tun a se, dogoo din da a mma kaati. Ganjoo g'a jijirandi nda gaabi, a ga kufu kar. A ga gay a g'a gurzugay hala a g'a naŋ. ⁴⁰ Ay n'a ŋaaray ni taalibey ga i m'a gaaray, amma i mongu.» ⁴¹ Isa zaabi ka nee: «Dumi kaŋ si naanay, a ga Irkoy hoo, hala waati foo no ay ga hima ka cindi war bande ka war suuri? Kate ni iz'aroo.» ⁴² A goo ma man kaŋ ganjoo n'a cetaw ganda k'a guzuguzu. Amma Isa zahā ganjoo ga, a na zankaa noo baani, a n'a yeeti baaboo ga. ⁴³ Borey kul na almunkar nda Irkoy jeeraa.

P9.23 Boro ma nga kanjandibundoo zaa man'ti kala boro ma yadda ka nga hundoo noo sanda takaa kaŋ nda Isa na nga wanoo noo.

Isa yee ka šelan nga buuyanoo ga

(Matiyu 17.22–23; Marku 9.30–32)

Waatoon kaŋ borey kul boŋey haw nda hayaa kaŋ Isa n'a tee, nga no a nee nga taalibey se: ⁴⁴ «Wa war haŋaway kayandi ka maa hayaa kaŋ ay g'a har. *Boro-iz'aroo ga kaŋandi adamizey kabey ra.» ⁴⁵ Amma taalibey mana faham šennoo woo se. Senni daabante no i se hala i masi duu almaganaa. I ga hunbur k'a hãa nda šennoo.

May ka bisa borey kul?

(Matiyu 18.1–5; Marku 9.33–41)

⁴⁶ Taalibey na cere kakaw. Kakaa man'ti kala, ngi ra, may ka bisa borey kul. ⁴⁷ Isa ga hayaa bay kaŋ goo biney ra. A na zanka kaccu foo zaa k'a daŋ nga jeroo ga, ⁴⁸ de a nee i se: «Boro kul kaŋ yadda ka zankaa woo dii ay maaganda se, bora, agay hunday ga a yadda. Boro kul kaŋ yadda ay ga, bora kaŋ n'ay sanba ga a yadda. Bora kaŋ kacca nda war kul, nga ti ibeeroo.»

⁴⁹ Yehiya na šennoo zaa ka nee: «Alfagaa, ir dii aru foo kaŋ ga ni maapoo cee ka ganjey gaaray. Ir n'a ganji a m'a tee, zama a sii ir bande ka ni gana.» ⁵⁰ Isa nee a se: «War mas'a ganji, zama boro kaŋ si konna war, goo war bande.»

Samari koyra kanbe foo borey wanji Isa ma zunbu ngi do

⁵¹ Kaŋ waatoon man kaŋ ra Isa ga hima ka zandi ka hun aduŋŋa ra, a kayandi kaŋ haya kul kaŋ no kala nga ma koy Žerizalem. ⁵² A na dontokawayan sanba nga jine, kaŋyan na fonda zaa ka koy *Samari borey koyra kanbe foo ra ka zunbudoo soolu a se. ⁵³ Amma koyraa din borey mana yadda a ma zunbu no din, zama Žerizalem fonda ra a goo. ⁵⁴ Kaŋ taalibi hinkaa kaŋ ti Žak nda Yehiya dii woo, i nee: «Ir Koyoo, n'ga baa ir ma beenaa nuunaa cee a ma kaŋ i boŋ k'i halaci?» ⁵⁵ Isa bere ka citi i ga. ⁵⁶ Woo banda ga, i koy cere bande koyra kanbe foo ra koyne.

Boro kaŋ ga baa nga ma hanga Isa

(Matiyu 8.19–22)

⁵⁷ Kaŋ i goo ma dira fonda ra, aru foo nee Isa se: «Ay ga hanga ni bande nongu kul kaŋ ra n'ga koy.» ⁵⁸ Isa nee a se: «Nzungey goo nda guusu, beenaa cirawey goo nda teji, amma *Boro-iz'aroo sii nda nongu kaŋ ra a ga nga boŋoo kanandi.»

⁵⁹ Isa nee aru foo se koyne: «Hanga ay bande.» A nee: «[Ay Koyoo,] naŋ ya koy ay baabaa sutura jina.» ⁶⁰ Amma Isa nee a se: «Naŋ bukawey ma ngi bukawey sutura, ni, koy Irkoy *Laamaa fee.»

⁶¹ Affoo yee ka nee koyne: «Ay ga hanga ni, ay Koyoo, amma naŋ ya koy ay hugey borey hoy baani jina.» ⁶² Isa nee a se: «Boro kul kaŋ na nga beeriguuroo dii nga kaboo ra, de a ga neli ka lakkal daŋ banda se, bora din sii nda nafaw Irkoy Laamaa se.»

Isa na taalibi woyye cindi hinka (72) sanba

10¹ Hayey kaɗ tee banda ga, ir Koyoo yee koyne ka taalibi woyye cindi hinka (72) zaa k'i sanba nga jine boro hinka-hinka koyrawey nda nongey kul kaɗ ra a ga hima ka kaa ka koy. ² A nee i se: «Hegaa ga beeri, amma goykey si boobo. Adiŋi wa hegaa Koyoo ŋaaray a ma goykawyaɗ sanba nga hegaa ra. ³ Wa koy, nga ne, ay ga war sanba sanda feeji-izeyaɗ kaɗ ga koy ganjihansiyaɗ game. ⁴ War masi fortomaani, wala bolbol, wala taami zaa, de mo war masi sallam boro kul ga fondaara.

⁵ Hugu kul kaɗ ra war huru, war mma jin ka nee: «Alaafiyaa ma kaa hugoo woo ga!» ⁶ Nda alaafiyakoyne goo no din, war alaafiyaa ga kani a ga, nda man'ti woo, war alaafiyaa ga yee war ga. ⁷ Wa cindi hugoo din da ra. War ma ŋaa i do, war ma haɗ i do, zama goykaw ga hima nda nga banaa. War masi hun hugoo woo ra ka huru hugoo woo ra.

⁸ Koyra kul kaɗ ra war huru, de borey na war yawzunbay, war ma hayey ŋaa kaɗ i ga kate ey war se. ⁹ Wircikoyney kaɗ goo no din, war ma kate i se baani, wa nee i se: «Irkoy *Laamaa man war ga.» ¹⁰ Amma koyra kul kaɗ ra war huru, de i mana war yawzunbay, wa koy nga lolawey ra, war ma nee: ¹¹ «Ba war koyraa kusaa kaɗ denja ir cewey, ir g'a kokobu war ga. Amma war ma haya foo bay kaɗ ti Irkoy Laamaa man.» ¹² Ay ga war bayrandi kaɗ hanoo din, Sodom gurzugaa ga kacca nda koyraa din wanoo.»

Koyrayaɗ kaɗ wanji ka tuubi

(Matiyu 11.20–24)

¹³ «Ni bone, Korazin! Ni bone, Betsayda! Zama nda a gar kayfey kaɗ teendi war game nka teendi Tir nda Sidoɗ ra, i gay i na saaku kasa daɗ ngi ga ka goro boosu ra, ka cebe kaɗ ngi *tuubi. ¹⁴ Woo se kayandoo hane, Tir nda Sidoɗ gurzugaa ga kacca nda war wanoo. ¹⁵ Ni Kaparnahum, n'ga hongu kaɗ n'ga jerandi hala ma too beenaa? Źahannam no i ga ni zumandi! ¹⁶ Boro kaɗ na haɗajer war se, agay se a na haɗajer. Boro kaɗ wanji war ga, agay ga a wanji. A gar, boro kaɗ wanji ay ga, bora a kaɗ n'ay sanba ga a wanji.»

Taalibi woyye cindi hinkaa (72) yee kateyanoo

¹⁷ Taalibi woyye cindi hinkaa (72) yee kate nda ŋaali, i nee: «Ir Koyoo, ba ganjey huru ir hinoo cire ni maapoo ga.» ¹⁸ Isa nee i se: «Ay dii Ibilisi, a ga kaɗ ka hun beenaa ra ma nee meli. ¹⁹ Nga ne, ay na war noo hini war ma dira gondey nda dontoney nda iberoo hinoo kul ga, bila nda baffoo ma ifutu tee war se. ²⁰ War masi ŋaali nda kaɗ ganjey ga war yaamarey tee, amma wa ŋaali nda haya kaɗ se war maajey hantumandi beenaa ra.»

Isa ŋaali

(Matiyu 11.25–27; 13.16–17)

²¹ Alwaati follokaa din da ra, Isa ŋaali *Hundi Henanantaa albarkaa ra, de a nee: «Ay ga albarka daɗ ma ne, Baaba, beenaa nda laboo Koyoo, zama n'na hayey wey tugu lakkalkoyney nda borey kaɗ ga faham se, amma n'n'i bangandi zanka kaccey se. Cimi, ya Baaba, zama takaa woo no ni baa m'a tee.»

²² «Ay Baabaa Irkoy na hayey kul daɗ ay kaboo ra. Boro kul si bay may ti *Iz'aroo nda man'ti Baabaa Irkoy. Boro kul si bay may ti Baabaa Irkoy nda man'ti Iz'aroo, nda boro kaɗ se Iz'aroo baa nga m'a bangandi.»

²³ Woo banda ga, a bere taalibey here, nga nda ey foo, a nee: «Moɗey duu gomni kaɗ ga dii hayaa kaɗ war goo ma dii a!» ²⁴ Ay ga war bayrandi kaɗ annabi booboyaɗ

nda kokoyyaŋ baa ngi ma dii woo kaŋ war goo ma dii a, amma i mana dii a. I baa ngi ma maa woo kaŋ war goo ma maar'a, amma i mana maar'a.»

Samari boro hinnantaa filla yaasayantaa

²⁵ *Ašariyaa baykaw foo ne ka tun ka Isa sii ka nee: «Alfagaa, macin no ay ga hima k'a tee hala ya hunayan abadantaa tubu?» ²⁶ Isa nee a se: «Macin ka hantumandi *ašariyaa ra? Macin no n'n'a caw?» ²⁷ A zaabi ka nee: «Ma baa ni Koyoo Irkoy nda ni binoo kul, nda ni hundoo kul, nda ni gaaboo kul, nda ni lakkaloo kul.»^f Koyne mo: «Ma baa ni cinaa sanda takaa kaŋ nda n'ga baa ni boŋ.»^g ²⁸ Isa nee a se: «Ni tuuru nda fondaa. Woo tee, de n'ga huna.»

²⁹ Amma aroo baa nga ma nga boŋ henanandi, a nee Isa se: «De may ti ay cinaa?»

³⁰ Isa na šennoo zaa, a nee: «Woo ti aru foo kaŋ ga doo ka hun Žerizalem ka koy Žeriko. A kaŋ fondodunbukey ga, i na nga hayey kul taa a kone, i n'a kar, de i koy. I n'a naŋ buuyan nda hunayan game. ³¹ *Sargari juwalkaw foo kaŋ mana bay, kaa ka doo nda fondaa din, a dii aroo, a ceesi ka bisa a ga. ³² Takaa din da *Lewi boro foo too nongu follokaa din ra, a dii aroo, a ceesi ka bisa a ga. ³³ Amma *Samari boro foo kaŋ goo ma naaru too no din ra. Kaŋ a dii a kul, a hanse ka hinna a se. ³⁴ A man a do ka nga dorey safar nda jii nda *alaneb hari moora, a n'i didiji nda zaara. Woo banda ga, a n'a žigandi nga boŋ kaarumaa ga. A n'a ka koy yawzumbudoo foo ra ka huga nda a. ³⁵ Subaa ra, a na nzorfu kaaray tamma boŋ hinka kaa, a n'i noo yawzumandikaa se, a nee a se: «Ma huga nda a, haya kul kaŋ n'n'a daŋ a ra ka bisa woo kaŋ ay n'a noo ma ne, ay g'a bana ma ne ay yee kateroo ga.»

³⁶ Woo banda ga, Isa nee a se: «Ni do, boro hinzaa woo ra, may no ka boraa kaŋ kaŋ fondodunbukey gamey ra tee nga cinaa?» ³⁷ A nee: «Boraa kaŋ hinna a se.» Isa nee a se: «Koy, de ma takaa din da tee.»

Isa koy Mart nda Maryama do

³⁸ Waatoo kaŋ Isa nda taalibey na fondaa zaa, i huru koyra-ize foo ra. Woy foo kaŋ maapoo ti Mart n'i zumandi nga do. ³⁹ A goo nda woyme kaŋ se i ga nee Maryama kaŋ cindi a ga goro ir Koyoo cewey cire ka haŋajer nga šennoo se. ⁴⁰ A gar Mart hunday goo hugoo goy boobey gamey ra. A kaa ka nee Isa se: «Ay Koyoo, woo si ni dor kaŋ ay woymaa g'ay naŋ agay hinne goyey game? Nee a se adiši a m'ay gaa.» ⁴¹ Ir Koyoo zaabi ka nee a se: «Mart, Mart, n'ga huzun, n'ga jijiri haya booboyaŋ se. ⁴² Amma haya folloku ka tilasu. Maryama na baa henna zaa kaŋ si hun a kone.»

^f10.27 Alhukumoo 6.5.

^g10.27 Sargarey 19.18.

Isa na nga taalibey cawandi Irkoy ɗaarayyan

(Matiyu 6.9–13; 7.7–11)

11 ¹ Han foo Isa goo ma Irkoy ɗaaray nongu foo ra. Waatoo kanj a benandi, nga taalibey affoo nee a se: «Ay Koyoo, ir waanandi takaa kanj nda ir ga Irkoy ɗaaray, sanda takaa kanj nda Yehiya n'a waanandi nga taalibey se.» ² A nee i se: «Nda war ga Irkoy ɗaaray, wa nee:

Ƴa Baaba Irkoy!

Yala ni maɗpoo ma zandi sanda henanante,
ni *Laamaa ma kaa.

³ Ir noo zaari kul ir meehunaa.

⁴ Ir zunubey yaafa ir se,

zama ir hunday ga yaafa boro foo kul se kanj n'ir tooje.

Masi nanj ir ma siyandi ka kanj zunubu ra.»

⁵ Isa yee ka nee i se: «War ra, may ti boraa kanj goo nda cere kanj do a koy cijinoo gamoo ra ka nee a se: «Ay ceroo, ay faaba nda takula hinza, ⁶ zama ay cere foo ka hun diraydoo ra ka kaa ay do, ay sii nda baffoo k'a ɗandi a se.» ⁷ Ceroo kanj goo hugoo gundoo ra ga hin k'a zaabi ka nee: «Mas'ay zaa ka kay, hugoo mijoo daaba, agay nda ay zankey kani. Ay si hin ka tun ka ni noo.» ⁸ Ay ga war bayrandi kanj ba nda a mana tun k'i noo a se nga ceretaraa se, a ga tun k'a noo haya kul kanj ga a ga too nga kula janjaa sabbu se.

⁹ Agay da mo ga nee war se: Wa Irkoy ɗaaray, a ga war noo, wa ceeci, war ga duu, wa kara-kara, a ga feera war se. ¹⁰ Zama boro kul kanj ɗaaray, i g'a noo, boro kanj ceeci ga duu, de mo i ga feera boro kanj kara-kara se. ¹¹ War ra, may ti baaboo kanj, nda izoo n'a wiri hamiisa, a g'a noo gondi hamiisaa dogoo ra? ¹² Wala mo, nda a n'a wiri guuri, a g'a noo donton? ¹³ Nda war kanj ga laala ga wan ka war izey noo haya hennayanj, taka foo nda Baabaa Irkoy kanj goo beenaa ra si *Hundi Henanantaa noo boro kanj g'a ɗaaray se?»

I na Isa hinoo himandi nda Ibilisi wanoo

(Matiyu 9.32–34; 12.22–30; Marku 3.22–27)

¹⁴ Isa na ganji foo gaaray kanj na aru foo benbandi. Waatoo kanj ganjoo hun a ra, benbaa šelanj, jamaa boɗhaway. ¹⁵ Amma boro fooyanj i ra nee: «Belzebil[§] kanj ti ganjey boɗkoynoo nda a ga ganjey gaaray. ¹⁶ Affooyanj n'a sii ka wiri a ga a ma tammaasa kayfante tee kanj hun beenaa ra.»

¹⁷ Amma Isa ga ngi anniyawey bay, a nee i se: «Laama kul kanj izey dunbu, laamaa din ga halaci, hugey ga kanj cere boɗ. ¹⁸ Nda Ibilisi na nga boɗ zamna, taka foo nda nga laamaa ga kay, zama war nee kanj Belzebil nda ay ga ganjey gaaray? ¹⁹ Nda agay, Belzebil nda ay ga ganjey gaaray, de may nda war borey g'i gaaray? Woo se ngi no ma tee war ciitikey. ²⁰ Amma nda Irkoy hinoo nda ay ga ganjey gaaray, adiši Irkoy *Laamaa kaa war ga.

²¹ Nda aru gaabikoyni kanj goo nda wongu jinayyanj ga nga hugoo lakkal, haya kul si duu nga almanoo. ²² Amma nda aru kaa kanj gaabi nda a kanj ga hin a, a ga wongu jinawey kul taa a kone kanj ti nga gaaboo, de a ga nga *alganiimaa zamna borey se.

²³ Boro kanj sii ay bande, mma konna agay. Boro kanj si borey marga ay bande, mm'i say-say.

[§]11.15 Belzebil, Ibilisi maa foo no.

Ganjoo yee kateyanoo

(Matiyu 12.43–45)

²⁴ Waati kaŋ ganji hun boro ra, a mma koy nongey kaŋ goo saajoo ra ka hunanzamay wiri. Nda a mana duu a kul, a ga nee: «Ay ga yee ay hugoo kaŋ ra ay hun.» ²⁵ Nda a too no din, a g'a gar a haaba, a taalam. ²⁶ Woo banda ga, a ga yee ka koy ka ganji iyye zaa kaŋ laala nda a. I ga huru hugoo ra ka goro. Bora a din cee kora a ga jaase ijinaa.»

Borey kaŋ duu gomni

²⁷ Isa nka ţennoo woo har kaŋ woy foo na nga jindoo jer jamaa ra ka nee a se: «Gundoo duu gomni kaŋ na ni zaa, fafey duu gomni kaŋ na ni naanandi.» ²⁸ Amma Isa n'a zaabi ka nee: «Gomni sii kala borey se kaŋ ga haŋajer Irkoy meeţennoo se, de i ga gaabu a ga.»

Yunusa tee tammaasa

(Matiyu 12.38–42)

²⁹ Waatoo kaŋ alŋama beeri foo marga Isa boŋ, a nee: «Zamanoo woo borey man'ti kala boro laalayaj. Tammaasa kayfante no i ga ceeci, amma i s'i noo tammaasa kaŋ man'ti woo kaŋ Yunusa n'a tee. ³⁰ Zama takaa kaŋ nda Yunusa tee tammaasa Niniwe borey se, takaa din da no *Boro-iz'aroo ga ti a zamanoo woo izey se. ³¹ Gurma here kokoy woyoo ga tun kayandoo hane, nga nda zamanoo woo borey, a ga alhukum zurandi i ga, zama a nka hun aduŋna kanjoo ga ka kaa ka haŋajer Sulaymaana lakkaloo se. Sohō boro ne kaŋ bisa Sulaymaana. ³² Niniwe borey ga tun kayandoo hane ka alhukum zurandi zamanoo woo izey ga, zama Niniwe borey nka *tuubi kaŋ i maa Yunusa waazoo. Sohō boro ne kaŋ bisa Yunusa.»

Moo ti gaaham fitillaa

(Matiyu 5.15; 6.22–23)

³³ «Boro kul si fitilla diinandi k'a daŋ nongu tugante ra [wala ka kusu gum a boŋ], amma a s'a daŋ kala fitilla gorodogoo ga hala borey kaŋ ga huru ma dii gaayoo. ³⁴ Ni moŋoo ti ni gaahamoo fitillaa. Nda ni moŋoo ga boori, ni gaahamoo mo kul goo gaay ra. Amma nda ni moŋoo ga laala, ni gaahamoo goo kubay ra. ³⁵ Adiţi hawgay, gaayoo kaŋ goo ni ra masi tee kubay. ³⁶ Nda ni gaahamoo kul tee gaay, nongu si cindi a ra kaŋ ga tee kubay. Nga kul ga tee gaay sanda waati kaŋ fitilla ga ni noo gaay.»

Isa citi Fariziyey nda Citaaboo baykey ga

(Matiyu 23.1–36; Marku 12.38–40)

³⁷ Waatoo kaŋ Isa ţelaj ka ben, *Fariziyey foo n'a wiri a ga a ma kaa ka koy ŋaa nga do. A huru hugoo ra ka goro ŋaadogoo ra. ³⁸ Fariziyeyjoo boŋoo haw kaŋ a dii Isa mana alwala jina ka ŋaa. ³⁹ Amma ir Koyoo nee a se: «War Fariziyeyey, war ga potoo nda taasaa dumaa jumay, amma war kuneheroo ga too nda komari nda laalay. ⁴⁰ Lakkal jaŋantey, man'ti tarayheroo teekaa, nga da ka kuneheroo tee wala? ⁴¹ Hayey kaŋ goo kunehere no war ga hima k'i sarga, nga ra hayey kul ga henan war se.

⁴² Amma war bone, Fariziyeyey, zama war ga anaanawoo, nda suboo, nda dumaray kul *azakkaa noo Irkoy se. Amma war dirŋa Irkoy ţerretaraa nda nga bajoo. Wey ti hayey kaŋ war hima k'i tee bila nda war ma jerey yankar.

⁴³ War bone, Fariziyeyey, zama war ga baa jine gorodogey *margahugey ra, war ga baa borey ma war foo nda beeray farrey ra.

⁴⁴ War bone, zama war ga hima nda *saarayyaŋ kaŋ ga boro ga dira bila nda ma bay wala saarayyaŋ no.»

⁴⁵ *Ašariyaa baykaw foo n'a zaabi ka nee: «Alfagaa, takaa kaŋ nda ni goo ma šelaŋ, ir mo, ni goo m'ir wow.»

⁴⁶ A nee: «War mo ašariyaa baykey, war bone, zama war ga jeejeyaŋ daŋ adamizey ga kaŋ i si hin ey, ka gar kaŋ war si kabe-ize folloku daŋ i se.

⁴⁷ War bone, zama war ga annabey saarawey cin, wey kaŋ war baabey n'i wii. ⁴⁸ War takaa ga cebe kaŋ war baabey teegoyey ga kan war se. Ngi, i na annabey wii, war, war ga ngi saarawey cin k'i kayandi. ⁴⁹ Woo se Irkoy lakkaloo nee: «Ay ga annabiyaŋ nda *diyawyaŋ sanba i ga. I ga wiiya i ra, i ga boroyaŋ gurzugay i ra», ⁵⁰ hala i ma zamanoo woo izey hãa nda annabey kul kaŋ kurey mun za aduŋŋa daaruroo ga. ⁵¹ M'a dii za Habila kuroo munyanoo hala Zakariya kuroo munyanoo ga kaŋ i n'a wii sargari tonadogoo nda Irkoy hugoo game.[†] Ay ga war bayrandi kaŋ i ga zamanoo woo izey hãa nda hayey wey.

⁵² War bone, ašariyaa baykey, zama war na bayraa kufal-izoo dii. War hunday mana huru, war na borey ganji mo kaŋ ga baa ngi ma huru.»

⁵³ Waatoo kaŋ Isa fatta no din, *Citaaboo baykey nda Fariziyeyey šintin ka marga a ga ka gaabi k'a hãa nda haya booboyaŋ; ⁵⁴ i na kumsayyaŋ hirri a se, wala ngi ga duu mijoo ra šenni futu k'a wurru.

[†]11.51 Šintinoo 4.8; Taarikey 2to 24.20–22.

Dolobiroo kaŋ ga boro ga hima ka nga boŋ hawgay

(Matiyu 10.26–27; 16.5–12; Marku 8.14–21)

12¹Alwaatoo woo ra, alžama nda alžama marga hala nongu kaŋ ra i mma cere taama. Isa jin ka šelaŋ nga taalibey se ka nee: «Wa war boŋ hawgay *Fariziyeney dolobiroo ga kaŋ ti almunafikitaray.

²Haya tugante sii no kaŋ si kaa ka bangay, sirri sii no kaŋ si kaa ka bayrandi. ³Woo se haya kul kaŋ war n'a har kubaa ra ga mandí gaayoo ra. Haya kaŋ war n'a ciinay haŋa ra hugoo gundoo ra, ga feendi soorawey boŋ.»

May no boro ga hima ka hunbur a?

(Matiyu 10.28–31)

⁴«Ay g'a har war se kaŋ ti ay cerey: War masi hunbur borey kaŋ ga boro kunturoo wii, amma woo banda ga, i si hin ka haya kul tee. ⁵Ay ga boraa cebe war se kaŋ war ga hima ka hunbur a. Wa hunbur boraa kaŋ, nda a wiiya banda ga, a goo nda hini ka boro warra žahannam. Ay ga war bayrandi, nga no war ma hunbur a.

⁶Takirya guu si neerandi kala tamma hinka wala? Woo kul, Irkoy jine, ba affoo si dirpandi i ra. ⁷De koyne mo ba war boŋ himbirey, i kul kabandi. Adiši war masi hunbur, takirya boobo cere ra, war bisa ey.»

Ka yadda wala ka wanji Isa ga

(Matiyu 10.32–33; 12.32; 10.19–20)

⁸«Ay g'a har war se, boro kul kaŋ nee nga goo ay mayraa ra adamize jine, *Boro-iz'aroo mo ga nee Irkoy almalaykey jine kaŋ boraa din goo nga mayraa ra. ⁹Amma boro kaŋ n'ay yankar adamizey jine, ga yankarandi Irkoy almalaykey jine.

¹⁰Boro kul kaŋ na ifutu har Boro-iz'aroo se, ga yaafandi. Amma boro kaŋ na *Hundi Henanantaa wow, si yaafandi.

¹¹Waati kaŋ i ga war gongu ka koy *margahugey ra, wala alkaaley jine, wala hinoo do ka war ciiti, war masi alhuzun nda takaa kaŋ nda i ga faasa war se, nda hayaa kaŋ war g'a har, ¹²zama Hundi Henanantaa ga war bayrandi alwaatoo din da hayaa kaŋ war ga hima k'a har.»

Almankoyni saama filla yaasayantaa

¹³Alžamaa ra, boro foo nee Isa se: «Alfagaa, nee ag'armaa se a m'ir tuboo zamna agay nda nga game.» ¹⁴A nee a se: «Aroo, may k'ay tee war se alkaali wala zamnakaw?» ¹⁵Woo banda ga, a nee i se: «Wa hanse ka lakkal daŋ ka war boŋ hawgay haya ceeci nda albahiitaray dumi kul ga, zama adamize hunaroo alman s'a hallasi, taka kul kaŋ nda a goo nda a.»

¹⁶Isa na filla yaasayante deede i se ka nee: «Almankoyni foo faarey hanse ka taasu tee. ¹⁷A ga šelaŋ nga binoo ra ka nee: «Macin no ay g'a tee, zama ay sii nda nongu kaŋ ra ay g'ay taasoo fanji?» ¹⁸A nee koyne: «Hayaa ne kaŋ ay g'a tee. Ay g'ay taasu fanjidokey kayri ka ibeeriyaŋ cin. Ay ga ag'alkamaa kul nda ag'arzakaa kul fanji i ra.» ¹⁹Woo banda ga, ay ga nee ay boŋ se: «Ay baakaa, arzaka boobo fanjandi ma ne jiiri booboyaŋ se: ni boŋ hunanzam, ŋaa, ma haŋ, ma yafarhã.» ²⁰Amma Irkoy nee a se: «Saama, hõ cijinoo hunday ni hundoo ga taandi. Hayey kaŋ n'n'i soolu, may no ma duu ey?» ²¹Woo no ma tee boro ga kaŋ na alman marga nga boŋ se, de Irkoy do a sii nda gomni.»

War masi huzun

(Matiyu 6.25–34)

²² Isa nee nga taalibey se: «Woo se ay ga war bayrandi kanj war masi huzun war hundoo se, nda war ŋaahayaa, wala war gaahamoo se, woo kanj nda war ga daabu.

²³ Hundi bisa ŋaayan. Gaaham bisa bankaaray.

²⁴ Wa gaaru-gaarey guna: i si duma, i si hegay, i sii nda mangasa, i sii nda taasu fanjidoo, amma Irkoy g'i ŋandi, soko war kanj bisa cirawey! ²⁵ War ra, may ti boraa kanj nga alhuzunoo ga kate a ma hin ka ba alwaati kayna tonton nga aloomuroo ga?

²⁶ Adiŋi nda war si hin ka ba woo tee, cin se war ga huzun nda hayey cindey?

²⁷ Wa kutukurzey guna takaa kanj nda i ga zay. I si taabi, i si haabu bii. Ay ga war bayrandi kanj Sulaymaana nda nga daržaa kul, a mana bankaaray daŋ ka too ngi affoo. ²⁸ Nda suboo kanj hō a goo faarey ra, suba a ga warrandi alforonoo ra, Irkoy g'a bankaaray nda takaa woo, taka foo nda a si war bankaaray, naanaykaccukoyney?

²⁹ War, war masi war boŋ zarabi ka hayaa ceeci kanj war g'a ŋaa wala k'a haŋ.

³⁰ Zama hayey wey kul aduŋna kutakey no m'i ceeci. Amma war Baabaa Irkoy ga bay kanj war ga too i ga. ³¹ Hayaa kanj war ga hima k'a ceeci man'ti kala Irkoy *Laamaa, de hayey wey mo ga tontonandi war se. ³² Feeji kur kaccaa, masi hunbur, zama a kan war Baabaa Irkoy se nga ma war noo *Laamaa.»

Alman cimoo

(Matiyu 6.19–21)

³³ «Wa war arzakaa neere ka hayoo sarga. Wa fortomaaniyanj tee war boŋ se kanj si ŋen nda alman kanj si ben kanj goo beena ra kanj zay si man a, dusu s'a ŋaa.

³⁴ Zama nongoo kanj ra war almanoo goo, nga ra war binoo mo goo.»

Tamey kanj ga hanna

³⁵ «War gamey ma hawa, war fitillawey ma dii. ³⁶ War, war ma hima nda boroyan kanj ga ngi koyoo yee kateroo batu kanj koy hiijay ra, hala za a kaa ka kara-kara ngi ma feeri a se. ³⁷ Tamey wey duu gomni kanj ngi koyoo kaayanoo ga, a gar i goo ma hanna. Cimoo ne kanj ay g'a har war se, a ga gamahaw k'i alhaadimay, de a ga sonbu k'i noo ŋaayan. ³⁸ A ma kaa cijinoo gamoo ra wala woo din banda ga, tamey ga duu gomni nda a n'i gar i ga hanna.

³⁹ War ma haya foo bay kanj ti, nda a gar hugukoy ga bay waatoo kanj ga zayoo ga kaa, a si naŋ a ma nga hugoo kayri. ⁴⁰ War mo ma soolu, zama waatoo kanj war s'a hongu ra *Boro-iz'aroo ga kaa.»

Tam dumi hinkaa

(Matiyu 24.45–51)

⁴¹ Piyer nee: «Ay Koyoo, filla yaasayantaa woo ir da ga ni goo wala borey kul ga ni goo?» ⁴² Ir Koyoo nee: «May ti jinay talfikaw laadirante lakkalkoynoo kanj nga koyoo g'a daŋ nga tamey jine hala a m'i noo ŋaayan kanj ga hima waatoo ra kanj ga hima? ⁴³ Tamoo din duu gomni kanj nga koyoo kaayanoo ga, a g'a gar a ga takaa woo tee! ⁴⁴ Ay g'a har war se nda cimi, a g'a daŋ nga almanoo kul jine. ⁴⁵ Amma nda tamoo woo nee nga boŋ se: «Ay koyoo ga gay hala a ga kaa», nda a ŋintin ka baŋney nda koŋney kar, ka ŋaa, ka haŋ ka suu, ⁴⁶ tamoo woo koyoo ga kaa zaari kanj a s'a hongu ra nda waati kanj a s'a bay ra. A g'a zukandi futu ka nga nda borey kanj si naanay tee affoo. ⁴⁷ Tamoo kanj na nga koyoo ibaayoo bay, amma a mana soolu ka goy nda nga ibaayoo, i g'a barzu, barzu futu. ⁴⁸ Amma boro kanj mana bay, de a na haya tee kanj ga hima nda barzuyan, i g'a barzu kayna. Boro kanj i n'a noo iboobo, i

ga haya boobo ceeci a ga. Boro kaŋ ga i na iboobo talfi, i g'a hãa haya kaŋ bisa woo kaŋ i n'a talfi a ga.»

Borey ga dunbu Isa maaganda se

(Matiyu 10.34–36)

⁴⁹«Nuune no ay kaa k'a cetaw aduŋŋa boŋ, cin no ay g'a wiri kala a ma dii? ⁵⁰*Batizeyan goo no kaŋ nda ay ga hima ka batizandi. Ay ga hanse ka gurzugay hala a ga tee. ⁵¹War mma hongu kaŋ alaafiyaa no ay kaa ka zumandi aduŋŋa ra? Kalaa, kalaa! Ay ga war bayrandi kaŋ dunbuyan no ay kate a. ⁵²Hõ banda ga, boro guu kaŋ goo hugu foo ra ga dunbu. Boro hinzaa nda ihinkaa si cere zaa, ihinkaa nda ihinzaa si cere zaa. ⁵³Baaba nda ize ga dunbu, ize nda baaba ga dunbu. Jlaa nda ize woy ga dunbu, ize woy nda jaa ga dunbu. Nzura woy nda nga izoo wandoo ga dunbu, izoo wandoo nda nzura woyoo ga dunbu.»

Waatey bayyanoo

(Matiyu 16.2–3)

⁵⁴Isa nee koyne jamaa se: «Waati kaŋ war ga dii duula ga marga waynakaŋay here, dogoo din da war ga nee: «Ncirŋi ga kaŋ», de mo a ga kaa da. ⁵⁵Nda war dii dandi kaboo here hewoo ga hãe, war ga nee: «Konni ga tee», de mo a ga tee da. ⁵⁶Almunafikey! War ga wan ka beenaa nda laboo alhaaley kaa cere ra, taka foo nda war si wan ka zamanoo woo bay?»

Waafakay ceeci bora a ga kaŋ ni nda a ga ciiti

(Matiyu 5.25–26)

⁵⁷«Macin se war si hayaa kayandi kaŋ ga ŧerre, war hunday? ⁵⁸Waati kaŋ ni nda ni yenjerasinaa ga koy alkaaloo do, ni hinoo kul tee fonda a ra war ma waafaku, a masi koy ni daŋ alkaaloo jine, alkaaloo ma ni noo alkaatoo se, alkaatoo ma ni warra kasaa ra. ⁵⁹Ay g'a har ma ne, n'si fatta no din mana nooroo bana hala nongu kaŋ ra ba koboro si cindi.»

Tuubiyān wala halaciyān

13¹ Alwaati follokaa din da ra, boro fooyan̄ kaa Isa do ka deede a se takaa kan̄ nda *Pilat na Galile boroyan̄ kurey mun waatoo kan̄ ra i ga ngi sargarey kaa.
² Isa n̄i zaabi ka nee: «War nka hongu kan̄ Galile borey din nka tee zunubanteyan̄ ka bisa Galile borey jerey, zama i zarabi takaa woo?»³ Ay ga nee war se, abada. Amma nda war mana *tuubi, war kul ga halaci nda taka follokaa.

⁴ Wala mo boro woy cindi yaahaa (18) kan̄ boŋ Silowe soorohugu kukoo kan̄, a n̄i wii, war mma nee kan̄ i nka goy futu tee ka bisa Žerizalem borey jerey?»⁵ Ay ga nee war se, abada. Amma nda war mana tuubi, war kul ga halaci nda taka follokaa.»

Jeejaynaŋoo kan̄ si hay filla yaasayantaa

⁶ Isa yee ka filla yaasayantaa woo deede i se ka nee: «Aru foo kan̄ goo nda jeejaynaa kan̄ a n̄a duma nga *alaneb faaroo ra. A kaa ka ize ceeci a ga, a mana duu.⁷ A nee faaroo goykaa se: «Jiiri hinza ne kan̄ ay ga kaa ka ize ceeci jeejaynaŋoo woo ga, amma ay si duu. A dogu, macin se a ga nongoo too yaada?»⁸ A n̄a zaabi ka nee: «Ay koyoo, a naŋ jiiroo woo hinne, hala ya ciroo tunandi ka žiibi dan̄ a ra.⁹ A ga hin ka tee a ma ize tee yeeši, nda a man'a tee, m'a dunbu.»

Isa na woy noo baani hunanzamzaari hane

¹⁰ Han foo Isa goo ma cawandi *margahugey affoo ra *hunanzamzaari hane.
¹¹ Woy foo goo no din kan̄ ganji goo a ra kan̄ n̄a tee borojere jiiri woy cindi yaaha (18). Nga kul ka gum, a si hin ka nga boŋ šerre ba kaccu.¹² Waatoo kan̄ Isa dii woyoo, a ciya a se, a nee a se: «Woyoo, ni borojeretaraa ben.»¹³ A na nga kabey fur a ga. Dogoo din da woyoo kunturoo šerre, de a na Irkoy beerandi.
¹⁴ Amma margahugoo bonkoynoo futu nda hayaa kan̄ se Isa na boro noo baani hunanzamzaari hane. A na šennoo zaa ka nee jamaa se: «Jirbi iddu ka kayandi kan̄ ra goy ga tee. Wa kaa jirbey din ra ka duu baani, amma man'ti hunanzamzaaroo hane.»¹⁵ Ir Koyoo n̄a zaabi ka nee: «Almunafikey! War affoo kul nka si nga hawoo wala nga farkaa feeri kaloo ra hunanzamzaaroo hane ka koy a haŋandi wala?»¹⁶ De woyoo woo kan̄ ti Ibrahima haamaa kan̄ Ibilisi ne k'a haw jiiri woy cindi yaaha (18), a mana hima hawaroo din ma hun a ga hunanzamzaaroo hane wala?»¹⁷ Kan̄ Isa goo ma šelan̄, nga nkuwawey kul haw. Amma jamaa kul jaali nda haya daržantey kan̄ a n̄i tee.

Dumi gurunbu-ize kaccaa filla yaasayantaa

(Matiyu 13.31–32; Marku 4.30–32)

¹⁸ Isa nee: «Macin nda Irkoy *Laamaa ga hima, macin ga ay g'a sawandi?»¹⁹ A si hima nda kala dumi gurunbu-ize kaccu foo kan̄ se i ga nee mutardi kan̄ boro n̄a zaa k'a say nga saddiŋaa ra. A zay ka tee tuuriŋaa, beenaa cirawey na teji tee kabey ra.»

Dolobiroo filla yaasayantaa

(Matiyu 13.33)

²⁰ Isa yee ka nee: «Macin ga ay ga Irkoy *Laamaa sawandi?»²¹ A si hima nda kala dolobiri kan̄ woy n̄a zaa k'a dan̄ dika hinza cine farin ra, hala a kul ma tun.»

Hugu mee kaccaa

(Matiyu 7.13–14, 21–23)

²² Isa koy cawandi koyrawey nda koyra kanbey ra waatoo kan̄ a ga naaru ka koy Žerizalem.²³ Boro foo nee a se: «Ay Koyoo, boro kaynayan̄ no ma hallasi wala?»

A nee i se: ²⁴«Wa war boŋ gaabi ka huru nda hugu mee kaccaa. Ay g'a har war se, zama boro boobo ga ceeci ka huru, amma i si hin. ²⁵Za hugoo koyoo tun, de a na nga hugoo minoo daabu, a gar war goo taray, war ga ŝintin ka ganboo kar-kar ka nee: «Ir Koyoo, feeri ir se!» A ga zaabi ka nee war se: «Ay si war bay, ay si war hundogoo bay.»

²⁶Waatoɔ din war ga ŝintin ka nee: «Ir ŋaa ni bande, ir haŋ ni bande, n'n'ir cawandi ir farrey ra.» ²⁷A ga tuuru war se ka nee: «Ay si war bay, ay si war hundogoo bay. Wa mooru agay, war kul kaŋ ti goy futu teekawaŋ.» ²⁸No din ra hēni nda hijekaamayan ga tee, waati kaŋ war ga dii Ibrahima, nda Isiyaka, nda Yakuba, nda annabey kul Irkoy *Laamaa ra, amma war, war ga warrandi taray.

²⁹Boroyaŋ ga hun dandi nda dangay, hawsa nda gurma ka kaa ka goro ganda ka ŋaa Irkoy Laamaa ra. ³⁰Nga ne, boro kokoranteyaŋ goo no kaŋ ga kaa ka tee ijinayaŋ, ijinayaŋ goo no kaŋ ga kaa ka tee ikokoranteyaŋ.»

Isa hēe Žerizalem ga

(Matiyu 23.37-39)

³¹Waati follokaa din da ra, *Fariziyey fooyaŋ man Isa ka nee a se: «Koy, ma nongoo woo naŋ, zama *Herod ga baa nga ma ni wii.» ³²A nee i se: «Wa koy nee nzungoo din se: «Nga ne, ay ga ganjey gaaray, ay ga kate borey se baani hō nda suba, jirbi hinzantoo ga, ay ga benandi.» ³³Amma kala y'ay fonda a zaa hō, nda suba, nda subasi, zama a si hima annabi ma wiiyandi nongu ra kaŋ man'ti Žerizalem.

³⁴Žerizalem, Žerizalem kaŋ ga annabey wii, a ga tondi ka borey warra k'i wii kaŋ sanbandi a ga. Cee marje ay baa ya ni izey marga sanda takaa kaŋ nda gorgo ga nga izey marga nga fatawey cire, amma war wanji! ³⁵Nga ne, war hugoo ga naŋandi. Ay g'a har war se kaŋ war si dii agay koyne hala waati kaŋ ra war ga nee: «Albarka ma bara bora se kaŋ ga kaa ir Koyoo maanoo ga!»^u

^u13.35 Zabur 118.26.

Isa na boro foo kaŋ gaahamoo funsu noo baani

14¹ *Hunanzamzaari foo hane, Isa huru ka ŋaa *Fariziyeney jineboro foo hugoo ra. Borey kaŋ goo no din ga hanse k'a koroŋi. ² Nga ne, aru foo goo a jine kaŋ wirci bara a ga kaŋ g'a funsandi. ³ Isa ŧelan *aŧariyaa baykey nda Fariziyeney se ka nee: «A ga bisa hunanzamzaaroo hane boro ma wircikoyi noo baani wala a si bisa?» ⁴ I dangay. Isa na aroo dii, a n'a noo baani k'a naŋ a ma koy. ⁵ Woo banda ga, a nee i se: «May ti bora war ra kaŋ, nda izoo wala nga hawoo kaŋ day ra, a s'a kaa dogoo din da ba nda hunanzamzaari hane no?» ⁶ I mana hin k'a zaabi nda baffoo.

Ma ni boŋ yeeti ganda, ni kaboo ma don

⁷ Isa ga dii kaŋ hoyandikey goo ma jine gorodogey ceeci, a ŧelan i se nda filla yaasayante, a nee i se: ⁸ «Nda boro na ni cee hiijay hoyandi ra ma kaa ka ŋaa, masi koy goro jinehere dogey ra, zama a ga hin ka tee hoyandikaw foo goo no kaŋ bisa ni. ⁹ De bora kaŋ na ni nda a kul cee, ma kaa ka nee ma ne: «Bora woo noo dogoo.» N'ga haw ka koy gorodogey kul ikokorantaa ra. ¹⁰ Amma nda boro na ni hoyandi, ni mma hima ka koy goro gorodoo kokorantaa ra. Nga ra, nda bora kaŋ na ni hoyandi kaa, a ga nee ma ne: «Ay ceroo, kaa ka goro jine. Woo ga tee ma ne beeray borey kul jine kaŋ goo ni bande ŋaadogoo ra. ¹¹ Zama boro kul kaŋ na nga boŋ jer ga yee ganda, boro kaŋ na nga boŋ yeeti ganda ga jerandi.»

¹² Isa nee bora kaŋ n'a hoyandi se: «Nda n'na cirkosay wala hawray tee ka borey ŋandi, masi ciya ni cerey, wala ni armyey, wala ni boro maanawey, wala taalammey kaŋ goo nda haya se, zama ngi, i ga hin ka ni hoyandi ka hayaa bana kaŋ n'n'a tee i se. ¹³ Amma nda n'ga hoyandi tee, ciya misikiiney, nda borojerewey, nda bongey, nda danawey se. ¹⁴ Woo ra n'ga duu gomni, zama i sii nda a k'a yeeti ni ga. Irkoy g'a yeeti ma ne hanoo hane kaŋ boro ŧerrantey ga tun.»

Hoyandikey filla yaasayantaa

(Matiyu 22.1–10)

¹⁵ Kaŋ hoyandikaw foo maa ŧenney wey, a nee: «Bora duu gomni kaŋ ga ŋaayan ŋaa Irkoy *Laamaa ra.»

¹⁶ Isa nee a se: «Aru foo na hawray beeri tee kaŋ ra a na boro boobo cee i ma kaa ka ŋaa. ¹⁷ Waatoo kaŋ hawraa waatoo too, a na nga tamoo sanba a ma nee borey kaŋ a g'i ŋandi se: «Wa kaa, hayey kul soolu ka ben.» ¹⁸ I kul ŧintin ka addalil noo kaŋ se ngi si hin ka kaa. Boro jinaa nee a se: «Faari no ay n'a day, a tilasu ya koy dii a. Ay g'a wiri ni ga, ma alha naŋ ya ne, ay si hin ka kaa.» ¹⁹ Affoo mo nee: «Yaaru hinka-hinka hala igguu no ay n'i day, ya mma koy i sii. Ay g'a wiri ni ga, ma alha naŋ ya ne, ay si hin ka kaa.» ²⁰ Affoo mo nee: «Ay hiijaa ka tee, woo se ay si hin ka kaa.» ²¹ Waatoo kaŋ tamoo yee kate, a na hayey har nga koyoo se. Hugoo koyoo futu, de a nee nga tamoo se: «Fatta nda caħayan ka koy koyraa farrey nda nga lolawey ra ma misikiiney, nda borojerewey, nda danawey, nda bongey daŋ kate ne ra.» ²² Alwaati kayna banda ga, tamoo nee a se: «Ay koyoo, yaamaroo kaŋ n'n'a noo teendi, amma hala sohō doo cindi.» ²³ Tamoo koyoo nee a se: «Koy fondawey nda kaley bande, ma borey gaabi i ma kaa ka huru hala ay hugoo ma too. ²⁴ Haya kaŋ se, ay ga war bayrandi: arey din kaŋ ay jin k'i cee, ba ngi affoo s'ay hawraa taba.»»

Hayey kaŋ boro ga hima k'i tee jina ma Isa gana

(Matiyu 10.37–38)

²⁵ Han foo alžama beeri hanga Isa ka koy. A bere i here ka nee i se: ²⁶ «Boro kaŋ kaa ay do, de a man'ay daŋ nga baabaa, nda nga ŋaa, nda wandoo, nda nga zankey, nda armyey, nda woymey jine, a man'ay daŋ mo nga boŋ hundoo jine, bora si hin

ka tee ay taalibi. ²⁷ Boro kul kaŋ mana nga *kanjandibundoo jeeje^w ka hanga ay bande si hin ka tee ay taalibi.

²⁸ War ra, may ti bora a kaŋ, nda a ga baa nga ma soorohugu kuku cin, si goro jina ka hayey laasaabu kaŋ ga huru a ra, ka dii wala nga goo nda hini kaŋ g'a benandi? ²⁹ Nda man'ti woo, nda a na asaasoo kaa, amma a mongu ka cinaroo benandi, boro kaŋ dii a kul g'a kaŋikaŋi ³⁰ ka nee: «Bora a woo ŋintin ka cina, amma a mana hin k'a benandi.»

³¹ Wala mo, may ti kokoyoo kaŋ ga koy kokoy foo wongu, nda a mana goro jina ka laasaabu wala nda aru zenber woy (10.000) nga ga hin ka wongoo kubay kaŋ goo kaa nga ga nda boro zenber waranka (20.000)? ³² Nda a si hin, za a mana man, nga no a ga boro sanba a do ka alaafiyaa wiri a ga.

³³ Takaa din da, war ra, boro kul kaŋ mana haya kul kaŋ goo maanoo ga naŋ, si hin ka tee ay taalibi.»

Ciiroo kaŋ tenbaa hun

(Matiyu 5.13; Marku 9.50)

³⁴ «Ciiri ga boori, amma nda ciiri tar, macin nda boro g'a noo tenbe? ³⁵ A si laboo nafa, a si faaroo birjoo nafa, a mma warrandi taray. Boro kaŋ goo nda haŋa ka maa, ma haŋajer!»

Feejoo kaŋ dere filla yaasayantaa

(Matiyu 18.12–14)

15¹*Alkaasidiikey kul nda zunubu teekey man Isa ka haŋajer a se. ²*Fariziyeney nda *Citaaboo baykey juununuunu ka nee: «Woo, zunubu teekey no a g'i barraku, koyne mo a ga ŋaa i bande!»

³Amma Isa na filla yaasayantaa woo filla i se ka nee: ⁴«War ra, may ti bora a kaŋ goo nda feeji boŋ zangu (100), de affoo dere i ra, a si woyyagga cindi yaggaa (99) naŋ saajoo ra ka huru woo kaŋ dere cewoo ra hala nga ma duu a?» ⁵Nda a duu a, a mma jaali k'a fur nga jese y ga. ⁶Waati kaŋ a yee hugey do, a ga ciya nga cerey nda nga taalammey se ka nee i se: «Wa jaali ay bande, zama ay duu ay feejoo kaŋ dere.» ⁷Ay g'a har war se, takaa din da, jaali ga tee beenaa ra zunubante folloku kaŋ *tuubi se ka bisa boro woyyagga cindi yagga (99) ŋerrante kaŋ si too tuubiyar ga.»

Nzorfu kaaraa kaŋ dere filla yaasayantaa

⁸«May ti woyoo kaŋ goo nda nzorfu kaaray tamma boŋ woy (10), de nda affoo dere, a si fitilla diinandi ka hugoo haabu k'a fisi henna hala nga ma duu a?» ⁹Nda a duu a, a ga ciya nga cere woyey nda nga taalammey se ka nee: «Wa jaali ay bande, zama ay duu nzorfoo kaŋ dere ya ne.» ¹⁰Takaa din da, ay g'a har war se, jaali ga tee Irkoy almalaykey nda cere game zunubante folloku kaŋ *tuubi se.»

Iz'aroo kaŋ dere filla yaasayantaa

¹¹Isa yee ka nee: «Aru foo kaŋ goo nda iz'aru hinka, ¹²ikaccaa nee baaboo se: «Baaba, ay noo ay bagaa almanoo ra.» Baaboo na nga almanoo zamna i se. ¹³Jirbi kayna banda ga, iz'aru kaccaa na nga bagaa marga ka koy ganda mooro ra. No din ra a na nga almanoo hasara woy nda aru izefututaray ra. ¹⁴Waato kaŋ a na nga almanoo kul ŋaa, heray beeri kaa ganda din ga. A ŋintin a ga tilasu. ¹⁵A koy goy ganda-izey affoo se kaŋ n'a daŋ nga faarey ra, a ma nbirŋawey kur. ¹⁶A heray hala nongu kaŋ ra a boonay nga ma tuuri-izey ŋaa kaŋ nbirŋawey g'i ŋaa, amma boro kul s'a noo a se.

¹⁷Waati foo, lakkaloo zunbu, a nee nga boŋ se: «Ay baabaa goykaw boobey ga ŋaa ka kungu hala jeroo ma cindi, amma agay ne, ne ra, ay ga buu nda heray. ¹⁸Ay ga tun ka koy ay baabaa do, de ay ga nee a se: «Baaba, ay na zunubu tee Irkoy jine, ay duu zunubu ni ga, ¹⁹ay si hima ka ciyandi koyne ni izey ra. Ay himandi ni goykey affoo.» ²⁰Woo banda ga, a tun, a koy nga baabaa do. A goo nongu mooro ra kaŋ baaboo g'a honnay, a hanse ka tamalla a se, a zuru ka gum a ga k'a naagu nga gandoo ra. ²¹Izoo nee a se: «Baaba, ay na zunubu tee Irkoy jine, ay duu zunubu ni ga, ay si hima ka ciyandi koyne ni izey ra.» ²²Amma baaboo nee nga tamey se: «Wa caha ka kate darbawey kul ihennaa k'a daŋ jindoo ra, war ma korbay daŋ kaboo ra, war ma taami daŋ cewey ra. ²³Wa kate haw-ize biirimaa, war m'a wii, ir ma ŋaa, ir ma hooray, ²⁴zama ay izoo woo nka buu ka yee ka huna. A nka dere, a yee ka duwandi.» Woo banda ga, i na hooraa ŋintin.

²⁵Woo gar kaŋ iz'aru beeroo goo faarey ra. Waato kaŋ a ga kaa, kaŋ a man hugoo, a maa hoorawey nda gaaney jindey. ²⁶A ciya tam foo se k'a haŋa haya kaŋ ti woo. ²⁷Tamoo nee a se: «Ni armaa ka yee kate. Ni baabaa na haw-ize biirimaa wii, zama a duu a, a goo gaaham baani ra.» ²⁸Beeroo futu, de a mana baa nga ma huru. Baaboo fatta k'a suurandi. ²⁹A na nga baabaa zaabi ka nee: «Nga ne, jiiri marje kaŋ ay goo ni cire, ya na bay ka ni yaamarey affoo hoo. Amma mana bay k'ay noo wala hancin-ize foo hala agay nda ay cerey ma hooray. ³⁰Amma kaŋ ni izoo woo kaa kaŋ na ni almanoo hasara woykuurey bande, nga, n'na haw-ize biirimaa wii a

se.» ³¹ Baaboo nee a se: «Ay izoo, ni, waati kul ni goo ay bande, haya kul kaj goo ay maajnoo ga, man'ti kala ni wane. ³² A nka tilasu ir ma hooray ka jaali, zama ni armaa woo nka buu ka huna. A nka dere ka duu ka duwandi.»»

Jinay talfikaw carmantaa

16¹ Isa yee ka nee nga taalibey se: «Aru almankoyini foo goo nda jinay talfikaw foo. A duu alhabar kanj a na nga almanoo hasara. ²A ciya a se ka nee: «Cimi ti hayaa kanj ay ga maar'a ni ga wala? Kaa ka ni goyoo laasaaburoo tee ya ne, zama n'si hin ka tee ya ne jinay talfikaw koyne.» ³Talfikaa nee nga boŋ se: «Macin no ay g'a tee, ay koyoo goo m'ay kaa jinay talfikawtarara ra? Labu goyyan? Ay sii nda nga gaaboo. Gariibutaray? Ay ga haw. ⁴Ay ga hayaa bay kanj ay g'a tee, nga ra waati kanj ay hun jinay talfikawtarara ra, borey ga nanj ya man ngi.» ⁵A ciya nga koyoo garawkoyney se nda affoo-foo. A nee ijinaa se: «Marje no ay koyoo g'a may ni ga?» ⁶A nee a se: «Dilwil bargu zangu (100).» Talfikaa nee a se: «Ni garaa-kaddaasey zaa, cahā ka goro, hantum woyguu (50).» ⁷Woo banda ga, a nee affoo se: «Ni, marje bara ni ga?» A nee a se: «Alkama saaku zangu guu (500).» A nee a se: «Ni garaa-kaddaasey zaa, hantum zangu taaci (400).»

⁸Almankoynoo^y na talfikaa kanj si šerre saabu nda carmaa kanj nda a na woo tee, zama zamanoo woo borey ga carmay ka goy ngi alwaddaa bande ka bisa borey kanj goo gaayoo ra.

⁹Agay mo ga nee war se kanj war ma cereyanj tee nda nooroo kanj ga boro derandi, nga ra waati kanj a ben, i ga nanj war ma huru ngi gorodoo abadantey ra. ¹⁰Boro kanj ti laadirante hayey kul ikaccaa ra, ba iboobo ra laadiray goo a ga. Boro kanj man'ti šerrante haya kaccu ra, ba iboobo ra a si šerre. ¹¹Nda war mana laadir nooroo ra kanj ga boro derandi, may no ma alman cimoo talfi war ga? ¹²Nda alman waani ra war mana laadir, may no ma war noo haya kanj ti war hunday wane?»

Irkoy wala nooru?

(*Matiyu 6.24*)

¹³«Tam sii no kanj ga hin ka goy gaakoy hinka se. A mma konna affaa ka baa affaa wala a ma denji affaa ga ka donda affaa. War si hin ka tee tam Irkoy se war ma tee tam nooru se.»

Irkoy ašariyaa bisa alman

¹⁴*Fariziyeney kanj ti nooru baakaw maa hayaa kul kanj Isa n'a har, i n'a noopo. ¹⁵A nee i se: «War, war ga ceeci ka tee boro šerranteyan adamizey jine, amma Irkoy ga war biney bay, zama haya kanj adamizey n'a jer, haya harramante no Irkoy do.

¹⁶*Ašariyaa nda annabey cindi i ga bara hala Yehiya waatoo ga. Za woo banda ga, Irkoy *Laamaa šennoo kanj ti *Alhabar Boryaa harandi, de boro foo kul ga gaabi daŋ hala nga ma huru. ¹⁷A ga faala beenaa nda laboo ma dere ka bisa *ašariyaa tonbi-ize folloku ma hun.»

Isa šelaŋ fayyan ga

(*Matiyu 5.31–32; Marku 10.11–12*)

¹⁸«Aru kul kanj na nga wandoo fay ka hiiji affoo, a na zina tee. Aru mo kanj hiiji woy kanj kurŋoo n'a fay na zina tee.»

Almankoynoo nda misikiinoo

¹⁹«Aru foo kanj goo nda alman, darbay šukka ciray nda šukka baana hay šendayan no a g'i daŋ. Zaari kul jaaliyan ra a ga huna, a ga maakaani. ²⁰Amma misikiini foo kanj maapoo ti Lazar^z ga daaru almankoynoo hugoo mijoo ga, nga kul ti futta kanj ra hinni ga hun. ²¹A ga boonay nga ma duu ka ba meecindey ŋaa kanj ga

^y16.8 *Almankoynoo*, Grek šenni ra, almaganaa faa ti *ir Koyoo*.

^z16.20 *Lazar* maanaa ti *Irkoy faabaroo*.

kaŋ almankoynoo ŋaadogoo ra. Koyne mo ba hanšey ga kaa ka nga futtawey logu. ²²Hanoo kaŋ misikiinoo buu, almalaykey n'a zaa ka koy Ibrahima jeroo ga. Nga dumaa ga, almankoynoo mo buu, a suturandi. ²³Almankoynoo goo alaahara, a goo gurzugay ra kaŋ a na nga boŋoo jer, a dii nongu mooro ra Ibrahima kaŋ Lazar goo jeroo ga. ²⁴A ciya ka nee: «Baaba Ibrahima, hinna ay ga, ma Lazar sanba ay do a ma nga kabe-izoo boŋoo sufa haroo ra k'ay deenoo tayandi, zama ay gurzugay nuunaa woo ra.» ²⁵Ibrahima nee a se: «Ay izoo, hongu kaŋ ni duu ni bagaa gomnoo ni hunaroo ra, amma Lazar laazaaba, sohō binoo yay, ni, ni goo ma zarabi. ²⁶Koyne mo farru beeri ka daŋandi ir nda war game hala borey kaŋ ga baa ngi ma hun ne ka koy war do wala war do ka kaa ne masi hin k'a tee.» ²⁷Almankoynoo nee: «Adiši ay g'a wiri ni ga, baaba Ibrahima, ma Lazar sanba ay baabaa hugoo do, ²⁸zama ay goo nda arma guu, a ma koy i bayrandi hala i masi kaa gurzugay dogoo woo ra.» ²⁹Ibrahima nee: «Musa citaaboo nda annabey waney goo i kone, i ma haŋajer i se.» ³⁰A nee: «Kalaa, baaba Ibrahima, nda bukawey ra, boro foo tun ka koy i do, i ga *tuubi.» ³¹Ibrahima nee a se: «Nda i mana haŋajer Musa citaaboo nda annabey waney se, ba nda bukawey ra boro foo tun, i si naanay.»»

Zunubu nda yaafayan

(Matiyu 18.6–7, 21–22; Marku 9.42)

17¹ Isa nee nga taalibey se: «Hayey kaɗ ga adamize kaɗandi zunubu ra si hin ka goro i mana tee, amma bora a bone kaɗ ti addaliloo kaɗ nda i ga teendi. ²Fufutondi ma hawandi jindoo ga ka warrandi teekoo ra baa bora a se a ma boro kaccey wey affoo kaɗandi zunubu ra. ³Wa war boɗ hawgay. Nda ni armaa na zunubu tee ma ne, a yaamar, nda a nimsi, ma yaafa a se. ⁴Nda zaaroo ra cee iyeye a ga zunubu tee ma ne, de cee iyeye a ga yee kate ka nee ma ne: «Ay nimsi nda woo kaɗ ay n'a tee, yaafa a se.»

Naanay

⁵*Diyawey nee ir Koyoo se: «Tonton ir se ir naanaa ga.» ⁶Ir Koyoo nee: «Nda a gar war naanaa ga too mutardi gurunbu-ize foo, war ga hin ka nee jeejayɗaɗoo woo se: «Dogu ka koy sinja teekoo ra», de a ga war yaamaroo tee.»

Tamoo goyoo

⁷«War ra, may ti bora a kaɗ nda a goo nda tam beerikaw wala kurkaw kaɗ kaa ka hun faarey ra, a ga nee a se: «Cahā ka kaa ka goro ka ɗaa?» ⁸Amma man'ti a mma nee a se: «Ay hawraa soolu ya ne, ni gamoo haw ka goy ya ne jina, ya ɗaa ka haɗ jina ma duu ka ɗaa ka haɗ?» ⁹A g'a bay nga tamoo se wala, zama tamoo na hayey tee kaɗ yaamarandi? ¹⁰War mo, takaa din da, waati kaɗ war na hayey kul tee kaɗ yaamarandi, war ma nee: «Tamyay yaada ti iri, ir goyoo de no ir n'a tee.»

Isa na jiraykoyni woy (10) noo baani

¹¹Waatoɗ kaɗ Isa goo ma koy Žerizalem, a bisa *Samari nda Galile game. ¹²A mma huru koyra-ize foo ra kaɗ aru *jiraykoyni woy (10) n'a kubay. I kay a se nongu mooro ra, ¹³de i na ngi jindey jer ka nee: «Isa, Alfagaa, hinna ir ga.» ¹⁴Waatoɗ kaɗ Isa dii ey, a nee i se: «Wa koy war boɗ cebe *sargari juwalkey se.» Kaɗ i goo ma koy, i henan. ¹⁵Affoo i ra dii kaɗ nga duu baani, a yee kate ka nga jindoo jer ka Irkoy beerandi. ¹⁶A sjudu Isa cewey cire ka albarka tee a se. Aroo woo man'ti kala *Samari boro. ¹⁷Isa na ţennoo zaa ka nee: «Man'ti war boro woy (10) ka henan, man yaggaa? ¹⁸Boro kul mana fatta i ra ka yee kate ka darža daɗ Irkoy ga nda man'ti yawoo din hinne?» ¹⁹Woo banda ga, a nee a se: «Tun ni boɗ ga ka koy, ni naanaa na ni hallasi.»

Takaa kaɗ nda Irkoy Laamaa ga kaa

(Matiyu 24.23–28, 37–41)

²⁰*Fariziyeyey na Isa hāa wala han foo no Irkoy *Laamaa ga kaa. Isa n'i zaabi ka nee: «Irkoy Laamaa si kaa nda taka kaɗ nda a ga gunandi. ²¹Borey si kaa ka nee: «Nga ne, ne ra» wala «Nga ne, ne here», zama war ma bay kaɗ Irkoy Laamaa goo war game.»

²²A nee nga taalibey se: «Hanyay ga kaa kaɗ war ga boonay war ma dii *Boro-iz'aroo nga zaari folloku, amma war si dii a. ²³Borey ga nee war se: «Nga ne, ne here» wala: «Nga ne, ne ra». War masi koy, war masi hanga ey. ²⁴Zama takaa kaɗ nda meloo ga nere ka dii beena a boɗ foo ga ka koy boɗ faa ga, takaa din no Boro-iz'aroo ga ti a [nga zaaroo hane]. ²⁵Amma a tilasu a ma dii zarabi booboyay, zamanoo woo borey m'a yankar jina. ²⁶Sanda takaa kaɗ tee Nuhu zaarey hane, takaa din da no ma tee Boro-iz'aroo zaarey hane. ²⁷Borey ga ɗaa i ga haɗ, i ga hiiji i ga ngi izey hiijandi hala hanoo kaɗ Nuhu huru sunduku beeroo ra kaɗ tee harihii. Hari beeroo kaa, de a n'i kul halaci. ²⁸Takaa din da, takaa kaɗ tee Lotu zaarey hane no ma kaa

ka tee: borey ga njaa i ga hanj, i ga day i ga neere, i ga fari i ga cina, ²⁹ amma hanoo kanj ra Lotu fatta Sodom, nuune nda *ganjibaali kanj tee nciŋpi kaa ka hun beenaa ra k'i kul halaci. ³⁰ Takaa din da no ma kaa ka tee han kanj Boro-iz'aroo zaaroo bangay. ³¹ Hanoo din, boro kanj goo sooro boŋ, amma nga jinawey goo hugoo ra, masi zunbu ka koy i zaa. Boro kanj goo faarey ra mo masi yee kate. ³² Wa hongu hayaa kanj duu Lotu wandoo. ³³ Boro kanj ga ceeci ka nga hundoo hallasi g'a mursu, amma boro kanj g'a mursandi, g'a hallasi.

³⁴ Ay ga war bayrandi kanj cijinoo din boro hinka goo daari folloku ra, affaa ga zandi, affaa ga naŋandi. ³⁵ Woy hinka kanj ga fufu cere bande, affaa ga zandi, affaa ga naŋandi. ³⁶ [Boro hinka kanj goo faari ra, affaa ga zandi, affaa ga naŋandi.]» ³⁷ Taalibey na ůennoo zaa ka nee Isa se: «Ir Koyoo, man ra a g'a tee?» A nee i se: «Nongoo kanj ra bukaa goo, no din ra dutaley mo ga marga.»

Alkaaloo kaŋ si hunbur Irkoy filla yaasayantaa

18¹ Isa na filla yaasayante deede i se k'i cebe kaŋ boro ga hima ka Irkoy ŋaaray waati kul, boro binoo masi hun. ²A nee: «Alkaali foo cindi koyra foo ra, a si hunbur Irkoy, a si boro kul beerandi. ³Woy foo kaŋ kurpoo buu kaŋ goo koyra follokkaa din da ra, kaa a do ka nee a se: «Ciiti agay nda ay yenjekasinaa game.» ⁴A na waati tee a ga wanji. Woo banda ga, a nee nga boŋ se: «Ba kaŋ ay si hunbur Irkoy, ay si boro kul beerandi, ⁵woyoo woo g'ay farandi, ay ga ciiti a se, a masi kaa k'ay zaa ka kay.»»

⁶Ir Koyoo yee ka nee: «Wa haŋajer hayaa kaŋ alkaaloo woo kaŋ si ŧerre n'a har. ⁷De Irkoy, a si ciiti borey se kaŋ a n'i suuba kaŋ ga kaati k'a cee cijin nda zaari wala? A ga gay a mana tuuru i se wala?»^z ⁸Ay ga war bayrandi kaŋ a ga ciiti i se nda cahayan. Amma waati kaŋ *Boro-iz'aroo kaa, a ga naanayyanoo gar aduŋna ra wala?»

Fariziyenoo nda alkaasidiikaa filla yaasayantaa

⁹Isa yee ka filla yaasayantaa woo har borey se kaŋ ga hongu boro ŧerranteyan ti ngi, de i ga borey cindey kaynandi. ¹⁰A nee: «Boro hinka ŧigi ka koy Irkoy *hugu beeroo ra ka Irkoy ŋaaray. Affaa ti *Fariziyen, affaa ti *alkaasidiikaw. ¹¹Fariziyenoo kay ka Irkoy ŋaaray nga binoo ra ka nee: «Irkoy, ay ga albarka tee ma ne, zama ay man'ti sanda adamizey cindey kaŋ ti komakawyan, i si ŧerre, zinateeri, wala mo bora woo kaŋ ti alkaasidiikaw. ¹²Ay ga meehaw cee hinka jirbiyyaa ra. Ay duuraa kul kaŋ goo ya ne, ay ga *azakkaa noo ma ne.» ¹³Alkaasidiikaa hunday ga kay nongu mooro ra, a si yadda ka ba nga boŋoo jer ka beenaa guna, amma a ga nga gandey kar ka cebe kaŋ nga nimsi, a nee: «Irkoy, hinna ay ga, agay kaŋ ti zunubante.» ¹⁴Ay g'a har war se kaŋ bora woo zunbu ka koy nga hugoo do, a tee boro ŧerrante. Zama boro kul kaŋ na nga boŋ jer ga yee ganda, de boro kaŋ na nga boŋ yeeti ganda ga jerandi.»

Isa na albarka daŋ zankey ra

(Matiyu 19.13–15; Marku 10.13–16)

¹⁵Boroyan kate Isa do ba zanka kaccuyan hala a m'i taaru. Amma kaŋ taalibey dii woo, kul i citi i ga. ¹⁶Isa n'i cee ka nee i se: «Wa zankey nan i ma kaa ay do, war mas'i ganji, zama borey kaŋ ga hima nda ey wane nda Irkoy *Laamaa. ¹⁷Cimoo ne kaŋ ay g'a har war se, boro kul kaŋ mana Irkoy Laamaa dii sanda takaa kaŋ nda zanka kaccu g'a dii, ŧikka sii kaŋ bora si huru a ra.»

Aru almankoynoo

(Matiyu 19.16–30; Marku 10.17–31)

¹⁸Alwakiili foo na Isa hāa ka nee: «Alfa boryaa, macin no ay ga hima k'a tee hala ya hunayan abadantaa tubu?» ¹⁹Isa nee a se: «Macin se n'ga nee ay ga boori? Boro kul si boori nda man'ti Irkoy hinne. ²⁰N'ga yaamarey bay: «Masi zina, masi boro wii, masi zay, masi taari seetaray tee, ni jaa nda ni baabaa beerandi.»^a ²¹Aroo nee a se: «Wey kul ay n'i dii za zankataray.» ²²Isa maa, a nee a se: «Haya foo ga ni kuma hala sohō: hayey kul kaŋ goo ma ne neere, de ma hayoo zamna talkey game, woo ra n'ga duu alman beenaa ra. Nga banda ga, ma kaa ka hanga agay.» ²³Kaŋ a maa woo, binoo hanse ka maray, zama boro no kaŋ ga hanse ka bara nda alman. ²⁴Isa dii kaŋ binoo maray, a nee: «A ga ŧendi borey kaŋ goo nda alman se i ma huru

^z18.7 A ga gay a mana tuuru i se wala? Grek ŧenni ra, almaganaa faa ti Ba nda a ga gay i ga, a ga ciiti i se.

^a18.20 Fattaroo 20.12–16; Alhukumoo 5.16–20.

Irkoy *Laamaa ra. ²⁵ Yoo ma bisa nda sana fun ga faala nda almankoyi ma huru Irkoy Laamaa ra.»

²⁶ Nga haŋajerkey nee: «Adiši may no ma hin ka hallasi?» ²⁷ Isa nee: «Hayey kaŋ ga mongu adamize se, si mongu Irkoy se.»

²⁸ Woo banda ga, Piyer nee a se: «Ir ne, ir n'ir hayey kul naŋ kaŋ goo ir se ka hanga ni bande.» ²⁹ A nee i se: «Cimoo ne kaŋ ay g'a har war se kaŋ boro kul sii no kaŋ na nga hugoo naŋ, wala nga wandoo, wala nga armey, wala nga hayragey, wala nga izey Irkoy Laamaa maaganda se ³⁰ kaŋ si kaa ka duu zamanoo woo ra haya kaŋ bisa a, de mo zamanoo kaŋ ga kaa ra, a ga duu hunayan abadantaa.»

Isa cee hinzantoo kaŋ a ga ŝelaŋ

nga buuyanoo nda nga tunyanoo ga

(Matiyu 20.17–19; Marku 10.32–34)

³¹ Isa na taalibi woy cindi hinkaa (12) zaa nga bande, a nee i se: «Nga ne, ir goo ma žigi ka koy Žerizalem, hayey kul kaŋ annabey n'i hantum *Boro-iz'aroo ga, ga tabati. ³² I g'a nondi kutakey se. I g'a kaynandi, i g'a zarabi, i ga tufa a ga. ³³ De waati kaŋ i n'a barzu ka ben, i g'a wii. Jirbi hinzantoo hane a ga tun.» ³⁴ Amma taalibey mana faham ŝennoo kaŋ a n'a har ra haya kul. Šenni daabante no i se, i si hayey kaŋ harandi maanaa bay.

Isa na danaw moŋey feeri Žeriko koyraa jeroo ga

(Matiyu 20.29–34; Marku 10.46–52)

³⁵ Kaŋ Isa ga man Žeriko, danaw foo goo ma goro fondaa jeroo ga, a ga gariibu. ³⁶ Kaŋ a ga maa jamaa ga bisa, a hāa wala macin no. ³⁷ I bayrandi a se kaŋ Isa Nazaret bora no ma bisa. ³⁸ A kaati ka nee: «Isa, *Dawda Haamaa, hinna ay ga!» ³⁹ Borey kaŋ goo jine ga citi a ga a ma dangay. Amma nga, a mma kaati ka tonton ka nee: «Dawda Haamaa, hinna ay ga!» ⁴⁰ Isa kay, de a na yaamar noo kaŋ i ma kate a nga do. Kaŋ a man a do, a n'a hāa ka nee: ⁴¹ «Macin no n'ga baa y'a tee ma ne?» A nee: «Ay Koyoo, ya mma baa ya yee ka dii.» ⁴² Isa nee a se: «Ni moŋey ma yee ka dii, ni naanaa na ni hallasi.» ⁴³ Dogoo din da a yee ka dii, a hanga Isa bande, a ga Irkoy beerandi. Jamaa kul kaŋ dii woo na albarka tee Irkoy se.

Isa koy Zaše do

19¹ Waatoo kaŋ Isa huru Žeriko koyraa ra, a dira a ra ka bisa. ² Aru foo ne kaŋ maanoo ti Zaše, *alkaasidiikey boŋkoynoo no, de mo a goo nda alman. ³ A ceeci nga ma dii bora a kaŋ ti Isa, amma a mana hin alžamaa booboyanoo se, zama boro dumba no. ⁴ Woo se a zuru ka koy jine ka žigi jeejaynaa foo boŋ hala nga ma duu ka dii a, zama no din nda a ga hima ka bisa. ⁵ Waatoo kaŋ Isa too nongoo din ra, a na nga boŋoo jer, a nee a se: «Zaše, cahā ka zunbu, zama kala ya hoy ni hugoo do hō.» ⁶ Zaše zunbu nda cahāyan, de a na Isa kubay nda jaali. ⁷ Kaŋ borey dii woo, i kul ŋuunuŋuunu ka nee: «Aru zunubante do a koy goro.» ⁸ Zaše ga kay, a nee ir Koyoo se: «Nga ne, ay Koyoo, ay ga ag'almanoo jere faa noo misikiiney se. Boro kaŋ ay n'a zanba ka nga hayaa taa, ay ga nga cine taaci yeeti a se.» ⁹ Isa nee a se: «Hō hallasiroo huru hugoo woo ra, zama bora a woo mo man'ti kala Ibrahima haama. ¹⁰ Zama *Boro-iz'aroo nka kaa ka derantey ceeci k'i hallasi.»

Nooru talfantaa filla yaasayantaa

(Matiyu 25.14–30)

¹¹ Kaŋ borey goo ma haŋajer ūenney wey se, Isa tonton ka filla yaasayante foo deede i se, zama a goo ma man Žerizalem, de i mma hongu kaŋ waatoo din da Irkoy *Laamaa ga kaa. ¹² Woo se a nee: «Boro foo kaŋ ti boro kayante koy ganda mooro foo ra ka koy kokoy fuulaa zaa jina, woo banda ga, nga ma yee kate. ¹³ Za a mana koy, a ciya nga tamey ra boro woy (10) se. A n'i noo wura tamma boŋ woy (10). A nee i se: «W'i ka maamala hala ay ga yee kate.» ¹⁴ Amma nga gandaa borey ga konna a. I na dontokawyaŋ tunandi dumaa ga i ma koy nee: «Ir si baa aroo din m'ir laama.»

¹⁵ Waatoo kaŋ a duu kokoytaray fuulaa, a yee kate. A nee i ma ciya nga tamey din se kaŋ nga n'i noo nooroo, hala nga ma bay haya kaŋ i duu a maamalaa ra. ¹⁶ Ijinaa kaa, a nee: «Ay koyoo, ni wuragoo kate wura woy tamma boŋ (10) tana.» ¹⁷ A nee a se: «A boori, tam henna, zama ni laadir hayey kul ikaccaa ra, ay ga ni noo koyra woy (10) m'i laama.» ¹⁸ Woo banda ga, ihinkantoo kaa, a nee: «Ay koyoo, ni wuragoo kate wura tamma boŋ guu.» ¹⁹ A nee nga mo se: «Ni mo, ma koyra guu laama.» ²⁰ Woo banda ga, affoo kaa, a nee: «Ay koyoo, ni wuragoo ne kaŋ ay n'a daŋ zaara ra k'a jisi, ²¹ zama ya nka hunbur ni, boro ūenda ti ni. N'ga haya zaa kaŋ man'a jisi, de n'ga haya hegay kaŋ man'a duma.» ²² A nee tamoo se: «Ni deene ūennoo nda ay ga ni dii, tam laalaa. N'ga bay kaŋ boro ūenda ti agay kaŋ ga haya zaa kaŋ ya n'a jisi, ay ga haya hegay kaŋ ay man'a duma.» ²³ Adiūi macin se man'ay nooroo daŋ bankoo ra? Nga ra, nda ay kaa, ay ga duu nga nda albaha.» ²⁴ A nee borey kaŋ goo no se: «Wa wuragoo taa a kone k'a noo bora a se kaŋ kone iwoyaa (10) goo.» ²⁵ I nee a se: «Ir koyoo, nga ya goo nda wura woy tamma boŋ (10).» ²⁶ A nee: «Ay ga bayrandi war se kaŋ boro kul kaŋ goo nda a, i g'a noo koyne. Amma boro kaŋ sii nda a, ba woo kaŋ a goo nda a, ga taandi. ²⁷ Koyne mo ag'iberey kaŋ mana baa ya ngi laama, wa kate ey k'i wii ay jine.»

Isa huru Žerizalem sanda kokoy

(Matiyu 21.1–11; Marku 11.1–11; Yehiya 12.12–19)

²⁸ Kaŋ Isa na fillaa woo deede ka ben, a dira ka koy jine ka žigi ka koy Žerizalem. ²⁹ Waatoo kaŋ Isa man Betefaže nda Betani kaŋ goo tondi hondoo jeroo ga kaŋ se i ga nee *Zaytunaŋey tondi hondoo, a na taalibi hinka sanba ³⁰ ka nee: «Wa koy koyra-izoo ra kaŋ ga tenje ne ga. Za war too, nga no war ga farka-ize foo gar kaŋ ga hawa kaŋ boro kul mana bay ka žigi a boŋ. W'a feeri, war ma kate a. ³¹ Nda boro

na war hãa ka nee: «Macin se war g'a feeri?», war ma nee a se: «Ir Koyoo no ma too a ga.»

³² Dontokey koy, de i na hayey gar sanda takaa kaŋ nda a n'a har i se. ³³ I goo ma farka-izoo feeri kaŋ koyey nee i se: «Macin se war ga farka-izoo feeri?» ³⁴ I nee: «Ir Koyoo no ma too a ga.» ³⁵ I kate a Isa do. I na ngi darbawey fur farka-izoo boŋ ka Isa kaarandi a ga.

³⁶ Kaŋ a goo ma koy, borey ga ngi darbawey daaru fondaa ra. ³⁷ Waatoo kaŋ a man, *Zaytunajey tondi hondoo zunbudogoo, taalibey jamaa kul jaali, de i na jinde jer ka Irkoy saabu nda kayfey kul kaŋ ngi dii ey. ³⁸ I nee:

«Albarka ma bara kokoyoo se
kaŋ goo kaa ir Koyoo maapoo ga.
Alaafiyaa ma bara beenaa ra,
daržaa ma tee beenaa se beene!»^b

³⁹ *Fariziyen fooyan kaŋ goo alžamaa ra nee Isa se: «Alfagaa, šelaŋ ni taalibey se i ma dangay.» ⁴⁰ Isa zaabi ka nee: «Ay ga war bayrandi kaŋ, nda borey wey dangay, tondey no ma kaati.»

Isa hēe Žerizalem se

⁴¹ Waatoo kaŋ Isa goo ma man koyraa, a dii a, a hēe a ga ⁴² ka nee: «Nda a gar ni mo mma ba bay hō haya kaŋ ti ni alaafiyaa, amma sohō woo ti haya kaŋ ga tugu ni moŋey se. ⁴³ Zaariyan ga kaa ni ga kaŋ ni iberey ga žigidoo daŋ ni cetaa ga kaŋ ga ni kuubi. I ga ni daabu ka ni šiita nongu kul here. ⁴⁴ I ga ni say, ni nda ni izey kaŋ game ni goo. I si tondi foo naŋ affoo boŋ, zama mana waatoo bay kaŋ Irkoy kaa ni do ka ni faaba.»

Isa na maamalakey gaaray Irkoy hugu beeroo ra

(*Matiyu 21.12–17; Marku 11.15–19; Yehiya 2.13–22*)

⁴⁵ Isa huru Irkoy *hugu beeroo ra, de a šintin ka maamalakey gaaray k'i kaa taray.

⁴⁶ A nee i se: «A hantumandi *Citaaboo ra ka nee:

«Ay hugoo ga tee hugu kaŋ ra Irkoy ga ŋaarayandi»^c,
amma war wey, war n'a tee zay lanbadoo.»

⁴⁷ Zaari kul a goo Irkoy hugu beeroo ra, a ga cawandi. *Sargari juwalkey jineborey nda Citaaboo baykey nda gandaa jineborey ga ceeci ngi m'a halaci. ⁴⁸ Amma i si bay taka kaŋ no ngi m'a tee, zama jamaa kul goo ma lakkal daŋ ka haŋajer a se.

^b19.38 Zamnaa 2.14; Zabur 118.26.

^c19.46 Ezayi 56.7.

Man ra Isa duu nga hinoo?

(Matiyu 21.23–27; Marku 11.27–33)

20¹ Zaarey din affoo, Isa goo ma jamaa cawandi Irkoy *hugu beeroo ra, a ga *Alhabar Boryaa toonandi kaŋ *sargari juwalkey jineborey, nda *Citaaboo baykey, nda boro beerey kaa a do. ²I ŧelaj a se ka nee: «Hinoo har ir se kaŋ nda n'ga wey tee, wala mo, may no ka ni noo hinoo woo?» ³A n'i zaabi ka nee: «Agay mo ga war hãa nda haya foo. Wa tuuru ya ne: ⁴Yehiya *batizeyanoo, beenaa ra a hun wala adamizey do?» ⁵I ŧelaj-ŧelaj cere game ka nee: «Nda ir nee: «Beenaa ra, a ga nee: «Macin se war mana naanay a?» ⁶Nda ir nee mo: «Adamizey», alžamaa kul ga tondi k'ir warra k'ir wii. Zama i ga naanay ka bay kaŋ Yehiya man'ti kala annabi.» ⁷I n'a zaabi ka nee: «Ir si bay nongu kaŋ ra a hun.» ⁸Isa nee i se: «Agay da si hinoo har war se kaŋ nda ay ga wey tee.»

Alaneb faaroo beerikey filla yaasayantaa

(Matiyu 21.33–46; Marku 12.1–12)

⁹Woo banda ga, Isa yee ka ŧintin ka filla yaasayantaa woo deede jamaa se. A nee: «Aru foo na *alaneb faari tee. A n'a naŋ beerikawayaj kone, de a naaru ka waati kuku tee. ¹⁰Waatoo kaŋ hegaa too, a na tam foo sanba beerikey do hala i m'a noo faari-izey ra. Amma beerikey n'a kar, k'a gaaray a ma koy kabe koonu. ¹¹A yee koyne ka tam foo sanba. Nga mo, i n'a kar, k'a kaynandi, k'a gaaray a ma koy kabe koonu. ¹²A yee ka ihinzantoo sanba. Nga mo, i n'a maray, i n'a warra taray. ¹³Faaroo koyoo nee: «Hacin no ay g'a tee? Ay g'ay iz'aroo, ay baakaa sanba. A ga hin ka tee, i ma nga hunday beerandi.» ¹⁴Amma kaŋ beerikey dii a, i ŧelaj-ŧelaj cere game ka nee: «Woo ti tubukaa. Ir m'a wii hala tubuhayaa ma tee ir wane.» ¹⁵I n'a warra taray k'a kaa faaroo ra, i n'a wii. Sohõ macin no faaroo koyoo g'a tee i se? ¹⁶A ga kaa ka beerikey wey halaci ka faaroo yeeti itanayaj se.» Waatoo kaŋ haŋajerkey maa woo, i nee: «Jam!»

¹⁷Amma Isa na moo fur i ga, a nee: «Macin ti ŧennoo kaŋ hantumandi *Citaaboo ra maanaa kaŋ ga nee:

«Tondoo kaŋ cinakey n'a fur,
nga no ka tee hugoo kanjoo tondoo.^{d?}

¹⁸Boro kul kaŋ kaŋ tondoo din boŋ ga say.

Boro kaŋ ga a kaŋ ga motti.»

¹⁹Citaaboo baykey nda *sargari juwalkey jineborey ceeci ngi m'a dii alwaatoo din da, amma i hunbur jamaa. I bay kaŋ filla yaasayantaa woo kaŋ a n'a deede, ngi ga a goo.

Alkaasoo kaŋ ga banandi kokoy beeroo se

(Matiyu 22.15–22; Marku 12.13–17)

²⁰I ga Isa koroŧi. I na koroŧikaw almunafiki fooyaj kaŋ ga ngi boŋ tee boro ŧerranteyaj, sanba a do, i m'a dii nda nga meeŧennoo hala ngi m'a nondi hinoo nda goforneroo se. ²¹Kaŋ i too a do, i n'a hãa ka nee: «Alfagaa, ir ga bay kaŋ fondaa nda n'ga ŧelaj, n'ga cawandi. N'ŧi ndum guna, ni mma Irkoy fondaa cawandi nda cimi. ²²A ga hima ir ma alkaasi bana kokoy beeroo se wala a si hima?» ²³Isa bay ngi carmaa ga, a nee i se: ²⁴«W'ay cebe nzorfu kaaray tamma foo. Bora kaŋ biyoo nda maŋoo goo a ga, may no?» I nee a se: «Kokoy beeroo.» ²⁵A nee i se: «Adiŧi wa kokoy beeroo hayey noo kokoy beeroo se, Irkoy waney, war m'i noo Irkoy se.» ²⁶I mana hin ka ŧenni futu dii miŋoo ra jamaa jine. Nga zaaboo na boŋey haw, i dangay.

^d20.17 Zabur 118.22.

Hāayan bukawey tunyanoo ga

(*Matiyu 22.23–33; Marku 12.18–27*)

²⁷ *Sadusiyeney kanj ga nee tunyan si bara, boro fooyan i ra man Isa k'a hāa ²⁸ ka nee: «Alfagaa, Musa na yaamar hantum ir se ka nee: «Nda aru kanj goo nda wande buu, woyoo mana duu a se ize, aroo armaa ga hima ka hiiji woyoo hala a ma duu bukaa se ize.»^e ²⁹ Nga binde, arma iyye bay ka bara kanj ijinaa hiiji, a buu bila ize. ³⁰ Arma hinkantoo hiija woyoo, ³¹ ihinzantoo hiiji a. Takaa din da, iyyaa kul hiija woyoo affoo-foo, i buu, i mana ize nanj. ³² Woo banda ga, woyoo mo buu. ³³ Adişi woyoo woo, tunyanoo hane, iyyaa ra, may se a ga tee wande? Zama ngi boro iyyaa hiiji woyoo ka bisa.»

³⁴ Isa nee i se: «Zamanoo woo arey ga hiiji, woyey ga nondi hiijay. ³⁵ Amma wey kanj ga hima ka dii zamanoo kanj goo kaa nda bukawey tunyanoo, wey din si hiiji, woyey si nondi hiijay. ³⁶ I si hin ka buu koyne, zama ngi nda almalaykey kul ga sawa. I ga tee Irkoy izeyanj, zama i ga tun. ³⁷ Bukawey ma tun, woo ti hayaa kanj Musa n'a bayrandi saabayanjoo ga, waatoo kanj a g'ir Koyoo cee ka nee a se: «Ibrahim Koyoo, Isiyaka Koyoo, Yakuba Koyoo.»^f ³⁸ Irkoy man'ti bukawey Koyoo, baahunantey Koyoo no, zama nga se, borey kul ga huna.» ³⁹ *Citaaboo baykey affooyan na ţennoo zaa ka nee: «Alfagaa, ni ţelanj ka boori.» ⁴⁰ I mana yadda k'a hāa nda haya kul koyne.

Dawda yadda Almasihu ga sanda nga Koyoo

(*Matiyu 22.41–46; Marku 12.35–37*)

⁴¹ Isa yee ka nee i se: «Taka foo nda i ga nee *Almasihu man'ti kala *Dawda Haamaa? ⁴² Dawda hunday bayrandi Zabur citaaboo ra ka nee:

«Ir Koyoo nee ay Koyoo se:

«Goro ay kabe gumaa here,

⁴³ hala waati kanj ra ay na ni iberey tee ni cee-jisidogoo.»^g

⁴⁴ Adişi Dawda g'a cee nda Koy, taka foo nda a ga tee a se Haama?»

Wa hawgay Citaaboo baykey ga

(*Matiyu 23.1–36; Marku 12.38–40*)

⁴⁵ Waatoo kanj jamaa kul goo ma hanajer Isa se, a nee nga taalibey se: ⁴⁶ «Wa war bonj hawgay *Citaaboo baykey ga kanj ga baa kaayi beeri danjanj ka yaara. I ga baa borey ma ngi foo nda beeray farrey ra. I ga baa mo jine gorodogey *margahugey ra nda ţaadogey ra. ⁴⁷ I ga woyey kanj kurney faati kabey koonandi. Nda i ga Irkoy ţaaray, i si cahā ka ben hala borey ma dii ngi. Ngi zukandoo ga hanse ka boobo.»

^e20.28 Alhukumoo 25.5–6.

^f20.37 Fattaroo 3.6, 15.

^g20.43 Zabur 110.1.

Nooroo kaŋ woy talkaa n'a noo

(Marku 12.41–44)

21 ¹ Waatoo kaŋ Isa na nga boŋoo jer, a dii almankoyney kaŋ goo ma ngi sargarey daŋ nooroo jinaa ra. ² A dii mo woy talka foo kaŋ kurŋoo buu kaŋ na nooru tamma hinka daŋ. ³ A nee: «Ay g'a har war se nda cimi, woy talkaa woo kaŋ kurŋoo buu daŋ ka bisa borey kul. ⁴ Zama borey wey kul, woo kaŋ ga i si too, nga no i n'a daŋ nooroo jinaa ra. Amma nga, nga talkataraa ra, nga hunaa kul kaŋ goo a se no a n'a daŋ.»

Isa na Irkoy hugu beeroo kayriyanoo bayrandi

(Matiyu 24.1–2; Marku 13.1–2)

⁵ Waatoo kaŋ boroyaŋ goo ma ūelaŋ tondi henney nda sargarey ga kaŋ ga Irkoy *hugu beeroo taalam, Isa nee: ⁶ «Hayey wey kaŋ war ga dii ey, hanyayŋ ga kaa kaŋ ra tondi foo si cindi affoo boŋ kaŋ si kaa ka kayra.»

Isa na gurzugawey ūintinoo bayrandi

(Matiyu 24.3–14; Marku 13.3–13)

⁷ I na Isa haa ka nee: «Alfagaa, waati foo no woo ga tee, de mo macin ti tammaasaa kaŋ g'ir bayrandi kaŋ hayey wey ga kaa ka tee?» ⁸ A nee: «Wa hawgay i masi war darga, zama boro booboyaŋ ga kaa ay maŋoo ga, i ga nee kaŋ ngi ti *Almasihu, i ga nee mo waatoo man. War masi hanga i bande. ⁹ Waati kaŋ war ga maa wonguyaŋ tun nda tureyaŋ, war masi jiti, zama kala hayey wey ma teendi jina. Amma man'ti saŋadin da ti benantaa.» ¹⁰ A yee ka nee i se: «Ganda foo ga tun ka ganda foo wongu, laama foo ga laama foo wongu. ¹¹ Labu jijiri beeriyaŋ ga tee, nongu booboyaŋ ra heray nda wirci beranteyaŋ ga tee. Hunburhayaŋ ga fatta, de mo tammaasa beeriyaŋ ga bangay beenaa ra.

¹² Amma za hayey wey kul mana kaa, i ga war dii, i ga war gurzugay, i ga war nondi *margahugey ra, i ga war daŋ kasawey ra. I ga war ka koy kokoyey nda gofornerey jine ay maŋoo maaganda se. ¹³ Woo ga kate war m'ay seedetaraa too. ¹⁴ Wa daŋ war lakkaley ra, war masi alhuzun nda takaa kaŋ nda i ga faasa war se. ¹⁵ Agay hunday ga war noo mee nda lakkal kaŋ war nkuway kul si hin ka kay war jine wala ka kakaw. ¹⁶ War hayragey, nda war armey, nda war boro maanawey, nda war cerey ga war daŋ kabe ra. Boroyaŋ ga wiiyandi war ra. ¹⁷ Borey kul ga konna war ay maŋoo sabbu se. ¹⁸ Amma ba war boŋ hinbirey affoo si dere. ¹⁹ Nda war gaabandi, war hundey ga hallasi.»

Isa na Źerizalem halaciroo bayrandi

(Matiyu 24.15–21; Marku 13.14–19)

²⁰ «Waati kaŋ war dii wongu-izeyaŋ na Źerizalem kuubi, waatoo din war ma bay kaŋ nga halaciroo man. ²¹ Waatoo din borey kaŋ goo Źude gandaa ra ma zuru ka koy tondi hondey ra, wey kaŋ goo koyraa gundoo ra ma fatta, wey kaŋ goo hawsaa ra masi huru koyraa ra. ²² Zaarey wey man'ti kala faasa zaariyaŋ hala hayey kul kaŋ hantumandi *Citaaboo ra ma tabati. ²³ Woyey bone kaŋ ga tee boro hinka nda wey kaŋ ga naanandi haney din. Zama tilasu beeri ga tee gandaa ra, de Irkoy ga nga futaa kaŋandi jamaa din boŋ. ²⁴ Takuba g'i kaŋandi, i ga koy tee kasa-izeyaŋ gandawey kul ra. Gandawey ga dira Źerizalem boŋ hala waati kaŋ ngi waatoo timme.»

Boro-iz'aroo kaayanoo*(Matiyu 24.29–31; Marku 13.24–27)*

²⁵ «Tammaasayan ga tee waynaa, nda handoo, nda handarawey ra. Laboo boŋ hunburay beeri ga duu gandawey, teekoo nda nga bondawey jindoo g'i alhuzunandi. ²⁶Hunburaa ga borey biney kayandi nda hayaa batuyanoo kaŋ ga kaa ka tee aduŋna ra. Beena hayey ga jijiri. ²⁷Waato din i ga dii <*Boro-iz'aroo ga kaa duula ra>^h nda gaabi nda darža beeri. ²⁸Waati kaŋ hayey wey ũintin ka tee, wa kay war cewey ga ka war boŋey jer, zama war feeriyanoo man.»

Bayraa kaŋ jeejaynaŋoo g'a noo*(Matiyu 24.32–44; Marku 13.28–37)*

²⁹Isa na filla yaasayante deede i se ka nee: «Wa jeejaynaa guna nda tuuriŋaney kul. ³⁰Za war dii kaŋ a na fita taagayan tee, war ga bay kaŋ konnoo waato man. ³¹Takaa din da, war mo, nda war dii hayey wey teendi, war ma bay kaŋ Irkoy *Laamaa man. ³²Cimoo ne kaŋ ay g'a har war se, zamanoo woo borey si ben hala wey kul ma teendi. ³³Beena nda laboo ga dere, amma ay meeŋenney si dere abada.»

Wa hanna cijin nda zaari*(Matiyu 24.36–44; Marku 13.32–37)*

³⁴«Wa war boŋ hawgay, war biney masi koy hanga ŋaayan, nda suuyan, nda hundi alhuzun bande hala zaaroo din ma kaa war ga waati kaŋ war s'a hongu. ³⁵A ga zunbu sanda kumsay borey kul boŋ kaŋ goo aduŋna ra. ³⁶Wa hanna cijin nda zaari, war ma Irkoy ŋaaray waati kul hala war ma duu saha ka hun hayey wey kul cire kaŋ ga hima ka tee, nda ka kay *Boro-iz'aroo jine.»

³⁷Zaari here Isa goo Irkoy *hugu beeroo ra, a ga cawandi, de cijin here a ga koy kani tondi hondoo boŋ kaŋ se i ga nee *Zaytuŋaney tondi hondoo. ³⁸Jamaa kul, za subbaahi biya i ga koy a do Irkoy hugu beeroo ra ka haŋajer a se.

Bonkoyney hawandifutay Isa ga

(Matiyu 26.1–5; Marku 14.1–2; Yehiya 11.45–53)

22¹*Takulawey kaŋ ra dolobiri sii jingaroo kaŋ ti *Borcintaraa jingaroo ga baa ka too. ²*Sargari juwalkey jineborey nda *Citaaboo baykey ga taka ceeci ka Isa wii tuguyan ra, zama i hunbur alžamaa.

Žudas soolu ka Isa zanba

(Matiyu 26.14–16; Marku 14.10–11)

³Ibilisi huru Žudas ra kaŋ se i ga nee Iskariyot, taalibi woy cindi hinkaa (12) affoo no. ⁴A koy *sargari juwalkey jineborey nda lakkalkey bonkoyney do ka waafaku nda ey takaa ga kaŋ nda nga ga Isa nondi i se. ⁵I jaali, de i n'a noo allaahidu kaŋ ngi g'a noo nooru. ⁶A yadda, a cindi a ga dimma henna ceeci ka Isa nondi bila nda alžamaa ma bay.

Isa nda nga taalibey na jingaroo ŋaayanoo soolu

(Matiyu 26.17–19; Marku 14.12–16)

⁷*Takulawey kaŋ ra dolobiri sii jingaroo zaaroo too kaŋ ra i ga hima ka *Borcintaraa jingaroo feeji-izoo wii. ⁸Isa na Piyer nda Yehiya donto ka nee: «Wa koy Borcintaraa jingaroo soolu ir se hala ir ma duu k'a ŋaa.» ⁹I nee a se: «Man ra n'ga baa ir m'a soolu?» ¹⁰A nee i se: «Nga ne, waati kaŋ war huru koyraa ra, war ga aru foo kubay kaŋ kone hoobu goo kaŋ ra hari goo. War ma hanga a hala hugoo kaŋ ra a ga huru. ¹¹War ma nee hugoo koyoo se: «Alfagaa nee ir ma nee ma ne wala man yawzunbu hugoo kaŋ ra nga nda nga taalibey ga Borcintaraa jingaroo feeji-izoo ŋaa?» ¹²A ga hugu beeri foo kaŋ goo sooro boŋ cebe war se, hayey kaŋ ga ir ga too goo a ra. No din ra war m'a soolu.» ¹³I koy, i na hayey gar nda takaa kaŋ nda a n'a har, de i na Borcintaraa jingaroo soolu.

Amaanaa kaŋ zandi nda kuri

(Matiyu 26.26–30; Marku 14.22–26; Korent borey bataga Ina 11.23–25)

¹⁴Kaŋ alwaatoo too, Isa koy goro ka ŋaa, nga nda nga *diyawey. ¹⁵A nee i se: «Ay hanse ka boonay ya *Borcintaraa jingaroo feeji-izoo woo ŋaa war bande jina, ya zarabi. ¹⁶Ay ga war bayrandi kaŋ ay si yee ka woo ŋaa hala waati kaŋ a tabati Irkoy *Laamaa ra.» ¹⁷Woo banda ga, Isa na poti zaa kaŋ ra *alaneb hari moora goo, a na albarka daŋ. A nee: «Wa dii woo, w'a zamna cere game. ¹⁸Ay ga war bayrandi kaŋ waatoo woo banda ga, ay si alaneboo izoo haroo haŋ hala waati kaŋ ra Irkoy Laamaa kaa.» ¹⁹Woo banda ga, a na takula zaa, a na albarka daŋ, a n'a dunbu. A n'i noo ka nee: «Woo ti ay gaahamoo kaŋ ga nondi war sabbu se. Wa woo tee hala war ma hongu agay.»

²⁰Hawraa banda ga, taka follokaa no a n'a tee ka potoo zaa ka nee: «Potoo woo haroo man'ti kala *amaana taagaa kaŋ ga zandi ay kuroo munyanoo ra war se.»

Isa bayrandi kaŋ nga taalibi foo ga kaa ka nga nondi

(Matiyu 26.20–25; Marku 14.17–21; Yehiya 13.21–30)

²¹«Amma nga ne, bora a kaŋ g'ay nondi kaboo goo ay bande ŋaadogoo woo ra. ²²Šikka sii, *Boro-iz'aroo ga koy nda takaa kaŋ nda a kayandi. Amma bora a din bone kaŋ g'a nondi.» ²³Taalibey šintin ka cere haa wala may ti ngi ra bora a kaŋ ga yadda ka woo tee.

Jineboro mma tee alhaadimaykaw

(Matiyu 20.25–28; Marku 10.42–45)

²⁴ Kakaw tun taalibey nda cere game kaŋ ti may no ma hima ngi ra bora kaŋ bisa borey kul. ²⁵ Amma Isa nee i se: «Gandawey kokoyey g'i juwal, nda wey kaŋ ga hini fur i boŋ, borey ga nee i se teegoy henna teekey. ²⁶ War, war masi takaa woo tee. Amma war kul ibeeroo ma nga boŋ tee sanda i kul ikaccaa. Jineboraa ma tee sanda alhaadimaykaa. ²⁷ War do, may ti ibeeroo, bora kaŋ ga goro ŋaadogoo ra wala bora kaŋ ga ŋaayanoo gorandi? Ni bay bora kaŋ ga goro ŋaadogoo ra no. Agay da, ay goo war game sanda alhaadimaykaa.

²⁸ War, war ti borey kaŋ denji ay ga ag'alwaati ŋendey ra. ²⁹ Woo se takaa kaŋ nda ay Baabaa Irkoy n'ay noo *Laamaa, agay da mo g'a noo war se, ³⁰ hala war ma duu ka ŋaa ka haŋ ay ŋaadogoo ra ay Laamaa ra. War ga goro kokoy gorodogey ra ka Izirayel alkabiila woy cindi hinkaa (12) ciiti.»

Isa bayrandi kaŋ Piyer ga nga yankar

(Matiyu 26.31–35; Marku 14.27–31; Yehiya 13.36–38)

³¹ «Simon, Simon, Ibilisi ceeci ka war guzuguzu sanda alkama kaŋ goo teme ra. ³² Amma ay na Irkoy ŋaaray ma ne hala ni naanaa masi gaza. Waati kaŋ ni yee kate ay ga, ma ni armey biney daŋ.» ³³ Piyer nee a se: «Ay Koyoo, nda kasa no wala buuyan no ay ga koy ni bande.» ³⁴ Amma a nee a se: «Ay ga ni bayrandi, Piyer, kaŋ gorgaa si ciya hõ jina kaŋ n'g'ay yankar cee hinza ka nee n's'ay bay.»

Isa nee nga taalibey se i ga hima ka soolu

³⁵ Isa nee nga taalibey se koyne: «Waato kaŋ ay na war sanba bila nda war ma fortomaani, nda bolbol, nda taami zaa, haya na war kuma wala?» I n'a zaabi ka nee: «Baffoo man'ir kuma.» ³⁶ A nee i se: «Amma sohõ, boro kaŋ goo nda fortomaani m'a zaa, boro kaŋ goo nda bolbol mo m'a zaa. Boro kaŋ sii nda takuba ma nga burmusoo neere ka takuba day. ³⁷ Zama ay ga war bayrandi kaŋ ŋennoo kaŋ hantumandi *Citaaboo ra nee: «I n'a kabu goy futu teekey ra.»ⁱ ŋennoo woo ga hima ka tabati ay ga, zama hayaa kaŋ hantumandi ay ga, ga tabati.» ³⁸ I nee: «Ir Koyoo, nga ne, takuba hinka ne.» A nee i se: «A wasa.»

Isa mooru nga taalibey ga ka Irkoy ŋaaray

(Matiyu 26.36–46; Marku 14.32–42)

³⁹ Waato kaŋ Isa fatta, a koy sanda nga alaadaa ra *Zaytunajey tondi hondoo do, nga taalibey hanga a. ⁴⁰ Kaŋ i too no din, a nee i se: «Wa Irkoy ŋaaray war masi koy siyandi ka kaŋ zunubu ra.» ⁴¹ Woo banda ga, a mooru ey ka koy haya kaŋ ga too tondi kaŋ boro n'a jindaw kaydogoo. A sonbu kanjey ga ka Irkoy ŋaaray ⁴² ka nee: «Baaba Irkoy, nda ni yadda, gurzugaa potoo woo moorandi ay ga. Amma yala agay ibaayoo masi tee, ni wanoo ma teendi.» ⁴³ [Waato din da, almalayka foo hun beenaa ra ka bangay ka binoo daŋ. ⁴⁴ Binekankamay beeri duu a, a hanse ka Irkoy ŋaaray ka tonton. Nga sungaa tee sanda kuri gunguti-izeyaj kaŋ ga kaŋ laboo ra.] ⁴⁵ Waato kaŋ a na Irkoy ŋaaray ka ben, a tun ka yee nga taalibey do, a n'i gar i ga jirbi nda binemarayyan. ⁴⁶ A nee i se: «Taka foo nda war ga jirbi? Wa tun ka Irkoy ŋaaray hala war masi koy siyandi ka kaŋ zunubu ra.»

Takaa kaŋ nda Isa diyandi

(*Matiyu 26.47–56; Marku 14.43–50; Yehiya 18.3–11*)

⁴⁷ Isa goo ma šelaŋ da kaŋ alžama foo ne ma kaa. Taalibi woy cindi hinkaa (12) affoo kaŋ maapoo ti Žudas goo jiney ra. A man Isa k'a summu. ⁴⁸ Amma Isa nee a se: «Žudas, summuyan nda n'ga *Boro-iz'aroo zanba!» ⁴⁹ Borey kaŋ goo Isa bande kaŋ ga dii hayaa kaŋ ga baa ka tee, nee: «Ir Koyoo, ir ma takuba ka kara?» ⁵⁰ Ngi affoo na *sargari juwalkey jineboraa tamoo kabe gumaa here haŋaa kar k'a kaa. ⁵¹ Isa zaabi ka nee: «Wa kay, a wasa.» A too aroo haŋaa do k'a noo baani. ⁵² Woo banda ga, a nee borey se kaŋ kaa a ga kaŋ ti sargari juwalkey jineborey, nda Irkoy *hugu beeroo lakkalkey boŋkoyney, nda boro beerey: «War kaa ay ga nda takubayaŋ nda gobuyaŋ sanda zay beeri. ⁵³ Zaari kul ay goo war game Irkoy hugu beeroo ra, amma war mana bay ka kabe fur ay ga. Amma alwaatoo woo, war nda kubaa hinoo wane nda a.»

Piyer na Isa yankar

(*Matiyu 26.57–58, 69–75; Marku 14.53–54, 66–72; Yehiya 18.12–18, 25–27*)

⁵⁴ Waatoo kaŋ i na Isa dii, i n'a ka koy *sargari juwalkey jineboraa hugoo do. Piyer goo nongu mooro ra, a ga hanga ey.

⁵⁵ I na nuune diinandi bumaama gamoo ra ka goro. Piyer goro i bande. ⁵⁶ Koŋŋa woy-ize foo dii a, a ga goro gaayoo here, a na moo bakam a ra. A nee: «Woo mo cindi a bande.» ⁵⁷ Amma a n'a yankar ka nee: «He woyoo, ay s'a bay walla.» ⁵⁸ Alwaati kayna banda ga, boro foo dii a kaŋ nee: «Ni mo goo i ra.» Amma Piyer nee: «He aroo, ay sii i ra.» ⁵⁹ Guuru foo cine banda ga, boro foo yee ka jindegaabay ka nee: «Nda cimi, aroo woo cindi a bande, zama nga mo, Galile boro no.» ⁶⁰ Piyer nee: «He aroo, ay si hayaa bay kaŋ ni goo m'a har.» A mma bara no a ga šelaŋ kaŋ dogoo din da gorgaa ciya. ⁶¹ Ir Koyoo bere ka nga moyey kanji Piyer ga, de Piyer hongu šennoo kaŋ a n'a har nga se: «Gorgaa si ciya hō jina kaŋ n'g'ay yankar cee hinza.» ⁶² Woo banda ga, a fatta taray ka hēe ka zana.

Isa daŋandi hoyraykey margaroo jine

(*Matiyu 26.59–66; Marku 14.55–64; Yehiya 18.19–24*)

⁶³ Arey kaŋ kabey ra Isa goo, i g'a kašikaši, i g'a kar. ⁶⁴ I na moyey haw k'a hāa ka nee: «Annabitaray tee! May ka ni kar?» ⁶⁵ I na šenni ceferante booboyaŋ daŋ haŋaa ra.

⁶⁶ Waatoo kaŋ subbaahoo too, gandaa boro beerey margaroo, nda *sargari juwalkey jineborey, nda *Citaaboo baykey na cere marga ka Isa ka koy ngi *hoyraykey margaroo do. ⁶⁷ I nee a se: «Ir bayrandi nda ni ti *Almasihu.» A nee i se: «Nda ay n'a har war se war si naanay, ⁶⁸ nda ay na war hāa mo war s'ay zaabi. ⁶⁹ Ne nda kayna *Boro-iz'aroo ga goro Irkoy hinoo kabe gumaa ga.»^k ⁷⁰ I kul nee: «Adiši ni ti Irkoy *Iz'aroo?» A nee i se: «War hunday k'a har, agay zaati no.» ⁷¹ I nee: «Cin no ir g'a tee seede se koyne? Zama ir hunday n'a dii mijoo ra.»

^j22.61 Sorro 34to.

^k22.69 Zabur 110.1.

I na Isa ka koy gofornier Pilat do

(Matiyu 27.1–2, 11–14; Marku 15.1–5; Yehiya 18.28–38)

23 ¹ Alžamaa kul tun ka Isa ka koy *Pilat jine. ² I šintin ka daɗa a ga ka nee: «Aroo woo, ir nk'a gar a g'ir gandaa borey tuti i ma ture, i masi alkaasi bana kokoy beeroo se, a ga nee mo kaɗa nga ti *Almasihu, kokoy ti nga.» ³ Pilat na Isa hãa ka nee: «Ni ti Alyahuudey kokoyoo wala?» A n'a zaabi ka nee: «Ni hunday k'a har.» ⁴ Pilat nee *sargari juwalkey jineborey nda jamaa se: «Ya na dii haya kaɗa se boraa woo ga hima ka zukandi.» ⁵ Amma i tonton nda gaabi ka nee: «A nka jamaa turandi nda nga cawandoo Žude kul ra. Galile nda a šintin ka kaa hala ne ra.»

I na Isa ka koy Herod do

⁶ Waatoo kaɗa *Pilat ga maa i ga nee Galile, a hãa wala boraa woo Galile boro no. ⁷ Kaɗa a faham kaɗa laamaa kaɗa ra Isa hun *Herod ti kokoyoo, a n'a sanba a do. A gar kaɗa haney din Herod mo goo Žerizalem. ⁸ Kaɗa Herod dii Isa, a hanse ka jaali, zama a gay a baa nga ma dii a hayey kaɗa a ga maa a g'i tee sabbu se. A ga naata nga ma dii tammaasa kayfante kaɗa a g'a tee. ⁹ A na Isa hãa nda šenni booboyaɗ, amma Isa, nga, a mana tuuru baffoo se. ¹⁰ *Sargari juwalkey jineborey nda *Citaaboo baykey tun ka daɗa a ga nda gaabi. ¹¹ Herod nda nga lakkalkey n'a kaynandi. I n'a jooɗo ka darbay nerante foo daɗa a ga k'a yeeti Pilat do. ¹² Zaari follokaa din da ra Herod nda Pilat tee cereyaɗ, ngey kaɗa waati din iberiyaɗ no cere se.

I na Isa zukandi ka nee i m'a wii

(Matiyu 27.15–26; Marku 15.6–15; Yehiya 18.39–19.16)

¹³ *Pilat ciya *sargari juwalkey jineborey nda alwakiiley nda alžamaa se ¹⁴ ka nee i se: «War kate ya ne boraa woo ka nee kaɗa gandaa no a g'a tuti i ma ture. Nga ne, ay n'a hãa war jine, hayey kaɗa war g'i har a ga, ya na dii a ga baffoo. ¹⁵ *Herod mo mana dii a ga haya kul, a n'a yeeti ir do. Nga ne, a mana haya kul tee kaɗa ga hima nda buuyan. ¹⁶ Adiši ay g'a barzu, y'a naɗ.» ¹⁷ [Jingar kul ga, a tilasu Pilat ma kasa-ize foo naɗ i se.] ¹⁸ I kul kaati cere bande ka nee: «Woo wii, ma Barabas taɗa ir se!» ¹⁹ Barabas mana huru kasaa ra kala tureyan kaɗa tee koyraa ra nda borowiiyan maaganda se. ²⁰ Pilat yee ka šelaɗ i se, zama a mma baa nga ma Isa taɗ. ²¹ Amma borey kaati ka nee: «A *kanji! A kanji *kanjandibundu ga!» ²² Woo ti cee hinzantoo kaɗa Pilat nee i se: «Macin ti goy futaa kaɗa boraa woo n'a tee? Ya na dii a ga haya kul kaɗa kate i m'a wii. Ay g'a barzu, y'a naɗ.» ²³ I yee ka kaati nda gaabi ka nee kaɗa a ma kanjandi. Ngi kaatiyaney duu fondo. ²⁴ Pilat kayandi kaɗa hayaa kaɗa i g'a wiri ma teendi. ²⁵ A na boraa taɗa kaɗa i n'a wiri kaɗa huru kasaa ra tureyan nda borowiiyan maaganda se, amma a n'i noo Isa i ma ngi ibaayoo tee.

Isa kanjandiyanoo

(Matiyu 27.32–44; Marku 15.21–32; Yehiya 19.17–27)

²⁶ Waatoo kaɗa i ga Isa ka koy, i na aru foo dii kaɗa ga hun faarey ra, maɗoo ti Simoɗ, nga koyraa ti Siren. I na Isa *kanjandibundoo jeeje a ga, a ma dira nda a Isa dumaa ga. ²⁷ Alžama beeri hanga a nda woy booboyaɗ kaɗa ga hãe, i ga zonk'a ga. ²⁸ Isa bere woyey here ka nee: «Žerizalem izey, war masi hãe ya ne, wa hãe war boɗ se nda war zankey se, ²⁹ zama nga ne, hanyayaɗ ga kaa kaɗa ra i ga nee: «Woy guney, nda gundey kaɗa mana bay ka hay, nda fafey kaɗa mana bay ka naanandi duu gomni.» ³⁰ Waatoo din borey ga šintin ka šelaɗ tondi hondey se ka nee: «Wa kaɗa ir

boŋ! I ga nee tondey se: «Wa gum ir boŋ!»³¹ Zama nda i na hayey wey tee bundu firzoo se, de bundu kogaa, macin no a ga ti a?»^m

³²I na goy futu teekaw hinka ka koy kaŋ i ga hima k'i wii Isa bande. ³³Waatoo kaŋ i too nongoo kaŋ maapoo ti Boŋgaasu, i n'a *kanji no din, nga nda goy futu teekaw hinkaa. I na affoo kanji Isa kabe gumaa here, affaa nga kabe waawaa here. ³⁴[Isa nee: «Baaba Irkoy, yaafa i se, zama i si hayaa bay kaŋ ngi goo m'a tee.»] I na *alkurra kar ka Isa bankaarawey zamna cere game. ³⁵Alžamaa ga kay i ga guna. Alwakiiley g'a fude ka nee: «A na boroyaŋ hallasi, a ma nga boŋ hallasi, nda *Almasihu no, Bora a kaŋ Irkoy n'a suuba.» ³⁶Soojey mo n'a noopo ka man a ka binegar šerre a se. ³⁷I nee a se: «Nda Alyahuudey kokoyoo ti ni, ni boŋ hallasi!» ³⁸Hantum goo nga se beene kaŋ ga nee: «Woo ti Alyahuudey kokoyoo.» ³⁹Goy futu teekey kaŋ kanjandi, affaa n'a wow ka nee: «Man'ti ni ti Almasihu? Ni boŋ hallasi, m'ir hallasi!» ⁴⁰Amma goy futu teekaw faa tuuru affaa se ka citi a ga ka nee: «Ba ni kaŋ si hunbur Irkoy, ni goo ma duu zukandi follokoo?» ⁴¹Ir, ir ga hima nda zukandoo woo, zama ir teegoyey banaa ti woo. Amma woo mana ifutu kul tee.» ⁴²A nee: «Isa, hongu agay waati kaŋ ni kaa nda ni *Laamaa.» ⁴³Isa nee a se: «Cimoo ne kaŋ ay g'a har ma ne, hō n'ga goy ay bande alženna ra.»

Isa buuyanoo

(*Matiyu 27.45–56; Marku 15.33–41; Yehiya 19.28–30*)

⁴⁴Guuru woy cindi hinkantoo (12to) dimma ga, kubay tee ka ben laboo kul ga hala guuru hinzantoo ga. ⁴⁵Waynaa dere, Irkoy *hugoo ridowooⁿ kottu gamoo ga. ⁴⁶Isa na jinde jer ka kaati ka nee: «Baaba Irkoy, ay g'ay hundoo daŋ ni kaboo ra k'a talfi ni ga.»ⁿ Kaŋ a na woo har ka ben, hundoo hun. ⁴⁷Jalakoynoo kaŋ dii hayaa kaŋ tee, a na Irkoy beerandi ka nee: «Šikka sii kaŋ bora a woo boro šerrante no.»

⁴⁸Alžamaa kul kaŋ marga, waatoo kaŋ i dii hayaa kaŋ tee, yee i ga ngi gandey kar ka ngi binemarayyanoo cebe. ⁴⁹Isa cerey kul ga kay nongu mooro ra ka dii hayaa kaŋ goo ma tee, ngi nda woyey kaŋ hanga a bande ka hun za Galile.

Isa daŋandi saaraa ra

(*Matiyu 27.57–61; Marku 15.42–47; Yehiya 19.38–42*)

⁵⁰Aru foo goo no kaŋ maapoo ti Isufi, a goo *hoyraykey margaroo ra, boro henna no kaŋ ga šerre. ⁵¹A mana hanga margaroo borey jerey ngi šenney nda ngi teegoyey ra. Alyahuudey koyra foo kaŋ se i ga nee Arimate, woo din boro no. Boro no kaŋ ga Irkoy *Laamaa batu. ⁵²Aroo woo koy *Pilato do ka Isa kunturoo wiri a ga. ⁵³A n'a zumandi *kanjandibundoo ga k'a didiji kasance ra ka koy a daŋ *saaray ra kaŋ fanšandi tondi ra kaŋ ra boro kul mana bay ka kanandi. ⁵⁴Woo gar kaŋ *hunanzamzaaroo soolurey zaaroo no, zama hunanzamzaaroo ga baa ka too.

⁵⁵Woyey kaŋ hanga Isa bande za Galile na Isufi dum. I dii Isa saaraa nda takaa kaŋ nda kunturoo jisandi a ra. ⁵⁶Woo banda ga, i yee ka koy ka jii hew kaanayanŋ nda turaarey soolu. Hunanzamzaaroo hane, i na ngi boŋ hunanzam sanda takaa kaŋ nda a yaamarandi.

^l23.30 Oze 10.8.

^m23.31 Ezekiyel 21.3.

ⁿ23.45 Ridowoo no kaŋ ga nongu henanantaa nda nongu henanantey ihenanantaa fay.

^j23.46 Zabur 31.6.

Isa tunyanoo

(*Matiyu 28.1–10; Marku 16.1–8; Yehiya 20.1–10*)

24¹ Jirbiyyaa zaari jinaa kaŋ ti alhadoo, za subbaahi tayaa, woyey koy *saaraa do. I koy nda ngi bande jii hew kaaney kaŋ i n'i hanse. ²I gar kaŋ tondoo kaŋ ga saaraa miŋoo daabu gungurayandi ka hun a ga. ³I huru, amma i man'ir Koyoo Isa kunturoo gar. ⁴I si bay haya kaŋ ngi m'a tee. Nga ne, aru hinka bangay i se kaŋ ga darbay neranteyan goo. ⁵Woyey hunbur, i na ngi boŋey sinji ganda. Aru hinkaa nee i se: «Macin se, bora a kaŋ ga huna, war g'a ceeci bukawey ra? ⁶A sii ne ra, a tun. Wa hongu takaa kaŋ nda a ga ūelaŋ war se waatoo kaŋ ra a cindi Galile, ⁷kaŋ a ga nee: «Kala *Boro-iz'aroo ma kaŋ boro zunubantey kabey ra ka *kanjandi, amma jirbi hinzantoo hane a ga hima ka tun.»

⁸Woo banda ga, i hongu kaŋ Isa na ūenney wey har. ⁹I hun saaraa do ka yee ka koy hayey wey deede taalibi woy cindi faa (11) nda borey cindey se. ¹⁰Woyey kaŋ na hayey wey kul filla *diyawey se man'ti kala: Maryama Magdala bora a, nda Taŋhiya, nda Maryama, Źak jaa, nda woyey cindey kaŋ goo i bande. ¹¹ūenney din tee i se sanda hollokom ūenni. I mana naanay ey. ¹²Amma Piyer tun ka zuru ka koy saaraa do. A gunguma ka fuuni, de a si dii kala kasancaa hinne. A koy nga do nda hayaa kaŋ tee boŋhawaa.

Isa bangay taalibi hinka se

(*Marku 16.12–13*)

¹³Nga ne, zaari follokaa din da ra, taalibey boro hinka koy koyra-ize foo ra kaŋ maapoo ti Emawus. A goo Źerizalem se haya kaŋ ga koy too kilomeetar woy cindi foo (11) cine. ¹⁴I cindi i ga faajikaaray cere bande hayey wey kul kaŋ tee ga. ¹⁵Kaŋ i goo ma faajikaaray, i ga ūelaŋ, Isa zaati man ey ka fondaa tee i bande. ¹⁶Amma haya foo na moyey ganji i ma hin k'a bay. ¹⁷A nee i se: «Macin ga war goo ma dira ka boyray?» I kay, biney maray. ¹⁸Affaa kaŋ maapoo ti Klewopas n'a zaabi ka nee: «Ni foo ti boro kaŋ goo Źerizalem kaŋ mana maa hayey kaŋ tee a ra jirbey wey?» ¹⁹A nee i se: «Macin?» I nee a se: «Hayey kaŋ tee Isa Nazaret bora a ga kaŋ ti annabi. A na nga hinoo cebe nga teegoyey nda nga ūenney ra Irkoy jine nda jamaa kul jine, ²⁰de nda takaa kaŋ nda *sargari juwalkey jineborey nda ir alwakiiley n'a noo i m'a wii. I n'a *kanji. ²¹Ir na jiti daŋ kaŋ nga no ma kaa ka Izirayel feeri. Amma woo kul, nga ne, jirbi hinzantoo ti woo kaŋ hayey wey teendi. ²²Koyne mo woy fooyan kaŋ goo ir ra n'ir boŋey haw. I biya ka koy *saaraa do, ²³i mana nga kunturoo gar. I yee kate ka nee ir se kaŋ almalaykayan bangay kaŋ bayrandi ngi se kaŋ a ga huna. ²⁴Ir borey jerey mo koy saaraa do, i na hayey gar sanda takaa kaŋ nda woyey n'a har. Amma nga hunday, i mana dii a.»

²⁵Isa nee i se: «He lakkal jaŋantey kanyan ga gay hala biney ga naanay hayey kul kaŋ annabey n'i har. ²⁶Man'ti kala *Almasihu ma zarabi jina a ma huru nga darŹaa ra?» ²⁷A ūintin nda Musa citaaboo ka koy annabey waney kul ga k'i fahamandi hayey kaŋ hantumandi nga ga Irkoy citaaboo kul ra.

²⁸Waatoo kaŋ i man koyra-izoo kaŋ ra i ga koy, Isa tee sanda nga mma koy jine. ²⁹Amma i n'a dii nda gaabi ka nee a se: «Goro ir do, waynaa kaŋ, cijinoo ga baa ka too.» A huru ka goro i bande. ³⁰A goro ŋaadogoo ra i bande, a na takulaa zaa ka albarka daŋ jina, a n'a dunbu k'i noo. ³¹Waatoo din kul no moyey feera, de i n'a bay, amma a menne i se. ³²Woo banda ga, i nee cere se: «Ir biney nka mana hanse ka jaali ir gundey ra waatoo kaŋ ra a ga ūelaŋ ka hayey kaŋ hantumandi *Citaaboo ra feeri ir se fondaa ra wala?»

³³Taalibi hinkaa tun dogoo din da ka yee Źerizalem. I na taalibi woy cindi faa (11) nda borey kaŋ goo i bande gar i ga marga, ³⁴i ga nee: «Cimi no kaŋ ir Koyoo

tun, a bangay Simon se.»³⁵ Ngi mo na hayey deede kaŋ tee fonda ra nda takaa kaŋ nda ngi n'a bay waatoo kaŋ a ga takulaa dunbu.

Isa bangay nga taalibi woy cindi faa (11) se

(*Matiyu 28.16–20; Marku 16.14–18; Yehiya 20.19–23; Teegoyey 1.6–8*)

³⁶I goo ma ūenney din deede kaŋ Isa hunday fatta kate gamey ra, a nee i se: «Alaafiyaa ma kaa war ga!»³⁷ I jiti, i hunbur, i mma hongu kaŋ zin no.³⁸ Amma a nee i se: «Macin se war ga hunbur, macin se war biney ga ūikka?»³⁹ W'ay kabey guna nda ay cewey: agay hunday no. W'ay taaru ka dii. Zin sii nda ham, a sii nda biri sanda takaa kaŋ war ga dii ay goo nda a.»⁴⁰ Kaŋ a na woo har, a na nga kabey nda nga cewey cebe i se.⁴¹ Ŵaaliyanoo se, i mana hin ka naanay hala sohō, i goo boŋhaway ra. A nee i se: «Ŵaayan goo war kone ne ra wala?»⁴² I kate a se hamiisa tonante dunbu foo.⁴³ A n'a zaa k'a ŋaa jiney ra.

⁴⁴A nee i se: «Wey ti ūenney kaŋ ay n'i har war se waatoo kaŋ ay goo war game. Kala hayey kul kaŋ hantumandi ay ga Musa *ašariyaa nda annabey citaabey nda Zabur citaaboo ra ma tabati.»⁴⁵ Woo banda ga, a na lakkaley feeri hala i ma faham hayey kaŋ hantumandi *Citaaboo ra se.⁴⁶ A nee i se: «A hantumandi kaŋ kala *Almasihu ma zarabi, de a ga tun bukawey ra jirbi hinzantoo hane.⁴⁷ De mo *tuubiroo, zunubey yaafaa se, ga waazandi nga maano ga gandawey kul se ka ūintin nda Ŵerizalem.⁴⁸ War ti hayey wey seedewey.⁴⁹ Nga ne, woo kaŋ ay Baabaa Irkoy nee nga g'a noo, agay, ay g'a sanba war se. Amma war, war ma cindi koyraa woo ra hala Irkoy beene hinoo ma zunbu war ga.»

Isa yee beenaa ra

(*Marku 16.19–20; Teegoyey 1.9–11*)

⁵⁰Isa na borey ka koy taray hala Betani koyraa here. A na nga kabey jer ka gaara i se.⁵¹ Kaŋ a goo ma gaara i se, a fay nda ey, de a zandi ka koy beenaa ra.⁵² Ngi, i sujudu a se, de i yee Ŵerizalem nda naali beeri.⁵³ Alwaati kul i goo Irkoy *hugu beeroo ra, i g'a saabu.